

Univerzita Karlova v Praze

Fakulta humanitních studií

Bakalářská práce

RODINNÁ PAMĚŤ AMERIČANŮ S ČESKÝMI KOŘENY

(STRÁŽCI PAMĚTI A VÝZNAM JEJICH AKTIVITY)

Autor: Erika Malíková

Vedoucí práce: doc. PhDr. Blanka Soukupová, CSc.

Praha 2010

Prohlašuji, že jsem práci vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a souhlasím s jejím eventuálním zveřejněním v tištěné nebo elektronické podobě.

V Praze dne 18.6.2010

.....

podpis

Poděkování

Za cenné rady a připomínky při vypracování této bakalářské práce děkuji vedoucí práce doc. PhDr. Blance Soukupové, CSc..

Obsah

1. Rodinné paměti potomků české emigrace do Texasu Metodologická část. 1	
1.1. Cíl.....	1
1.2. Výběr vzorku, prostředí výzkumu.....	1
1.3. Teoretické zakotvení práce.....	4
1.4. Metodologie	6
1.5. Etická stránka výzkumu	9
2. Historie českého vystěhovalectví do Spojených států amerických ve světle migračních teorií (Nástin na základě vybraných titulů odborné literatury) 10	
2.1. Pojem migrace.....	10
2.2. Vystěhovalectví do Spojených států amerických z českých zemí	13
2.2.1. První vlna českého vystěhovalectví do Ameriky	14
2.2.2. Druhá vlna českého vystěhovalectví do Spojených států amerických.....	16
2.2.3. Třetí vlna českého vystěhovalectví do Spojených států amerických	23
2.2.4. Čtvrtá vlna českého vystěhovalectví do Spojených států amerických.....	24
2.2.5. Pátá vlna českého vystěhovalectví do Spojených států amerických.....	26
3. Analýza rozhovorů s Američany českého původu 31	
3.1. Okolnosti vzniku rodinných pamětí Američanů s českými kořeny	31
3.2. Aktivity vedoucí k získávání informací o rodinné historii.....	33
3.3. Významy přisuzované rodinným pamětem.....	34
3.4. Tvorba rodinných pamětí – aktivita jen pro nejstarší generaci?	39
3.5. Od rodinných pamětí k zájmu o historii českých zemí a České republiky?	
41	
3.6. Témata rodinných pamětí Američanů s českými kořeny	45
4. Speciální instituce, které ukazují, co je česká paměť' 52	
4.1. České muzeum	52
4.2. Česká knihovna	53
4.3. Setkání Texasko-české genealogické společnosti	53
Závěry analýzy rodinných pamětí Američanů s českými kořeny.....55	
Použitá literatura.....59	
Elektronické zdroje.....63	
Příloha –přepisy rozhovorů s Američany s českými kořeny.....64	

1. Rodinné paměti potomků české emigrace do Texasu

Metodologická část

1.1. Cíl

Cílem mé bakalářské práce je analyzovat obsah tzv. rodinné paměti Američanů s českými kořeny žijících v Texasu. Analýza se bude týkat rodinné paměti psané a mluvené a jejím prostřednictvím bych ráda zjistila, kdo je tzv. strážcem paměti, co je impulsem k tvorbě rodinné paměti, jaké jsou okolnosti jejího vzniku a jakým způsobem jsou k rodinné paměti získávána data. Má pozornost se bude obracet také k významům, které rodinná paměť pro své tvůrce představuje, a k tomu, zda a jak je rodinná paměť transformována.

Dále se pokusím zjistit, zda tvorba rodinných pamětí přivedla své tvůrce k zájmu o Českou republiku a její dějiny a v případě, že ano, zda je česká historie pojímána celkově nebo selektivně. Bude-li česká historie pojímána selektivně, budu se snažit analyzovat, o jaký druh selekce se jedná.

K cílům mé bakalářské práce patří také zjištění, jaká témata se nacházejí v rodinných pamětech Američanů s českými kořeny. Pokusím se vystihnout, která z nich jsou stěžejní, která okrajová a jakým způsobem jsou v rodinných pamětech uspořádána, tedy v jakém pořadí a proč právě v tom po sobě následují.

V rámci analýzy se budu dále snažit zjistit, zda se ve vyprávění Američanů s českými kořeny objevuje tzv. genderový aspekt, zda se v rodinných pamětech odráží vzdělání respondentů, jejich postavení ve společnosti a popřípadě jejich náboženské vyznání.

1.2. Výběr vzorku, prostředí výzkumu

Ke své bakalářské práci jsem získala data z jedenácti rozhovorů. Tři rozhovory byly provedeny s muži, z nichž dva dosáhli univerzitního vzdělání a jeden je vyučený elektrikářem. Všichni tři muži jsou katolického vyznání. Zbývajících osm rozhovorů bylo provedeno se ženami, z nichž je jedna žena vyučená, tři ženy dosáhly středního a čtyři ženy univerzitního vzdělání.

Z dotazovaných respondentek je pět vyznání katolického, jedna žena je vyznání presbyteriánského a dvě ženy se nehlásí k žádnému vyznání. Všichni dotazovaní respondenti pocházejí ze středostavovské vrstvy společnosti a patří ke třetí generaci Čechů v Texasu. Vzhledem k tomu, že v době rozhovoru byli již všichni respondenti v důchodovém věku, neživil se, až na výjimky občasného přivýdělku, žádný z nich aktivním zaměstnáním.

Všechny respondenty spojuje členství v Texasko-české genealogické společnosti (Texas Czech Genealogical Society). Texasko-česká genealogická společnost byla založena 4. srpna 2001 v městě Ennis za účelem posílení a podpoření zájmu o českou kulturu a české kořeny. Jedním z hlavních zakladatelů této společnosti je Američan českého původu Leo Baca, jehož největší zájem spočívá v dokumentaci příjezdu českých imigrantů do Texasu. Další důležitou osobností pojící se s počátky Texasko-české genealogické společnosti je kaplan společnosti John R. Gantt, jehož vzorem se stala česká historická postava Jana Husa. K prvním a předním členům společnosti patří genealogové českého původu Patrick Janis a Ted Kaspar, kteří se zasloužili o rozvoj společnosti. V současné době stojí v čele Texasko-české genealogické společnosti dva prezidenti Patric Janis a Charlene Hurta, vicepresidentem je již zmiňovaný zakladatel Leo Baca.¹

Texasko-česká genealogická společnost je nezisková a sdružuje dohromady Američany českého původu zajímající se o své české kořeny. Účelem Texasko-české genealogické společnosti je vyhledávání a doplňování materiálů souvisejících s genealogií, snaha o jejich zachování a zpřístupnění širší veřejnosti. Svým členům navíc Texasko-česká genealogická společnost nabízí semináře a vzdělávací programy, které umožňují získání znalostí v oblasti genealogie. Na webových stránkách Texasko-české genealogické společnosti je možné pokusit se najít informace o českých předcích na základě příjmení, která již byla v minulosti zkoumána. Lze zde najít odkazy na různé akce jako jsou „české“ festivaly, koncerty, meetingy, které se v rámci této organizace konají. K nahlédnutí je zde k dispozici ještě další řada zajímavých odkazů jako např. kontakty na profesionální genealogy, stránky se

¹ Texas Czech Genealogical Society. *Index*. [online]. [cit. 2010-06-06]. Dostupné na WWW: <<http://www.txczgs.org/>>.

studijním materiálem k českému jazyku a odkaz na webové stránky s českou hudbou.

Texasko-česká genealogická společnost má své hlavní sídlo v městě Ennis a další významné pobočky v Austinu, Templu či Caldwellu. V rámci mého výzkumu jsem se zaměřila na austinskou pobočku, která má okolo 160 členů, z čehož představují mnou oslovení respondenti přibližně 7%.

V rámci Texasko-české genealogické společnosti funguje také tzv. *Texas Czechs* (Texaští Češi), webová stránka, jejímiž členy jsou Texasané českého původu, kteří si prostřednictvím internetu navzájem pomáhají a sdílí své zkušenosti a zážitky spojené s českými předky a českou kulturou. Na stránce Texaských Čechů, <http://texasczechs.homestead.com/> se lze dočíst o rodokmenech, jejich tvorbě a další informace o výzkumnictví rodinné historie v České republice. Stránka dále nabízí celou řadu fotografií českých předků a také pomoc s identifikací fotografií, české recepty a další.

Hlavní zdroj informací pro mou práci představovala data z rozhovorů, které jsem s respondenty provedla. Dalším důležitým pramenem bylo zúčastněné pozorování a sepsané rodinné paměti a jejich doplňky jako fotografie, knihy a další dokumenty. Co se doplňujících fotografií týče, představovaly pro respondenty velmi cenné vzpomínky zobrazující především české předky či významné události jako např. založení školy či kostela českými předky v Texasu. Některé fotografie, měli respondenti zarámované a vystavené ve svých domovech, některé měli uložené v rodinném albu či speciální krabici a všechny fotografie, si na základě jejich tvrzení, respondenti uchovávali v elektronické podobě. Všichni respondenti navíc použili k tvorbě i doplnění rodinné paměti informace, citace či obrázky z knih pojednávajících o příchodu a životě Čechů v Americe. Jako příklad těchto děl lze uvést *Invitation to Cat Spring: From European Tyranny to Freedom to Civil War* od Mary Frances Chupik Bennet nebo *We're Czechs* od Roberta L. Skrabanka.

Co se týče prostředí výzkumu, část jako analýzu dokumentů a studium potřebné literatury jsem prováděla soustavně z domova. Můj výzkum zahrnoval také práci v terénu, tedy v Austinu, ve státě Texas.

Texas, stát nacházející se na jihu Spojených států amerických, sousedí na severu s Oklahomou, na jihu s Mexikem a Mexickým zálivem, na západě s Novým Mexikem a na východě s Arkansasem a Louisianou. Hranice s Mexikem je navíc

tvořena také řekou Rio Grande a s hranicí s Oklahomou a Arkansasem koresponduje Červená řeka. Co se týče přírodních poměrů Texasu, zasahují do jeho západní části výběžky Skalnatých hor, na které navazují velké texaské planiny, vyznačují se nížinným charakterem a velkou suchostí. Na východě se nachází jehličnany pokryté kopce, močály a zbytky velkých bavlněných plantáží. Jih Texasu poté tvoří turisticky oblíbené pobřeží mexického zálivu.²

Rozloha Texasu je 692,405 km² a počtem obyvatel činícím 20 851 820 představuje Texas druhý nejlidnatější stát USA. Co se dále obyvatelstva týče, je Texas státem různorodým, především s velkým množstvím obyvatel mexicko či latinskoamerického původu, nachází se zde také menšina německá, anglická, irská a také menší počet Asiatů a Afroameričanů.³ Kromě toho je Texas domovem nemalého množství lidí s českým původem, kteří zde začali ve větším množství přicházet od poloviny devatenáctého století a jejich příliv trval až do první světové války. Jak je uvedeno v knize novinového fotografa Seana N. Gallupa *Journeys into Czech –Moravian Texas*, je v tomto státě v současné době téměř jeden milión lidí českého původu. Většina obyvatel se hlásí k římsko-katolické církvi, za níž následují baptisté a metodisté. Co se politického zaměření týče, přiklání se většina obyvatel Texasu k republikánům.⁴

Závěrem je k Texasu třeba dodat, že ačkoliv se po dlouhou dobu vyznačoval především zemědělským charakterem, konkrétně např. pěstováním bavlny a chovem skotu, rozvinula se zde ve dvacátém století také těžba ropy, zemního plynu a došlo k rozvoji mnoha odvětví průmyslu, jako je např. petrochemie.⁵

1.3. Teoretické zakotvení práce

Bakalářská práce se hlásí k pracím z orální historie, k jejímž hlavním představitelům patří např. vedoucí Centra orální historie Ústavu pro soudobé dějiny AV ČR Miroslav Vaněk, profesor historie v Essexu Paul Thomson a učitel americké literatury na univerzitě v Římě Alessandro Portelli.

² Peprník, J. *A Guide to the U.S.A. I.*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 1999, str. 69-70.

³ Matz, M. *Realie Spojených států amerických. Life and Culture in the USA*. Plzeň: Fraus, 2008, str. 12.

⁴ Campbell, R. *Gone to Texas: a History of the Lone Star State*. New York: Oxford University Press, 2003, str. 438.

⁵ Tamtéž, str. 430.

Dle Miroslava Vaňka představuje orální historie proces, kdy výzkumník získává důležité informace na základě ústního sdělení osob, které byly účastníky události, procesu nebo doby, jež stojí v centru výzkumníkova zájmu. Stejně tak jsem se i já pokusila docílit cíle své bakalářské práce rozhovory s respondenty, kteří disponovali individuální zkušeností s tématem, o které jsem se zajímala. Miroslav Vaněk se v díle *Orální historie: Metodické a technické postupy* zmiňuje také o sepsaných pamětech, které stojí vedle rozhovorů v centru mého zájmu. Dle Miroslava Vaňka jsou sepsané paměti v blízkém kontaktu s orální historií, jelikož zachycují individuální prožitky, zkušenosti a názory a k orální historii se nemohou plně řadit pouze kvůli tomu, že postrádají formu rozhovoru.

Miroslav Vaněk popisuje mimo jiné také vedení, průběh a analýzu rozhovoru a jeho rad a postřehů jsem se snažila využít i v rámci mého výzkumu. Zaměřila jsem se tedy např. na upozornění, že ještě před rozhovorem by se měl výzkumník pokusit co nejlépe obeznámit s aktuální situací respondenta a vyhnout se tak např. otázkám a tématům, které by dotazovaného mohly přivést do rozpaků. Výzkumník by se měl také připravit na to, že respondent nebude chtít rozhovor podstoupit, přičemž je na výzkumníkovi, aby dotyčného přesvědčil o důležitosti jeho výpovědi. Na druhou stranu však Miroslav Vaněk varuje před příliš ochotnými respondenty, kteří nemusí být pro výzkum zcela vhodní. Úkolem výzkumníka je dále co nejlépe se přizpůsobit narátorovi, nicméně některým požadavkům jako je přítomnost třetí osoby při rozhovoru, či nahrávání pouze určitých částí vyprávění, by vyhověno být nemělo. Výzkumník by si měl kromě sdělených informací všimnout také řeči těla respondenta a jazyka, který respondent používá, tedy např. užití první osoby jednotného nebo množného čísla. Hned po rozhovoru by si měl výzkumník zaznamenat všechny své dojmy a pocity, které na něho vyprávění narátora učinilo.⁶

V dalším názoru se Miroslav Vaněk shoduje s Paulem Thomsonem, který tvrdí, že orální historie nabízí nové pole bádání a umožňuje postavit jedince, kteří historii tvořili a prožívali, do středu výzkumníkova zájmu. Zatímco se historie ve většině případů zajímá o politicky, společensky či intelektuálně významné osobnosti, orální historici si mohou přesně vybrat, koho vyzpovídat a na co se dotyčné osoby ptát. *„Naopak orální historie nabízí mnohem spravedlivější vzorek: svědkové mohou být povoláni z nižších vrstev neprivilegovaných a poražených.*

⁶ Vaněk, M. *Orální historie: Metodické a technické postupy*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2003, str. 26-37.

*Orální historie zajišťuje realističtější a spravedlivější rekonstrukci minulosti, výzvu zavedenému přístupu.*⁷ Tato stránka orální historie se projevila také v rámci mé bakalářské práce, pro jejíž účely byli osloveni respondenti, které by bylo možno až na výjimečnost jejich českého původu zařadit mezi obyčejné, veřejností neznámé osobnosti a dá se tedy říci, že představují demokratický vzorek.

Co se dalšího aspektu orální historie týče, vyzdvihuje Alessandro Portelli stejně jako výše uvedení orální historici formu vyprávění a poukazuje na důležitost tónu, hlasitosti, rytmu a rychlosti řeči odrážející narátorův postoj. Větší osobní zapojení narátora vidí Alessandro Portelli v použití dialektu namísto standardního jazyka. Také v rámci mnou vedených rozhovorů jsem se snažila na základě Portellim vyzvednutých faktorů vystihnout, jaký postoj respondenti k určitým událostem pojmím se k jejich „českému dědictví“ zaujmají a v jaké míře je vypravovaný příběh ovlivnil. Jak tedy tvrdí Alessandro Portelli, orální historie nám často řekne méně o událostech než o jejich významu a je tedy třeba si všimnout také toho, jakým způsobem je vyprávění organizováno, jelikož právě tak má výzkumník další možnost dovědět se více o postoji mluvčího k jeho historii.⁸

1.4. Metodologie

V rámci své bakalářské práce jsem využila čtyři odlišné metody a to narativní interview, diskursivní analýzu, metodu komparace a zúčastněné pozorování.

Hlavní zdroj dat představují rozhovory provedené s potomky české emigrace do Texasu. Za účelem získání informátorů jsem nejdříve ze všeho ještě před odjezdem do Texasu kontaktovala Texasko-českou genealogickou společnost a pomocí jejich webových stránek a především jejího on-line listu jsem požádala o spolupráci její členy pocházející z hlavního města Texasu Austinu. Austin jsem si zvolila z toho důvodu, že se jedná o místo, kde se vytvářela první česká osídlení v rámci Texasu a i v dnešní době se jedná o oblast obývanou poměrně velkým množstvím lidí, jejichž předci se vyznačují českým původem. Po svém příjezdu do

⁷ Perk, R., Thomson, A. *The Oral History Reader*. Thomson, P., *The Voice of the Past* London: Routledge, 1998, str. 21.

⁸ Perk, R., Thomson, A. *The Oral History Reader*. Portelli, A. *What makes oral history different*. London: Routledge, 1998, str. 63-65.

Texasu jsem se poté snažila spojit s členy Texasko-české genealogické společnosti, kteří reagovali na mou výzvu, a mimo jiné jsem se zúčastnila meetingů Texasko-české genealogické společnosti, kde jsem se snažila najít další případné informátory. Část informátorů jsem tedy sehnala prostřednictvím internetu, část na základě návštěv Texasko-české genealogické společnosti a část na základě pozdějšího doporučení po absolvování rozhovoru s některým z informátorů.

Jako kritéria pro výběr respondentů jsem zvolila členství v Texasko-české genealogické společnosti a členství v jejím on-line listu Texas Czechs, což již dosti zřetelně naznačuje zájem o rodinnou historii a české předky. Posledním kritériem výběru respondentů bylo místo pobytu v Austinu.

Na úvod narativního interview jsem respondentům dala na výběr, zda chtějí rozhovor podstoupit v angličtině či v češtině. Všichni dotazovaní respondenti zvolili angličtinu, nicméně u pěti z nich se projevil jisté stopy po českém jazyce, kdy se např. snažili v průběhu rozhovoru vzpomenout si na určitá česká slovíčka či použít naučené české fráze. Dotazované respondenty jsem navedla na témata, která mě v rámci mého výzkumu zajímala. Jednalo se o např. o téma počátku jejich zájmu o rodinnou historii, téma dosavadních znalostí rodinné historie, vztahu respondentů k České republice, její historii, tradicím a v neposlední řadě se návodné otázky dotýkaly také tématu, jak se k rodinné historii staví mladší generace. Nicméně po jistém navedení na téma jsem respondenty nechala vyprávět volným spontánním způsobem a ponechala jsem jim tak možnost rozvádět téma směrem, který jim samotným přišel důležitý. Primární zájem tedy spadal na jejich vnímání událostí a na jejich interpretace. Rozhovory se od sebe lišily délkou trvání na základě toho, do jaké míry byli respondenti ochotni svou rodinnou historii popsat. Nejkratší rozhovor tak proběhl v rozmezí přibližně 45 minut a nejdelší poté přibližně v rozmezí tří hodin. Rozhovory se konaly na základě volby respondentů u nich doma, v místě mého pobytu v Texasu či na veřejném místě, především v klidných amerických restauracích. Rozhovory jsem po souhlasu informátorů nahrávala a přepisovala, tudíž bylo možné se k získaným datům kdykoliv vrátit a hledat v nich potřebné souvislosti.

V rámci výzkumu jsem se nicméně neomezila pouze na naraci, ale analýze, tentokrát diskursivní jsem podrobila také již napsané rodinné paměti. Na základě způsobu napsání a uspořádání rodinné paměti jsem se snažila zachytit pohled

respondentů na jejich rodinnou historii. Svou pozornost jsem tedy zaměřila na témata, která se v rodinných pamětech texaských Čechoameričanů vyskytují a snažila jsem se vystihnout, na která z nich kladou respondenti důraz a která jsou pro ně okrajová. Mým záměrem bylo popsat organizaci těchto témat, tedy zachycení toho, v jakém pořadí a proč právě v tom jsou jednotlivá témata sepsána. Zároveň jsem se zaměřila na styl, kterým byly rodinné paměti napsány.

Další použitou metodu představuje metoda komparace. Komparovat jsem se rozhodla nejčastější části, které se v rodinných pamětech Američanů s českými kořeny vyskytly. Zaměřila jsem se tak na impulsy a podmínky vzniku jednotlivých rodinných pamětí, účely, za kterými rodinné paměti vznikaly, významy, které pro respondenty představují, zájem o českou historii, který vyvolávají, a v neposlední řadě také témata, která rodinné paměti obsahují. Kritéria dle nichž jsem se rozhodla objekty komparace analyzovat představují tzv. genderový princip, dosažené vzdělání a náboženské vyznání respondentů, jakožto „rozměry“ srovnání, které lze uplatnit na všech objektech komparace. Pokusila jsem se tak zjistit, zda se liší rodinné paměti mužů a žen, zda jsou rozdíly v rodinných pamětech respondentů s rozdílným vzděláním a rozdílným náboženským vyznáním. Jak píše Miroslav Hroch, je třeba si také vyjasnit vztah komparativního přístupu k časové ose a v tom případě bych svou komparaci označila spíše jako asynchronní, jelikož nelze říci, že by rodinné paměti Američanů českého původu vznikaly ve stejnou dobu.⁹

Vzhledem k tomu, že jsem výzkum prováděla také v terénu, poslední použitou metodu představovalo zúčastněné pozorování. To jsem využila v případě, konal-li se rozhovor s respondentem přímo v jeho domácnosti, přičemž jsem se zaměřila na fakt, zda se v nejbližším okolí informátorů nacházejí aspekty související s jejich českým původem, jako je např. česká vlajka, české knihy či fotografie českých předků a další.

Metodu zúčastněného pozorování jsem dále využila při návštěvě Texasko-české genealogické společnosti v Austinu. V budově sídla této společnosti jsem se zaměřila především na české muzeum a českou knihovnu. Zúčastněné pozorování

⁹ Hroch, M. *Úvod do studia dějepisu*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1985, str. 236.

jsem nakonec použila také při návštěvě setkání Texasko-české genealogické společnosti.

1.5. Etická stránka výzkumu

Etická stránka mého výzkumu je poměrně složitá, jelikož téma, kterým se zabývám, je velice citlivé a osobní. Respondenty se pro mě stala zvláštní skupina informátorů, skupina starých lidí, kteří se snaží zapojit do sociálních struktur, a dle toho jsem se při výzkumu snažila k dané skupině informátorů přistupovat.

Můj výzkum navíc probíhal v Texasu, ve Spojených státech amerických, a proto bylo důležité seznámit se s etickým kodexem Americké antropologické společnosti. Tento kodex je dohledatelný na webových stránkách Americké antropologické společnosti <http://www.aaanet.org/> a kromě základních informací běžných i pro antropologický výzkum v Česku jsem se zde nesetkala s ničím výjimečným, ani s požadavkem informovaného souhlasu. Při výzkumu jsem dodržovala jak etiku americké antropologické společnosti, tak etikou antropologů vůbec.

2. Historie českého vystěhovalectví do Spojených států amerických ve světle migračních teorií

Nástin na základě vybraných titulů odborné literatury

2.1. Pojem migrace

Migrací a konkrétněji vystěhovalectvím se zabývá etnolog Stanislav Brouček v národopisné edici *Češi v cizině*. Daný jev popisuje jako situaci, kdy jednotlivci či skupiny obyvatelstva opouštějí území společnosti, kde dosud žili. Vystěhovalectví se dle Stanislava Broučka skládá ze tří fází. V první fázi hrají hlavní úlohu faktory, kvůli nimž obyvatelé jednu zemi opouštějí a druhá je přitahuje. Druhá fáze představuje dobu a způsob přesunu na jiné místo, které většinou představuje jinoetnické prostředí. Fáze třetí trvá nejdéle a je nejvíce strukturovaná. Tvoří ji adaptační, akomodační a asimilační prvky a je ovlivňována řadou faktorů. „Ty počínají především velikostí migrační skupiny, kompaktností osídlení, sociálním a ekonomickým prostředím, ve kterém migranti před svým odchodem žili a do kterého se přesídlili, kulturní úrovní migrantů, v níž mohou být zjevně nebo latentně obsaženy cíle migrace.“¹⁰ Vystěhovalectví se následně začínou v nové zemi jistým způsobem vymezovat vůči většinové společnosti a děje se tak např. zdůrazňováním krás a hodnot rodného jazyka či kraje a vazbou na místní zvláštnosti.¹¹

Migrace je dále rozebírána např. v *Sympoziu o českém vystěhovalectví, exulantství a vztazích zahraničních Čechů k domovu*, kde je tento pojem chápán jako odchod z vlasti většinou na delší, neurčenou dobu a někdy dokonce natrvalo. Emigrace je autory *Sympozia* rozdělena na politickou a ekonomickou. Ekonomická emigrace se nazývá také vystěhovalectvím a je pro ni typické hledání lepších

¹⁰ Brouček, S. *Češi v cizině*. Praha: Ústav pro etnografii a folkloristiku AV ČR, 1996, str. 6.

¹¹ Tamtéž, str. 7.

materiálních podmínek v cizině, v důsledku čehož dochází často k trvalému usídlení v zemi, která poskytla vystěhovalcům lepší podmínky životní existence.¹²

Pojmem migrace a jejími částmi se zabývá také Leoš Šatava, který poukazuje na fakt, že se jedná o jev proměnlivý. „*Pojetí a chápání pojmu migrace (stěhování) a jejích částí emigrace (vystěhovalectví) a imigrace (přistěhovalectví) se v průběhu historického vývoje měnily a variovaly.*“¹³ Leoš Šatava uvádí mimo jiné pojetí migrace v *Malém encyklopedickém slovníku* z roku 1972. Zde je migrace rozdělována na primární, kdy je osídlováno dosud neosídlené území, sekundární, při níž dochází ke kontaktu s již usedlým obyvatelstvem, vnitřní, která probíhá v rámci jednoho státu a vnější, která se dělí na emigraci a imigraci. Existuje také rozdělení na migraci dobrovolnou, která probíhá většinou za účelem zlepšení životních podmínek a naopak také násilné přesídlení. Zmíněna je také migrace konzervativní, která usiluje o zachování dosavadního způsobu života a inovační migrace, pojící se změnami u migrujícího obyvatelstva. Leoš Šatava popisuje také specifickou situaci, která může potkat vystěhovalce mimo jiné také ve Spojených státech amerických. „*Další skupinu tvoří situace, kdy i po ztrátě některých výrazných etnických znaků (např. jazyka) přetrvává i nadále určité specifické národní povědomí a skupina se dosud plně neztotožňuje s majoritním etnikem země, za jejíž plnohodnotné občany se na druhé straně považuje (USA, Kanada, Vídeň aj.).*“¹⁴ Češi v Americe se dle Šatavy poměrně brzy organizovali a byli aktivní v udržování styků se starou vlastí, nicméně i přesto byli postupem času čím dál více ovlivňováni americkou společností.¹⁵

Ze světových autorů se pojmem migrace zabývá např. profesor geografie Russell King ve své knize *Atlas lidské migrace*. Tento autor dělí migraci na vnitřní a mezinárodní, na nucenou a dobrovolnou a na stálou a dočasnou. Co se týče migrace do Spojených států amerických z Česka, dala by se, vzhledem ke Kingovu rozdělení, tato migrace zajisté nazvat migrací mezinárodní. V mnoha případech šlo dále o migraci nucenou, jelikož velkou část migrantů, která se vydala do Spojených států amerických, přinutil k odchodu nevyhovující způsob dosavadního života

¹² Hrubý, K., Brouček S. *Češi za hranicemi na přelomu 20. a 21. století*. Praha: Univerzita Karlova nakladatelství Karolinum ve spolupráci s etnologickým ústavem AV ČR, 2000, str. 37.

¹³ Šatava, L. *Migrační procesy a české vystěhovalectví 19. století do USA*. Praha: Univerzita Karlova, 1987, str.29.

¹⁴ Tamtéž, str. 72.

¹⁵ Tamtéž ,str. 73.

zapříčiněný např. bídou, politickým nebo náboženským útlakem. Trvalost migrace závisí poté na individuálních případech, ve většině z nich však dochází k dlouhodobějšímu až trvalému pobytu.

S tématem migrace z Evropy do Ameriky v 19. a ve 20. století se pojí také tzv. push-pull teorie. Ta je zmiňována s odkazem na svého zakladatele etnologem Zdeňkem Uherkem. „Její základy položil D.J. Bogue v textu *Techniques and hypotheses for the study of differential migration*. Naznačuje zde, že k tomu, aby došlo k migraci, musí existovat síly, které člověka z území, kde žije, vypuzují (push) a naopak jej přitahují (pull) do míst, kam směřuje.“¹⁶ Právě tyto dvě síly se projevíly při migraci Čechů do Ameriky.

Migraci v 19. a migraci ve 20. století a rozdíl mezi nimi popisuje profesor ekonomie Timothy J. Hatton zabývající se výzkumem mezinárodní migrace a profesor ekonomie Jeffrey G. Williamson v knize *The Age of Mass Migration*. Migrace 19. století byla odlišná od migrace století 20. především v tom, že se jednalo o migraci vedenou farmáři a řemeslníky z venkovských oblastí. Tito migranti cestovali v rodinách a větších skupinách za účelem sehnání půdy v novém světě a usazení se zde. Daný jev se začal měnit ke konci 19. století, kdy se k mezinárodní migraci přidávali také lidé z industrializovaných městských oblastí, což se stalo běžným jevem ve století dvacátém.¹⁷

Pojmem migrace se zabývá také profesor geografie John Salt ve svém díle *Migration and Population Change in Europe*. John Salt klade v souvislosti s pojmem migrace důraz na rodinná pouta, vztahy mezi jedinci, kteří do Ameriky odešli a začali zde nový život, a mezi blízkými, které zanechali ve své vlasti. Podobným tématem se zabývá také sociolog Csaba Szaló ve své knize *Transnacionální migrace: proměny identit, hranic a vědění o nich*, kde popisuje transnacionální migraci jakožto jev, kdy dochází k udržování vazeb s bývalým působištěm zároveň s budováním domova v nové zemi.

Rozsah a význam migrace je popisován dále Matjažem Klemenčičem, profesorem historie na slovinské univerzitě v Mariboru. „Migrace představují demografické procesy, které odrážejí ekonomické, politické, etnické, náboženské,

¹⁶ Uherek, Z. *Soudobé spory o multikulturalismus a politiku identit (antropologická perspektiva)*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2005, str. 261.

¹⁷ Hatton, T., Williamson, J. *The Age of Mass Migration*. New York: Oxford University Press, 1988, str. 11-12.

*kulturní, existenční a společenské podmínky v historii.*¹⁸ Migrace dle něho představuje prostorový přesun jednotlivců nebo skupin za účelem dočasného nebo permanentního usazení se na novém místě. Jako řada jiných autorů rozděluje i on migraci na dobrovolnou a nucenou a tvrdí, že většina imigrantů směřuje v rámci nového bydliště k založení své vlastní komunity.

2.2. Vystěhovalectví do Spojených států amerických z českých zemí

Cílem migrace často bývaly a stále ještě bývají Spojené státy americké. Tato země se stala v průběhu dějin útočištěm pro značnou řadu lidí, kteří opustili svou vlast a hledali zde nový domov. Do zmíněné zaoceánské země odcházeli lidé z mnoha míst Evropy. Vedle Velké Británie, Irska, Itálie, Nizozemí a Německa to byly např. také české země. Doba, kdy do Ameriky odcházeli první Češi, se datuje již do 17. století, do pobělohorského období, kdy byly důvody odchodu spojeny především s náboženským vyznáním. Jednalo se vesměs o nepříliš početnou migraci, kterou ve svém díle nicméně popisuje např. hispanista Oldřich Kašpar, etnolog Ivan Dubovický a profesor historie Jaroslav Vaculík. Jiní autoři, jako je např. etnolog Leoš Šatava a lingvistka Eva Eckertová zabývající se tematikou vystěhovalectví do USA, berou v potaz, co se počátku migrace do USA týče, především rok 1848. Jednalo se totiž o dobu, kdy se zlepšila možnost vycestování a kdy se zvýšením počtu obyvatel docházelo k úbytku pracovních míst, která Amerika nabízela. Migrace byla navíc velkou měrou podněcována politickou situací dané doby.

České vystěhovalectví do Spojených států amerických se, jak píše Oldřich Kašpar, odehrálo v pěti vlnách. První vlnu, která byla motivována především náboženskou situací, datuje Oldřich Kašpar od založení prvních států v USA až do období let 1848-1849. Obdobím, jímž první vlna skončila, začala vlna druhá, která trvala až do založení samostatného Československého státu, tedy do roku 1918. Pro tuto vlnu je charakteristická vyšší četnost migrace, zlepšení situace českých přistěhovalců a jejich asimilace v nové zemi. Vlnu třetí, která je charakteristická

¹⁸ Isaac, A. K. *Immigration and Emigration in Historical Perspective*. Klemenčíč, M. *Migrations in History*. Pisa: Pisa University Press, 2007, str. 28.

klesajícím vlivem a významností českých osad, zasazuje Oldřich Kašpar do období mezi světovými válkami. Vlna čtvrtá je poté datována do období let 1945 – 1948 a bývá označována jako politická a ekonomická. Poslední, pátá vlna, na kterou měl vliv především proces normalizace, představuje období po roce 1968.

2.2.1. První vlna českého vystěhovalectví do Ameriky

V období první vlny českého vystěhovalectví do Ameriky se zpočátku jednalo o individuální emigraci, jež se stála početnější až po roce 1620, čili za období rekatolizace. „*První historicky známý Čechoameričan byl Augustin Herman (Heřman), který za 30tileté války opustil vlast, dostal se do Nizozemí, potom do Severní Ameriky a ve čtyřicátých letech se usadil v tehdejší Novém Amsterodamu.*“¹⁹ Ve druhé polovině 17. století došlo k emigraci členů jezuitského řádu, kteří měli v Americe šířit své učení. Jejich konkurencí se stali Moravští bratři opouštějící české země okolo roku 1722. „*Moravští bratři měli konflikty s bělošskými farmáři, protože neuznávali otroctví, křtili Černochoy a snad jim také pomáhali k útěku na sever.*“²⁰ Vliv na vystěhovalectví měly tedy především náboženské poměry v českých zemích. „*První ohniska vystěhovalectví ležela podivuhodně blízko oblastí, ve kterých v 18. století odcházeli lidé z náboženských důvodů do ciziny. To byl zejména případ východočeské oblasti mezi Rychnovem n. Kněžnou, Čermnou a Lanškrounem, dále např. na východní Moravě v oblasti od Hukvald až k branám Ostravy.*“²¹

Důvody migrace bývaly také často ekonomické, ty však zároveň mnohým lidem zabránily na cestu se vydat. Jak píše Leoš Šatava, je vyvráceno, že by do Ameriky odcházeli lidé, kteří žili zcela v bídě, jelikož podmínkou cesty bylo opatřit si poměrně nákladný lístek. Nicméně i přesto se nedá říci, že by se příslušníci nemajetných vrstev do zámoří nevydávali. „*Peníze na přepravu mohly být dlouhodobými úsporami; po stabilizaci první emigrantské vlny bylo již běžným jevem posílat do staré vlasti příbuzným a známým peníze „na cestu“ a nebo přímo lodní lístek. Často se jednalo také pouze o živitele rodin, kteří odjížděli za*

¹⁹ Polišínský, J. Úvod do studia dějin vystěhovalectví do Ameriky II, *Češi a Amerika*. Praha: Univerzita Karlova, vydavatelství Karolinum, 1996, str.12.

²⁰ Tamtéž, str. 14.

²¹ Tamtéž, str. 27.

množstvím výtěžku a po čase se opět navraceli do vlasti.“²² Samotná cesta do nového světa pak byla velmi náročná. Začínala v Praze a pokračovala většinou přes Německo (Brémy, Hamburk) do některého z amerických přístavů (Galveston, New York). „Cestující na lodích nesoužily jen bouře a mořská nemoc, ale také nedostatek jídla a vody. Přijatelné podmínky byly na německých lodích, které vyplouvaly z Hamburku nebo Brém. Velmi špatné poměry vládly na anglických lodích vypravovaných z Liverpoolu.“²³ Cesta do nové země se tak často stávala v přeplněném a nehygienickém prostředí cestou o život.

Osudy Čechů po příjezdu se různí. V *Symposiu o českém vystěhovalectví, exulantství a vztazích zahraničních Čechů k domovu* se uvádí jako důsledek vystěhovalectví, a to především do USA, vznik větších krajanských komunit. „Ve středním Texasu se jedna z mnoha osad jmenuje Frenstat. Texaský Frenstat není osamocen, má řadu větších i menších příbuzných: Frydek, Vsetín, Roznov, Hostyn, Praha, Bila Hora, Novohrad, Velehrad, Marak, Nový Tabor, Komenský, Kovar, Dubina, Smetana a nedaleko Hallettsville školu Radhošť.“²⁴ I přesto, že se Češi v nové zemi spojili a snažili se navzájem si pomáhat, život zde nebyl zdaleka tak idylický a snadný, jak si ho mnozí představovali. Ve většině případech došlo spíše ke zklamání, jelikož místo očekávaného blahobytu čekala vystěhovalce tvrdá práce a problémy s jazykovou bariérou. „Především dřina. Nelidská a vysilující pro lidi, kteří za poslední peníze zakoupili kousek půdy a prakticky z ničeho začínali farmařit.“²⁵ Mnoho z příchozích by se rádo vrátilo zpět do vlasti, nicméně, jelikož to bylo vzhledem k nákladnosti cesty skoro nemožné, byli nuceni zůstat v Americe.

Zpočátku se většina českých přistěhovalců v USA živila zemědělstvím, a to zejména v oblasti Texasu. „Vzhledem k relativně časnému příchodu Čechů v době, kdy byl ještě dostatek volné půdy, tak Češi jako jediní ze Slovanů vytvořili kompaktní farmářské osídlení ve venkovských oblastech.“²⁶ Kromě této zprvu převažující skupiny zemědělské obývající vedle zmíněného Texasu např. Wisconsin, vytvářeli Češi v Americe také skupinu městskou vyskytující se

²² Šatava, L. *Evropská migrace na severoamerickém kontinentu v 19. století a její odraz v historii českého etnika*. Češi v cizině 3, 1988, str. 50.

²³ Strnadel, D. *Tam za mořem: Vystěhovalectví z Frenštátska do Ameriky ve 2. polovině 19. století*. Frenštát pod Radhoštěm : Muzejní a vlastivědná společnost, 2006, str. 50.

²⁴ Tamtéž str. 5.

²⁵ Kašpar, O. *Tam za mořem je Amerika*. Praha: Československý spisovatel, 1986, str. 73.

²⁶ Brouček, S. *Češi v cizině, Šatava L. Vystěhovalectví do USA*. Praha: Ústav pro etnografii a folkloristiku AV ČR, 1996, str. 159.

především v oblastech Saint Louis, Nový York a Chicago. Mimo to existovaly také další specifické skupiny. „*Pokoušíme-li se o postižení určitých výrazných a charakteristických specifik českoamerické populace, vystává před námi jako dominantní z těchto rysů tzv. „svobodářství“ (freethinking) – proticírkevní, avšak u Čechů daleko spíše protikatolické (tj. v daném případě protirakouské) a národní hnutí, jež je možno považovat za určitou substituci jednotícího prvku „slovanství“ ve staré vlasti.*“²⁷ V rámci první vlny českého vystěhovalectví do Ameriky bylo tedy pro Čechy typické sdružování se a to i v případě, že se tak dělo na bázi různých skupin.

2.2.2. Druhá vlna českého vystěhovalectví do Spojených států amerických

Po neorganizovaných a vesměs ojedinělých cestách se postupem času stává Amerika pro Čechy čím dál větším lákadlem. „*Druhé období, jež můžeme charakterizovat jako ranou historii masového vystěhovalectví, sahá od roku 1848-1849 až do rozpadu rakousko-uherské monarchie v roce 1918.*“²⁸ Oldřich Kašpar spojuje emigraci do Spojených států amerických v této době především se sociálními důvody, možností získat zde půdu a usadit se. Nicméně vzhledem k politické situaci v českých zemích v polovině 19. století se k důvodům sociálním připojovaly také důvody politické a velkou část migrujících tak především v počátcích tohoto období představovali zastánci revoluce z roku 1848.

Tímto rokem počínaje, se změnil přístup k vystěhovalectví, jež se stávalo snadnějším. „*Možnost vystěhování tak byla otevřena osobám bez závazků vůči státu, tedy především bez povinnosti vojenské služby anebo po jejím vykonání a následném propuštění příslušným ministerstvem; zároveň ovšem existovalo také nelegální vystěhování za hranice, především právě z důvodů nechuti k vojenské službě.*“²⁹ S revolučním obdobím se změnilo také složení migrace. „*Na rozdíl od většiny ostatních migrantů byli tito exulanti obecně bohatí a vzdělaní. Není tedy překvapivé, že docela dost těchto imigrantů si ve Spojených státech brzy vybuchovaly*

²⁷ Šatava, L. *Formování a stabilizace českého etnika v USA (1848-1914)*. Český lid, 1986, str. 178.

²⁸ Kašpar, O. *Tam za mořem je Amerika*. ..., str. 14.

²⁹ Nešpor, Z.R. *Reemigranti a sociálně sdílené hodnoty*. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2002, str. 36.

slušnou kariéru: pracovali v novinách a začali působit v místní i národní politice.“³⁰ Polovina 19. století je tedy, dá se říci, jakýmsi předělem ve vystěhovalectví do Ameriky, kdy dochází také ke zlepšení přepravních podmínek zavedením parníků a vzhledem k rostoucí konkurenci také ke snížení cen přepravy. V návaznosti na tyto změny odchází do Ameriky vyšší počet lidí, což se následně odráží v přístupu k vystěhovalectví ze strany rakouských úřadů. „Teprve od roku 1852 – mimo jiné i z obavy před idylickou „nákazou“ obyvatelstva – přistupují rakouská úřední místa k bližší kontrole vystěhovalectví. Byly konfiskovány tiskoviny vybízející k emigraci a byla rovněž stíhána činnost agentů paroplavebních společností.“³¹ Nešlo nicméně o omezení, která by se vztahovala přímo na vystěhovalce.

Nejvýznamnějším emigrantem této doby byl Vojta Náprstek a na základě popisu jeho života si lze představit situaci přistěhovalců popisované vlny. Její členové se stávali v Americe aktivnějšími, sdružovali se a ještě stále si udržovali jazykovou a etnickou bariéru. Příchod do Ameriky jim byl usnadňován existencí již zaběhlých českých komunit, jejichž členové podávali do Česka, které stále považovali za svou vlast, informace o novém světě. Stejně tak činil Vojta Náprstek ve spolupráci s Karlem Havlíčkem Borovským, jemuž psal *List z Ameriky*. Vojta Náprstek byl v Americe velmi aktivní a postupem doby také úspěšný, nicméně ani jeho začátky zde nebyly zdaleka snadné. Vyzkoušel řadu zaměstnání (od zemědělce, pracovníka v kartonážní dílně, kameníka, truhláře až po vlastníka knihovny, čítárny a obchodu v Milwaukee) a často se vzdaloval od cíle propagace své vlasti, se kterým do nové země přijel. Náprstek se zasloužil o zakládání českých spolků a na rady Havlíčka se pokoušel stmelit Čechy, kteří se v Americe snažili nalézt své štěstí. „Se svými newyorskými přáteli položil Náprstek roku 1849 též základy k prvnímu českému spolku v Americe. Výbor tohoto Prvního československého spolku v Americe zprvu tvořili Václav Pohl jako předseda, Ondřej Hubáček jako místopředseda, Frant. V. Červený jako pokladník, Jos. Čilinský jako tajemník a V. Náprstek jako knihovník spolku.“³² Úkol spolku spočíval v udržování národního povědomí a pomoci chudým přistěhovalcům. S jejich narůstajícím množstvím se však spolek nedokázal vypořádat a jak píše historik

³⁰ King, R. *Atlas lidské migrace*. Praha: Mladá Fronta, 2008, str. 136.

³¹ Šatava, L. *Evropská migrace na severoamerickém kontinentu v 19. století...*, str. 56.

³² Šolle, Z. *Vojta Náprstek a jeho doba*. Praha: Felis, 1994, str. 93.

Zdeněk Šolle, se v roce 1855, mimo jiné také vzhledem k postupnému rozptýlení zakládajících členů do různých částí Ameriky, rozpadl. Náprstek měl však také řadu dalších zásluh. „V Milwaukee ve státě Wisconsin vydával český emigrant Vojta Náprstek pro Čechy liberální noviny *Flugblätter*.“³³ Zdeněk Šolle ve spojení s těmito novinami zmiňuje také Havlíčkův vliv na Náprstka. „Ač to zní paradoxně, přece je to skutečnost, že první české noviny v Americe byly vlastně Náprstkovy *Milwaukee Flugblätter*, tištěné v německé řeči, ale naplněné duchem Havlíčkovým.“³⁴ Stranou nelze ponechat Náprstkovu činnost notářskou pro stát Wisconsin a vyjednávání s původním obyvatelstvem amerického kontinentu. Vojta Náprstek vykonal během svého pobytu v Americe, který trval do roku 1857, velmi dobrou práci ve prospěch českého národa. K již výše zmíněným zásluhám lze snad dodat ještě pořádání sbírky ve prospěch českého Národního muzea v Praze. „Ve sbírkové akci ve prospěch českého Národního muzea pokračoval Náprstek až do konce svého pobytu v Americe. Využil k tomu cíli také své půlroční cesty po četných amerických městech, kterou podnikl roku 1857.“³⁵

Aktivita Vojty Náprstka vedoucí k povzbuzení a sloučení českého etnika v Americe nebyly jediné. Jak uvádí český historik Josef Polišínský, je v Saint Louise založen v roce 1854 první český podpůrný spolek a v roce 1855 první český kostel. „Na počátku masového přistěhovalectví Čechů do USA představovalo nejvýznamnější středisko Čechů město St. Louis. Proto se zde už počátkem padesátých let zformovala katolická osada sv. Jana Nepomuckého, která si v roce 1855 vybuodovala kostel a zahájila čilý spolkový život.“³⁶

K dalším aktivitám dochází po roce 1860. V této době, jak uvádí Oldřich Kašpar, odchází do USA největší množství emigrantů v rámci druhé vlny vystěhovalectví. Do Ameriky se ve velké míře vydávali vesničané, které lákala levná půda. Důvody jejich odchodu byly tedy z velké části ekonomické a Spojené státy se jim snažily v mnohém vyjít vstříc. Opatření, která byla v prospěch chudých učiněna, popisuje mimo jiné demograf Massimo Livi Bacci. „Nakonec nesmíme opomenout ani politiky cílových zemí: například ve Spojených státech poskytoval *Homestead Act* z roku 1862 bezplatně půdu všem mužům, kteří ji chtěli obdělávat,

³³ Vaculík J. *Češi v cizině-emigrace a návrat do vlasti*. Brno: Masarykova universita, 2002, str. 16.

³⁴ Šolle, Z. *Vojta Náprstek a jeho doba*. ..., str. 115.

³⁵ Tamtéž, str. 118.

³⁶ Dubovický, I. *Češi v Americe, Czechs in America*. Praha: Pražská edice, 2003, str. 24.

založili rodinu, dosáhli věku 21 let a buď byli občany Spojených států, anebo o získání občanství požádali.“³⁷ Další informace o daném opatření podává Josef Polišenský. „Nemajetní zemědělci mohli zabírat až 160 akrů dosud neobdělávané půdy a po pěti letech se stali jejími vlastníky.“³⁸ Jedním z důvodů, proč lidé začínali se zemědělstvím, byla neznalost jazyka. Ta však na druhou stranu přispívala k udržování českých komunit, díky nimž vznikala v Americe i v těchto letech řada českých spolků a periodik. „Organizuje se české a slovenské dělnictvo a vydávány jsou české noviny (spojením Slovana Amerického, založeného 1.ledna 1860 a Národních novin, prvních českých listů v Americe založených 21.ledna 1860, vyšlo 30.října 1861 první číslo Slávie) a kalendáře.“³⁹ Další tisk, který měl alespoň zpočátku český etnický charakter, představoval, jak uvádí Leoš Šatava ve svém příspěvku *Vystěhovalectví do USA*, periodikum *Svornost*, *Pokrok*, *Hlasatel* a *Amerikán*. S rozkvětem českého tisku se objevují také publikace sloužící k pobavení. „Objevily se i první zábavné týdeníky (*Zábavné Listy*, *Šotek*, *Diblík a další*) a obrázkové měsíčníky (např. *Květy Americké*), noviny praktického zaměření jako *Domácnost* a *Hospodář*.“⁴⁰

Co se týče situace ve Spojených státech, ovlivnila život českých přistěhovalců druhé vlny především občanská válka, válka Severu proti Jihu z let 1861-1865. Je paradoxem, že v této válce bojovali také Češi, jež přišli do Spojených států amerických hledat nový domov, lepší podmínky pro život a v neposlední řadě mír. Není proto divu, že se k válečnému konfliktu stavěli negativně a odmítali narukovat. O občanské válce ve Spojených státech se zmiňuje např. Josef Polišenský: „Jako většina evropských přistěhovalců i Češi byli odpůrci otroctví a stoupenci republikánské strany Abrahama Lincolna. V letech 1861-1865 byla část Čechů účastníky na občanské válce. Češi vytvořili v Chicagu „Slovanskou Lincolnovu střeleckou setninu“.“⁴¹ Zklamání a následky občanské války na přísun vystěhovalců popisuje, s ohledem především na Texas, lingvistka Eva Eckertová. „Válka přetřela přísun přistěhovalců, ale jakmile přestala blokáda texaských přístavů, začali opět do Texasu přicházet. Za necelých dvacet let po první skupinové

³⁷ Bacci, M. L. *Populace v evropské historii*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2003, str. 197.

³⁸ Polišenský, J. Úvod do studia dějin vystěhovalectví do Ameriky II ..., str. 48.

³⁹ Kašpar, O. *Tam za mořem je Amerika*. ..., str.75.

⁴⁰ Dubovický, I. *Češi v Americe, Czechs in America*. ..., str. 28.

⁴¹ Polišenský, J. Úvod do studia dějin vystěhovalectví do Ameriky II ..., str. 41.

*výpravě z Lanškrouna, byla emigrace z českých zemí, hlavně z Moravy v plném proudu.*⁴²

Jak uvádí profesor historie Josef Vaculík, nedochází ani v průběhu občanské války k pozastavení české aktivity v oblasti zakládání různých organizací a spolků. Roku 1862 byl v Chicagu založen spolek *Slovanská lípa* slučující české dělnictvo, ženský spolek *Libuše* a česká škola. V roce 1865 zde vznikla *Národní jednota*, která měla podporovat národní povědomí krajanů a ve stejné době se do Ameriky dostává také myšlenka sokolská. „*V Americe byla první sokolská jednota založena tři roky po založení Sokola v Praze, 14. února 1865 v městě St. Louis, ve státě Missouri.*“⁴³ V roce 1866 poté vznikl poté *Československý dělnický spolek*.

Od 70. let 19. století se postavení Čechů v Americe lepší. „*70. a 80. léta jsou již obdobím definitivní stabilizace českého etnika v Americe. Přistěhovalecký proud sílí a zároveň již dorůstá první generace potomků přistěhovalců, narozená či vyrostlá už ve Spojených státech a považující tuto zemi, na rozdíl od vzdálené a mlhavé země rodičů, za svou vlast.*“⁴⁴ Tohle ovšem neznamena, že by se Češi ve Spojených státech vzdali svých tradic a národního cítění, což se také projevovalo v jejich vztazích s Američany. „*Vzájemná neúcta a nedůvěra Čechů a Američanů přetrvávala tak dlouho, dokud se Češi drželi svých tradic, utíkali se do vlastních osad a neučili se anglicky. Angloameričané, kteří od přistěhovalců očekávali, že budou vděčně a dychtivě usilovat o zařazení do americké společnosti, si jejich zdrženlivost a výlučnost vysvětlovali neochotou respektovat americké demokratické zřízení a podílet se na utváření jednotného amerického národa, daného sdíleným jazykem a historií.*“⁴⁵

K již zmiňované migraci probíhající za účelem levného získání půdy, se především v letech osmdesátých připojovala migrace politická. Jednalo se o nový typ migrace, kdy z českých zemí odcházeli především socialističtí vůdci, kteří byli po perzekuci sociální demokracie ze strany státní moci pronásledováni, utiskováni a nuceni zdržovat se ve svých domovech. Za významného emigranta tohoto období lze považovat Josefa Boleslava Pecku, který se ve Spojených státech, jak uvádí Zdeněk Šolle, ujal vedení listu *Budoucnost*, který začal vycházet od roku 1883 díky

⁴² Eckertová, E. *Kameny na prérii*. Praha: Nakladatelství Lidové Noviny, 2004, str. 81.

⁴³ Waldauf, J. *Sokol, malé dějiny, velké myšlenky*. Luhačovice: Atelier IM, 2007, str. 117.

⁴⁴ Šatava, L. *Formování a stabilizace českého etnika v USA (1848-1914)*. ..., str. 178.

⁴⁵ Eckertová, E. *Kameny na prérii*. ..., str. 162.

Norbertu Zoulovi. Josef Boleslav Pecka, průkopník socialismu v Čechách, chtěl pokračovat ve své činnosti také v Americe, jako socialistický dělník byl však v tomto ohledu zklamán. „*A tak tvoří čeští socialističtí emigranti ve Spojených státech amerických spíše zajímavou, svéráznou skupinu českého krajanského hnutí, než součást domácího amerického veřejného života.*“⁴⁶

Mimo působení Josefa Boleslava Pecky dochází v popisovaném období a dále k zakládání dalších českých spolků, z nichž mnohé vznikají v Texasu a jsou založeny na náboženském vyznání. Jedná se např. o Ženskou katolickou jednotu Texasu (KJŽT), Rolnický vzájemný ochranný spolek (RVSO), či Československou podporující společnost (ČSPS), jejíž místní pobočky se spojily v celostátní Slovanskou podporující jednotu státu Texas (SPJST).⁴⁷

Přelom 19. a 20. století, konkrétně rozmezí let 1882-1924, bylo obdobím vysokého přistěhovalectví, ale zároveň začínající restrikce. „*Roku 1891 ustavil Kongres imigrační úřad a deset let po přijetí zákona z roku 1882 – 2. ledna 1892 – byla otevřena nová imigrační stanice v newyorském přístavu na Ellis Island.*“⁴⁸ Tato opatření měla za úkol nepouštět do Spojených států jedince, kteří by mohli být americké veřejnosti na obtíž. Čechy v Americe ale tohle opatření, zdá se, příliš neovlivnilo. „*Na přelomu 19. a 20. století stojí již české etnikum v USA jako pevně konsolidované a mající stabilní a integrované místo v americké společnosti.*“⁴⁹ Jak uvádí Stanislav Brouček, éra od konce 19. století do počátku třicátých let 20. století představovala velký rozkvět českých komunit, nicméně lze však pozorovat, že české komunity začínají ztrácet na své důležitosti. Nově příchozí je tolik nepotřebují a občas se dostávají s již usedlými Čechy do konfliktu.

Změny v českých komunitách přinesla první světová válka, která se stala důvodem k emigraci pro další Čechy a zároveň ovlivnila také Čechy v Americe již usedlé. Jak uvádí lingvistka Eva Eckertová, měla první světová válka pro Čechy doma i v emigraci kladný dopad. Češi v Americe bojovali za nezávislost a Svobodu svých druhů, které chtěli zbavit habsburského útlaku. „*V roce 1914 vznikla Česko-americká národní rada a Československý pomocný spolek. Tyto organizace byly*

⁴⁶ Šolle, Z. *Průkopníci: Josef Boleslav Pecka, Ladislav Zápotocký, Josef Hybeš*. Praha: ROH, 1975, str. 81.

⁴⁷ Eckertová, E. *Kameny na prérii*. Praha: Nakladatelství Lidové Noviny, 2004, str. 75.

⁴⁸ Baršová, A., Barša, P. *Přistěhovalectví a liberální stát: Imigrační a integrační politiky v USA, západní Evropě a Česku*. Brno: Masarykova univerzita, 2005, str. 57.

⁴⁹ Šatava, L. *Formování a stabilizace českého etnika v USA (1848-1914)*. ... str.179.

*založeny protirakousky i protiválečně.*⁵⁰ Jak uvádí Leoš Šatava, na podpoře myšlenky samostatného Československa se podílela také dělnická hnutí, Češi pomáhali finančními sbírkami či vstupem do armády. V roce 1917 vzniklo Národní sdružení českých katolíků, které v roce 1918 vytvořilo s Českou národní radou a Slovenskou ligou Československou národní radu americkou.⁵¹ O pomoc se zasloužil také americký sokol, jehož členové se účastnili zahraniční odbojové akce vedené profesorem T.G. Masarykem a zároveň se přidali k náboru dobrovolníků do československých legií a do americké armády.⁵² Kromě výše zmíněného existovaly také další způsoby pomoci české vlasti. *„Američtí Češi a Slováci podporovali zahraniční odboj mnoha způsoby. Například Vojtěch Pressig (1873 – 1944) za války zhotovil sérii dvanácti plakátů, jejichž účelem bylo povzbudit americké Čechy a Slováky v boji za samostatnost Československa a podnítit jejich vstup do legií.*⁵³

Závěrem je snad ještě třeba připomenout, že situaci v Americe v této době ve velké míře ovlivnil R. Štefánik. *„Štefánik, jeden ze tří vůdců československého odboje, v roce 1917 navštívil USA, aby zde organizoval nábor českých a slovenských dobrovolníků na západní frontu.*⁵⁴ A důležitou práci vykonal také T.G. Masaryk, kterému se postupně podařilo obhájit v Americe požadavky porobených národů. *„30. června američtí Češi a Slováci, katolíci i svobodomyšlní, podepsali v Pittsburgu dohodu o společném sátu; k němu se přihlásili i američtí mluvčí podkarpatských Rusínů. Masaryk jednal s diplomaty mnoha zemí, organizoval zpravodajství, psal do novin, přednášel. Spoluprací s americkými vládními činiteli se mu podařilo dostat se k prezidentu Wilsonovi a přesvědčit ho, že požadavky porobených národů rakouské monarchie jsou oprávněné.*⁵⁵

⁵⁰ Vaculík, J. *Češi v cizině-emigrace a návrat do vlasti*. Brno: Masarykova universita, 2002, str. 19.

⁵¹ Tamtéž, str. 17.

⁵² Waldauf, J. *Sokol, malé dějiny, velké myšlenky*. ... str. 117.

⁵³ Dubovický, I. *Češi v Americe, Czechs in America*. ... str. 35.

⁵⁴ Dubovický, I. *Češi v Americe, Czechs in America*. ... str. 32.

⁵⁵ Polák, S. *Tomáš Garrigue Masaryk*. Praha: Středočeské nakladatelství a knihkupectví, 1990. str. 32.

2.2.3. Třetí vlna českého vystěhovalectví do Spojených států amerických

Období mezi světovými válkami představuje dle Oldřicha Kašpara třetí vlnu českého vystěhovalectví do Ameriky. Co se důvodů migrace týče, v období první republiky, jsou tyto dle autorů *Symposia o českém vystěhovalectví, exulantství a vztazích zahraničních Čechů k domovu* z velké části ekonomické. Vzhledem k rostoucímu počtu migrantů, kteří se snažili v Americe nalézt lepší životní podmínky, začaly Spojené státy americké zastávat k přistěhovalcům ne příliš pozitivní postoj. „Nejúčinnější brzdou migrace byla omezení přijatá Spojenými státy, která vyvrcholila roku 1924 přijetím migračního zákona *National Origin Act*, který nejenže stanovil roční kvótu počtu přistěhovalců (o něco více než 150 000 osob oproti 900 000 z předválečného období), ale zahrnoval též sankce vůči oblastem původu „nové imigrace“, tj. území jižní a východní Evropy.“⁵⁶ Kniha *Vystěhovalectví a liberální stát* uvádí, že období let 1924-1943 bylo charakteristické nízkým a klesajícím přistěhovalectvím a zároveň, jak tomu odpovídá výše zmíněný zákon, jeho tuhou restrikcí.

I přes zmíněná omezení však udržují Česko a Spojené státy americké vzájemné styky. „Meziválečné období bylo obdobím vzájemné inspirace. Byly navázány oficiální diplomatické styky, zesílily vazby obchodní a kulturní.“⁵⁷ V Americe se i během tohoto období české komunity stále udržují. „Základní osu české osady dál tvořila půda, rodina, kostel. Osady nejevily známky splynutí s americkou většinou a jejich každodenní život se odehrával v souladu s vírou, tradicemi, spjatými s bohoslužbami, schůzemi českých spolků a tradičními svátky, které byly vnějšímu světu cizí.“⁵⁸

Kromě již dříve příchozích poskytly Spojené státy americké útočiště také migraci Židů, která proběhla v letech 1938 a 1939. Podmínky a charakter této migrace jsou popisovány v dvojbiografii *Dva pohledy na dějiny*, jejímiž autory jsou Vilma A. Iggersová, badatelka zabývající se kulturními dějinami českomoravské židovské komunity od konce 18. do 20. století a dějepisec Georg Iggers. Dle autorů se s danou migrací pojila řada problémů a těžkostí jako např. vyřizování víz a

⁵⁶ Bacci, M. L. *Populace v evropské historii*. ... str. 207.

⁵⁷ Dubovický, I. *Češi v Americe, Czechs in America*. ... str. 22.

⁵⁸ Eckertová, E. *Kameny na prérii*. ..., str. 172.

zaopatření lodních lístků pro celou rodinu, stesk po domácím prostředí, ztráta prestiže a těžkosti uchycení se v nové zemi. Důvody této vlny migrace představovaly antisemitské postoje a snahy zničit židovské obyvatelstvo, které panovaly v Evropě v období před druhou světovou válkou.

S druhou světovou válkou dochází poté k úpadku a zániku českých komunit ve Spojených státech amerických. „*Konec kompaktnosti českého území představuje poté druhá světová válka. Dochází k dramatickým změnám spojeným s poklesem počtu příslušníků první generace, osob znalých češtiny a zajímajících se o český původ a tradice.*“⁵⁹ Snižuje se počet nově příchozích imigrantů, kteří by mohli české komunity podpořit.

2.2.4. Čtvrtá vlna českého vystěhovalectví do Spojených států amerických

Čtvrtá vlna vystěhovalectví Čechů do Ameriky se dle Oldřicha Kašpara datuje do období let 1945 – 1948. Prvním zmiňovaným datem počínaje, odcházeli do Spojených států amerických antikomunisti, kteří se obávali budoucího vývoje situace v Československu. Do Ameriky jich však neodešlo výrazné množství a vzhledem k vzestupu levice zde žili v jakési izolaci. Početnější byla pouňorová emigrace roku 1948, motivována, jak uvádí Zdeněk R. Nešpor, politickými důvody, které byly kombinovány s důvody ekonomickými a pracovními. Důvody vzniku československé pouňorové migrace uvádí také český spisovatel a politik Pavel Tigrid. „*Z toho všeho téměř automaticky vyplývá důležitý poznatek o vzniku čs. pouňorové emigrace: vznikla jako přímý důsledek neúspěchu mírového soužití komunistů s demokraty v lidově-demokratickém československém státě v letech 1945-48, a nikoli snad jako důsledek zrady na tomto státě či piklů proti němu.*“⁶⁰ Členové pouňorové migrace měli o svém životě v Americe poměrně zkreslené představy. Přestože, jak píše Zdeněk R. Nešpor, došlo poměrně brzy k jejich integraci, dělo se tak za cenu podstatného snížení jejich ekonomického, pracovního a sociálního statusu. Navíc jelikož se komunistický režim stavěl k emigraci

⁵⁹ Brouček, S. *Češi v cizině, Šatava L. Vystěhovalectví do USA. ...*, str. 161.

⁶⁰ Tigrid, P. *Politická emigrace v atomovém věku*. Praha: Prostor, 2003, str. 55.

negativně, opouštěli tito lidé Československo s velkým rizikem a uvědomovali si důležitost a možná jistou nezvratnost svého kroku.

Nejen situace a podmínky této migrace, ale také její složení bylo specifické. Dle Zdeňka R. Nešpora šlo o noblesní lidi, jejichž postavení bylo vyšší než postavení příslušníků srpnové emigrační vlny. Strukturou této vlny se zabývá také Pavel Tigrid, který uvádí, že šlo vesměs o emigraci vzdělaneckou s nízkým věkovým průměrem. Jelikož část emigrantů odcházela již podruhé, docházelo k navazování vztahů vzniklých již za války v Anglii, Spojených státech a jinde. Pavel Tigrid odhaduje četnost této migrační vlny na více než šedesát tisíc lidí. Tato v mnoha případech nelegální migrace byla méně početná než-li migrace posrpnová a to vzhledem ke krátkodobé otevřenosti hranic po převzetí moci komunisty.

Jako příklad významných pouornových emigrantů je možno uvést např. J. Voskovce, F. Peroutku a K. Steinbacha. Karel Steinbach, který jakožto vynikající židovský lékař emigroval do Spojených států poprvé již v roce 1939, se o své zážitky z emigrace do Spojených států dělí v knize *Dr. Karel Steinbach: svědek téměř stoletý*. Ve Spojených státech působil Karel Steinbach, jak sám zmiňuje, zčásti díky svým stykům a přátelství s Janem Masarykem na konzulátu a následně se stal hlasatelem v rozhlase. Nicméně v nové zemi uplatnil především své lékařské schopnosti. Otevřel si soukromou ordinaci, byl lékařem ve vojenské nemocnici a mnohdy zadarmo ošetřoval chudé emigranty. I přes poskytnutý azyl se však Steinbachovi nestala Amerika pravým domovem. Již od svého příchodu počítal s návratem do vlasti, k níž měl velmi kladný vztah projevující se mimo jiné udržováním styků s českými krajany. K jeho návratu do Česka však nikdy nedošlo a ve svých šestadevadesáti letech zemřel Steinbach ve Spojených státech.

Kamarádem již od doby studií na pražském Vinohradském gymnasiu se stal Steinbachovi Ferdinand Peroutka. Život Ferdinanda Peroutky, jeho pobyt v exilu v USA je zaznamenán pomocí deníkového záznamu *Deníky, dopisy, vzpomínky*, který sestavila Slávka Peroutková. Pomocí tohoto díla je možné se dozvědět o Peroutkových rozporuplných pocitech, které se pojily s jeho novinářskou prací a politickou situací, o jeho vztazích s přáteli, kteří také emigrovali do USA. Kromě Steinbacha zmiňuje např. Mládka, Stránského, Firta, Petříka. Peroutkova cesta byla započata na základě komunistických represí, poté, co byl vyloučen ze Svazu českých novinářů, ze Svazu českých spisovatelů a Svazu osvobozených vězňů, překročil ilegálně hranice do Německa. Důležitý byl pro něho rok 1950. „*Odjíždí do*

USA, kde se v New Yorku zakládá rozhlasová stanice Svobodná Evropa (RFE) a ve Washingtonu Rada svobodného Československa.“⁶¹ Do činnosti Svobodné Evropy se Peroutka také zapojuje a nezůstává nečinný ani co se týče zmiňované Rady. Také Peroutka, jako většina emigrantů této vlny, však není z Ameriky příliš nadšen. K jeho negativnímu vztahu vedla nemožnost uplatnit spisovatelské zkušenosti, nemoc ženy a osamělost.

I v této době se mění postoj Čechů v USA k vlasti a etnické příslušnosti. Nedá se říct, že by Češi ve Spojených státech upadli v zapomnění. Na tento fakt poukazuje např. Leoš Šatava, který uvádí, že postupem času dochází v Americe opět k oživení etnických skupin, u jejichž příslušníků se objevuje zájem o místo původu a etnické tradice. Češi ve Spojených státech tak oslavují svůj původ rozmanitými českými festivaly, pečením koláčů, pitím piva a výstavbou českých muzeí. Společenská struktura, kterou se Češi ve Spojených státech snažili zachovat, se nicméně postupně rozpadává. „*Nacházeli uplatnění v americké společnosti, v níž pro češtinu a českou kulturu nebylo místo. V jejich rozhodnutí, zda mluvit česky nebo anglicky, se odráželo změněné společenské postavení a postoje k činnosti, tradici a zásadám, spjatým s češtinou.*“⁶² Na odstup od dění v zemi svých předků poukazuje Eva Eckertová a podkládá ho tvrzením že texaští Češi nepovažovali za svou vlast Československo, ale Moravu a Čechy, ze kterých kdysi jejich rodiny odešly. Pouta mezi Čechy ve Spojených státech a Československem se tedy v průběhu doby a v rámci změn, které se ve společnosti udály, velkou měrou přetrhala.

2.2.5. Pátá vlna českého vystěhovalectví do Spojených států amerických

Oldřich Kašpar chápe emigraci po roce 1968 jako pátou, dle něj tedy poslední vlnu vystěhovalectví Čechů do Ameriky. Jak uvádí Leoš Šatava, byla vlna emigrace po roce 1968, tedy ekonomicko-politická vlna, odlišná od všech ostatních a mnozí z jejich členů, kteří se odebrali do Spojených států, se zde neplánovali usadit natrvalo. K charakteristice této vlny se vyslovuje také Zdeněk R. Nešpor,

⁶¹ Peroutka, F. *Deníky, dopisy, vzpomínky*. Praha: Lidové noviny, 1995, str. 301.

⁶² Eckertová, E. *Kameny na prérii. ...*, str. 194.

který uvádí, že důvody k migraci v tomto období nejsou jednotné. Jednalo se o zásadní motivy politické, ke kterým se přidávaly důvody osobní a existenční. Politická situace totiž často znemožňovala lidem vykonávat stávající zaměstnání či se profesně rozvíjet.

Jak uvádí Zdeněk R. Nešpor s odkazem na Pavla Tigrida, začala tzv. emigrační vlna srpna 1968 otevřením hranic v průběhu Pražského jara a trvala až téměř do listopadu roku 1989. Zásadní vliv na tuto vlnu měl proces normalizace, která byla započata vstupem vojsk Varšavské smlouvy na území tehdejšího Československa.

Dle Pavla Tigrida je možné rozdělit tuto dle něj asi sto tisícovou vlnu do tří skupin. První skupinu tvořili lidé, kteří byli diskriminováni režimem a kterým se krátce po okupaci podařilo emigrovat s celou rodinou. Další velmi početnou skupinu tvořili lidé, odborníci, kteří se cítili diskriminováni v možnosti uplatnit své schopnosti a dovednosti, třetí skupina se poté skládala z aktivních účastníků reformního hnutí, z nichž bylo mnoho z řad KSČ.

Jak uvádí Pavel Tigrid, ovlivnila posrpnová emigrace také pojetí Československa v USA. *„Zásluhou posrpnové emigrace z Československa byl zájem o tuto zemi a znalosti o ni rozšířeny. Její nejproslulejší představitelé měli dveře otevřeny do západních kancléřství a k předákům politických stran, ať už u moci nebo v opozici, k ministrům a velvyslancům a ovšem k politikům krajní nebo i komunistické levice, pro něž první emigrační vlna byla nezajímavá, politicky nepřijatelná nebo prostě zpátečnická.“*⁶³ Na rozdíl od poúnorové emigrace nezaložila emigrace posrpnová prvních šest let žádnou centrální organizaci, intenzivně se zaměřovala na oblast informační a publikační. Další rozdíl mezi poúnorovou a posrpnovou migrací představuje dle Pavla Tigrida fakt, že poúnoroví migranti byli do exilu vyhnáni svými odpůrci, zatímco posrpnoví migranti byli vyhnáni svými někdejšími druhy. Poúnorová migrace byla proti systému a proti jeho ideologii. V případě druhé emigrace se kritizovaly jisté rysy systému, nikoli poté jeho ideologie.

Je třeba ještě dodat, že migrační vlna započatá rokem 1968 byla důležitá také kvůli své kulturní náplni. V jejím rámci se totiž našlo místo také pro rozvoj české kultury, jako tomu napovídá např. osud Josefa Škvoreckého, který odjel roku

⁶³ Tigrid, P. *Politická emigrace v atomovém věku. ...*, str. 96.

1969 přednášet do USA na univerzitu ve státě New York a se svou ženou Zdenou Salivarovou se nakonec rozhodl zůstat v exilu. V Torontu poté v roce 1971 společně založili nakladatelství *68 Publishers*, v němž vydávali knihy československých autorů, které nemohly být v domácím prostředí vydávány.⁶⁴

Dalším obdobím, které přineslo řadu změn, je rok 1989. Jak píše Leoš Šatava, dochází po uvolnění poměrů v roce 1989 k navazování vztahů mezi Amerikou a Čechami, avšak tradiční struktury nebyly po jistém rozvrácení v meziválečném období zcela poskládány dohromady. Českost se dostává do symbolické podoby, což se mimo jiné projevuje ústupem používání českého jazyka. „*Jak léta ubíhala, začínají se objevovat změny, které s sebou přinášejí možnost vzdělání a znalost angličtiny i pro imigranty. Je zvláštní, jak se všechno obrací. Synové a dcery českých průkopníků musí ve Spojených státech navštěvovat veřejné školy a univerzity, aby se naučili jazyku svých předků.*“⁶⁵ Události roku 1989 vedly také k jevu, kdy se část lidí, kteří opustili svou vlast, začala vracet zpět. „...*Únoroví*“ a „*srpnoví*“ emigranti, případně jejich potomci, se do ČR začali vracet bezprostředně po listopadu 1989 a tento proces, stejně jako reemigrace rumunských Čechů, dosud trvá.“⁶⁶ Reemigrace, jak je uváděno v knize *Reemigranti a sociálně sdílené hodnoty*, nebyla až tak početná, jelikož v jejím rámci docházelo k rozbíjení rodin, navíc také přijetí ve vlasti nebylo až tak pozitivní. Důvodem pro návrat mohly být nezdary ve Spojených státech. Emigrace do Ameriky již nebyla podmíněna nastolením režimu, dále již tedy docházelo k emigraci spíše z individuálních důvodů. Změny, které přinesl rok 1989 tak vedly k novým mezinárodním migračním procesům, kdy na jedné straně migrace, která již nebyla zakazována, vzrůstala, na druhé straně však musela vzniknout pravidla, která nově vzniklou situaci ustalovala.⁶⁷

Co se týče srovnání nastíněných pěti vln vystěhovalectví, pojí se první vlna především s důvody náboženskými. Odpovídá tomu pobělohorská emigrace, odchod jezuitů a moravských bratrů. Pro tuto vlnu jsou charakteristické tvrdé začátky Čechů v Americe, jelikož se zde neměli na koho obrátit s žádostí o pomoc a

⁶⁴Křištof, V. *Josef Škvorecký vypráví*. Praha : Společnost Josefa Škvoreckého, 1992 Praha: Společnost Josefa Škvoreckého, 1992, str. 15.

⁶⁵Maresh, H. R., Hudson, E. *The Czech Pioneers of the Southwest*. ... 368.

⁶⁶Nešpor, Z. R. *Reemigranti a sociálně sdílené hodnoty*. ... str. 57.

⁶⁷Isaac, A. K. *Immigration and Emigration in Historical Perspective*. ... str. 47.

velkou překážkou jim byla jazyková bariéra. Po příchodu prvních českých přistěhovalců dochází v Americe ke vzniku prvních českých osad. Nicméně přistěhovalectví není vzhledem k přetrvávajícímu nevolnictví v českých zemích příliš početné.

Situace se proto změnila až s rokem 1848, od něhož se datuje počátek druhé vlny emigrace do USA. V tomto období docházelo k prvním masovějším migracím, které se často pojily s ekonomickými a sociálními důvody. Byla také započata první migrace z důvodů politických, jelikož do Spojených států amerických odcházeli pronásledovaní revolucionáři z roku 1848. Druhá vlna vystěhovalectví byla početnější než vlna první a dále se lišila např. lepším postavením příchozích přistěhovalců. Spojené státy americké jim vycházely vstříc možností získat levnější půdu, Češi se stávali v Americe aktivnějšími, účastnili se společenského života, zakládali spolky a periodika. V průběhu druhé vlny vystěhovalectví proběhla ve Spojených státech občanská válka, která ovlivnila životy mnoha českých přistěhovalců nucených rukovat do americké armády.

Důležité bylo také období osmdesátých let devatenáctého století, které se pojilo s novým druhem migrace. Tu tvořili především představitelé sociální demokracie, kteří Česko opouštěli z důvodu perzekuce strany, kterou zastupovali. Od devadesátých let devatenáctého století docházelo poté k restrikcím v oblasti přistěhovalectví ze strany Spojených států, emigrace z Česka se nicméně nezastavila a pokračovala i v období první světové války, která znamenala jisté oživení českoamerických vztahů.

Třetí vlnu představuje období meziválečné, kdy Češi odcházeli do USA především z důvodů ekonomických. České osady se v tomto období stále snažily fungovat jako dříve, jejich důležitost se nicméně oproti minulým dvěma vlnám snížila. Početnější migrace této vlny proběhla v období první republiky z důvodů ekonomických a další důležitá migrace této vlny podmíněná antisemitskými náladami v Evropě, se uskutečnila v letech 1938 a 1939.

Čtvrtou vlnu, která je především vlnou politickou a ekonomickou, započali emigranti odcházející po skončení druhé světové války, tedy v roce 1945. Jednalo se o jedince kteří nebyli spokojeni se situací v Československu a s obavami před budoucím vývojem vlast raději opustili. Větší množství lidí s politickými motivy odcházelo dále po únoru roku 1948. Lidé odcházející v tomto období si o svém působení v USA dělali zkrácené představy. Jednalo se o jedince na vyšší úrovni, o

vzdělance, kteří si ve Spojených státech těžce prosazovali své postavení. I když se poměrně brzy asimilovali a ve Spojených státech mnozí setrvali po celý zbytek svého života, s novou zemí se ne vždy zcela sžili.

Pátou vlnu nakonec představuje migrace po roce 1968, která byla reakcí na proces tzv. normalizace. Její složení bylo různorodé. Jednalo se např. o jedince, kteří chtěli v zahraničí uplatnit své vzdělání a schopnosti, jež nemohli zužítkovat v Československu, či o reformní členy KSČ. Dá se říci, že migrace po roce 1968 probíhala postupně až do roku 1989.

Zatímco se migrace po roce 1968 pojila s důvody politickými a ekonomickými, byla migrace po roce 1989 podněcována především individuálními motivy, často spojenými s lepšími příležitostmi práce ve Spojených státech. Příslušníci této migrace se nezdálo, že jim jejich návrat nebyl komplikován, jako tomu bylo v letech 1945, 1948 a 1968.

3. Analýza rozhovorů s Američany českého původu

3.1. Okolnosti vzniku rodinných pamětí Američanů s českými kořeny

Na vzniku rodinných pamětí texaských Čechoameričanů se podílela řada rozmanitých impulsů a okolností, které se často navzájem prolínají. Jedná se např. o zapomenutí informací o předcích, snaha dohledat je a zároveň touha stát se součástí rodinné historie. Další impulsy představují snaha předat informace o rodinné historii dalším generacím, zvrátová událost v životě respondentů, zájem o historii obecně či další specifické důvody.

Každý z respondentů měl k zaujetí rodinnou historií své osobní důvody, které však lze zařadit do obecnějších kategorií. Za hlavní impuls je možno považovat zapomnění informací o předcích, které začnou respondentům připadat důležité s přibývajícím věkem a začnou se po nich shánět. *„To, že jsem začala s výzkumem byla vlastně docela náhoda. Nemohla jsme si vzpomenout na jméno své prababičky.“* (Patricia H., 3.8.2009) Souvisejícím impulsem, který uvádějí respondenti Sara A. B., Patricie H., Paula H., Marry A. W. a Katharina T. je snaha o zapsání své vlastní osoby do rodinné historie. Respondenti nechtějí být zapomenuti jako řada jejich předků, o nichž nikdo nezanechal žádné záznamy.

Snaha přenechat informace o rodinné historii a tedy i o své osobě mladším generacím byla dalším deklarovaným důležitým impulsem pro tvorbu rodinných pamětí texaských Čechoameričanů a projevila se u Pauly F., George P., Jane E., Lyndy K. a Mary A.W. *„Tvé děti tě budou znát, budou vědět, kdo jsi byla, ale další dvě generace již o tobě nebudou vědět nic, i když je to nebude zajímat za mlada, tak později budou chtít vědět, kdo byli jejich předci.“* (Marry A. W., 10.8.2009) Jak již bylo zmíněno setkává se však tato snaha u mladší generace často s nezájmem či nepochopením. *„Myslím, že jsem svým koníčkem docela otravoval svou rodinu, chtěl jsem s nimi sdílet příběhy našich předků, ale myslím, že je nezajímalo, že někdo přišel hodně dávno z malé vesnice Horní Bečvy z Moravy.“* (George P., 13.8.2009) A dalším problémem, na který je v tomto směru možno narazit,

představuje fakt, že ve skutečnosti není ani komu dané informace předávat. Tohle úskalí zmiňuje např. respondent Bernard G., který zjevně lituje, že nemohl mít větší množství potomků, jako tomu bývalo zvykem u jeho českých předků.

Další důležitý impulz dle respondentů představuje zvratová událost, která ovlivnila jejich život a přivedla je ke vzpomínkám na rodinné předky. Daný motiv se objevuje u respondentky Pauly F. a Jane E.. U první ze jmenovaných se stal impulsem hurikán Rita. *„Musel přijít hurikán, abych začala chtít vědět odkud a proč má rodina přišla.“* (Paula F., 18.9.2008) V roce 2005 respondentka málem ztratila vinou hurikánu Rita v životě jí nejdražší věci, mezi něž počítá také staré houpací křeslo po prababičce z Československa. Starožitnost jí připomněla její babičku, tvrdou, nebojácnou moravskou ženu, která byla respondentce po celý život vzorem. *„Rodinný výzkum začal asi před patnácti lety, když můj otec našel dokumenty o emigraci svých předků z otcovy strany.“* (Jane E., 22.8.2009) Na příkladu Jane E. lze vidět, že také naleznutí dokumentů může vést k zájmu o rodinnou historii a snaze zjistit o ní další informace. Zvratové události tak přivedly respondentky k touze poznat, kdo ve skutečnosti byli jejich předci.

Dalším impulsem může být zájem o historii obecně, jako tomu bylo v případě George P., Mika V. a Lyndy K. *„Miluji historii a když jsem slyšel příběhy od mých rodičů a ostatních českých příbuzných, prostě jsem začal číst a provádět výzkum sám.“* (Mike V., 20.8.2008) I když do této skupiny patří také respondentka Lynda K., jeví se zájem o historii obecně především impulsem pro muže. U nich se totiž povědomí o historické situaci jak v Česku tak v Texasu projevuje i ve zbývajících částech rozhovoru.

Impulsy ke tvorbě rodinných pamětí bývaly také specifické. U George P. se jimi stala nemoc, konkrétně slepota. *„Prvním impulsem byla snaha najít někoho s podobným onemocněním, kterým jsem trpěl.“* (George P., 13.8.2009) Nicméně je třeba říct, že si respondent uvědomoval český původ svých předků již dříve v průběhu svého života, jelikož právě Češi, či alespoň historky o nich, tvořili jeho nedílnou součást. Nicméně důkladnější výzkum započal právě po svém onemocnění a nadále v něm pokračoval i po zjištění, že jeho slepota nemá s genetikou nic společného. U George P. nezůstal výzkum pouze laickým zájmem, ale postupem doby lze pozorovat, že se jeho dílo stává odbornějším a teoretičtější, dá se říci profesionální aktivitou.

Jedním z hlavních impulsů, které přivedly texaské Čechoameričany k tvorbě rodinných pamětí, představuje neschopnost vzpomenout si na informace o svých předcích a snaha stát se součástí rodinné historie, což se projevilo býtím impulsem typickým především pro ženy. Další impuls, tedy snaha předat informace o rodinné historii mladším generacím se projevil bez rozdílu jak u žen tak u mužů. Dalšími impulsy, které přivedly respondenty k tvorbě rodinných pamětí spíše náhodně jsou zvrátové události jako hurikán či nalezení dokumentu. Impulsem typickým ve větší míře u mužů je zájem o historii obecně a naposled spíše náhodný specifický impuls představuje onemocnění respondenta.

3.2. Aktivity vedoucí k získávání informací o rodinné historii

Kromě impulsů se od sebe liší také aktivity, které texastí Čechoameričané vyvíjejí k získání informací o rodinné historii. Jedná se především o shromažďování dokumentů dostupných v Texasu, tedy např. v knihovnách, archivech, na internetu. Z výpovědí respondentů je poté znát, že výzkum je o mnoho zábavnější a efektivnější, je-li sdílen s lidmi s podobným zájmem. Jedná se tak o životní partnery, rodinu, či členy Texasko-české genealogické společnosti a jejího on-line listu. Dalším krokem, který je však omezen finanční stránkou, bývá poté vycestování do Česka či najmutí výzkumníka v Česku pověřeného zjištěním dalších informací o historii rodin texaských Čechoameričanů.

Vyhledávat informace svépomocí prostřednictvím knihoven a dostupných dokumentů se ukázalo být jeden z prvních kroků pro všechny dotazované respondenty. Postup který následuje u George P., Sary A. B., Patricie H., Pauly H. představuje poté získávání informací od většinou starších, ještě žijících rodinných příslušníků. „*Nejvíce příběhů, které jsem dostala, byly od mých prarodičů a prately a prastrýce.*“ (Paula H., 17.8.2009) Daný typ informací však málokdy bývá dostatečný. „*Potom, co jsem se bavila s mým otcem a matkou a zjistila jsem, jak málo toho vědí o minulosti a o původu jejich pra-prarodičů, byla jsem zaražená.*“ (Paula H., 17.8.2009) Právě proto se respondenti pouštějí do dalších opatření, která by mohla přinést více informací o rodinné historii. Nejčastěji tak dochází k seznámení se s Texasko-českou genealogickou společností, k níž se dřív nebo později přidali všichni respondenti. „*Já a má žena jsme členy genealogické*

společnosti a díky ní jsme toho hodně slyšeli o jiných českých rodinách a další věci.“ (Mike V., 20.8.2008) Další krok, tedy navázání kontaktu se starou vlastí, bývá spojován zároveň s najmutím výzkumníka v Česku. Daná opatření podstoupila Jane E., Sara B., Patricia H., Bernard G. a Katharina T. *„V roce 2005 jsem strávila pět dnů v Jižních Čechách a navštěvovala jsem vesnice spolu s výzkumníkem.“* (Jane E., 22.8.2009) Jak již bylo zmíněno, je najmutí výzkumníka v Česku či návštěva vlasti předků pro většinu respondentů, kteří pocházejí ze středních vrstev společnosti, poměrně nákladnou záležitostí, a proto není podstupována dlouhodobě či opakovaně.

Všichni dotazovaní respondenti tedy podnikli tři první zmiňované kroky a bez ohledu na to, zda se vydali provádět výzkum osobně do Česka nebo zda si zde najali výzkumníka, strávili a tráví nad výzkumem podstatnou část svého volného času a pro některé z nich se stal výzkum dokonce životní náplní. Tento jev lze sledovat v největší míře u Pauly F. a George P..

3.3. Významy přisuzované rodinným pamětem

Významy, které respondenti svým rodinným pamětem přisuzují, lze rozdělit na deklarované („boj proti zapomnění“ vlastní osoby a skupiny Čechoameričanů, zdůraznění výjimečnosti Čechoameričanů ve Spojených státech amerických, zdůrazňování povinnosti vůči budoucím generacím a jistá vykořeněnost, pocit krátké a nedostatečné minulosti Spojených států amerických) a polopřiznávané (strach ze samoty, náplň volného času a způsob, jak najít cestu k potomkům).

Význam rodinné paměti jako boje proti zapomnění vlastní osoby se, jak respondenti deklarují, stává důležitým především po zjištění, že oni sami disponují nedostačenými informacemi o svých předcích, jako tomu bylo v případě Sary A. B, která se v minulosti zabývala tvorbou rodokmenů. *„V kanceláři jsem vytvořila mnoho a mnoho stran cizích rodokmenů, ale zjistila jsem, že ve srovnání s tím, kolik toho vím o cizích lidech, nevím téměř nic o své rodině.“* (Sara A.B., 3.8.2009) U respondentů tak vzniká pocit, že nebude-li zachována rodinná historie, dojde k zapomnění rodiny a s ní respondentů samotných. *„Když jsem začala být starší, cítila jsem, jakoby celá rodina vymírala a tak jsem chtěla najít více informací o svých bratrancích a sestřenicích.“* (Paula H., 17.8.2009). Snaha o sobě a zároveň po sobě

něco zanechat tak zřejmě patří k důležitým významům tvorby rodinných pamětí a je zřejmé, že se projevuje především u žen.

Poněkud obecnější význam než zapomnění vlastní osoby či rodiny představuje strach ze zapomnění Čechoameričanů vůbec. V minulosti nebyly české komunity zdaleka tak asimilované do americké společnosti, jako je tomu dnes. Jak píše Leoš Šatava, především v období po druhé světové válce se po dlouhou dobu udržovaná specifika českých komunit ve Spojených státech amerických začala vytrácet. Jako příklad může sloužit používání českého jazyka, které se snižovalo generaci od generace.⁶⁸ „*Já jsem byla první generací, pro kterou se stala angličtina rodným jazykem.*“ (Patricia H., 4.8.2009) Ústup tohoto i ostatních projevů „českosti“ je přirozený, nicméně někteří Čechoameričané se snaží původní české komunity jistým způsobem vrátit, a to např. zakládáním českých společností.

S výše zmíněným deklarovaným významem souvisí také snaha odlišit se od ostatních Američanů a poukázat na svou výjimečnost, upozornit na svou osobitost a na původ odlišný od většiny společnosti. „*Genealogie je největší nebo alespoň nejrychleji rostoucí koníček posledních let. Já sám to miluji, miluji slovanský národ, trochu se i domluvím a sám sebe považuji za Čecha.*“ (Bernard G., 11.9.2009) V zájmu o rodinnou historii tak lze vycítit touhu být něčím odlišným od většiny Američanů a zřejmě také proto se Čechoameričané tak hrdě hlásí ke svému původu. „*Jsem moc ráda, že mám český původ, myslím, že hrdost na to mít české kořeny mě odlišuje od ostatních.*“ (Jane E., 22.8.2009) Většina respondentů, jak deklaruje Paula F., si navíc svých předků váží právě proto, že si své místo ve Spojených státech amerických museli pro sebe a své potomky tvrdě vydobýt. „*Když čtu o tom, čím ženy z mé rodiny musely projít, zdá se mi můj život ve srovnání s jejich velice jednoduchý.*“ (Paula F., 18.9.2008)

Další deklarovaný význam, který tvorba rodinných pamětí pro texaské Čechoameričany představuje, je náhrada poměrně krátké historie Spojených států amerických, jelikož, jak někteří respondenti deklarují, je společnost, ve které žijí, v porovnání s Českem téměř bezdějinná. Tento význam je signifikantní ve větší míře u mužů, z řady respondentů konkrétně u Bernarda G., George P. a Mika V., kteří disponují detailnějšími informacemi o české historii. „*Česká historie se vrací*

⁶⁸ Šatava, L. *Národnostní menšiny v Evropě-encyklopedická příručka*. Praha: Ivo Železný, 1994, str. 7.

tak mnoho stovek let do minulosti. Je opravdu zajímavé, jak lidé přežili války, hladomory a pokračovali ve svém boji o přežití.“ (Bernard G., 11.9. 2009).

Mezi méně přiznávaný význam rodinných pamětí patří zbavení se pocitu osamění, který je naopak nahrazen pocitem soudržnosti. *„Našel jsem lidi, kteří měli stejný zájem jako já a společně jsme se dělili o informace.“* (George P., 13.8 2009) Tvorba rodinných pamětí se tak vyznačuje také sociální funkcí, která představuje polopřiznávaný význam tvorby rodinných pamětí vyskytující se u všech dotazovaných respondentů. Ti tedy věnují tvorbě rodinných pamětí nemalé úsilí a podstatnou část svého času. Nicméně u některých z nich, především poté u Georga P. a Pauly F., lze pozorovat zapálení a nadšení z tvorby rodinných pamětí ještě výraznější než u ostatních. Nestačí jim doplnit nejdůležitější mezery v rodinné historii ale snaží se jít co nejdále a získat co nejpodrobnější informace. I přes nevyhnutelné nezdary, se kterými se během svého výzkumu setkávají, usilovně pokračují ve svém zájmu, který tak postupem času přechází z laické do odborné roviny. V důsledku tohoto počínání oplývají zmiňovaní respondenti velkým množstvím detailních informací o svých předcích, přičemž se nejedná pouze o zajímavé příběhy nebo významná data, ale podrobnosti, jež lze zjistit ke každému, jakkoliv vzdálenému členu rodiny.

Tvorba rodinných pamětí navíc představuje naplnění volného času, kterého většině respondentů s postupujícím věkem přibývá. Tento polopřiznávaný význam se týká především těch respondentů, kteří se již vzhledem ke svému věku vzdali svého zaměstnání. *„Být důchodcem se pro mě stalo ekvivalentem pro nudu.“* (George P., 13.8 2009) Zlomovým okamžikem se tak, jak nasvědčuje také výpověď Lyndy K., stává odchod do důchodu. *„Učila jsem na škole 36 let a teď, když jsem v důchodu, se zajímám do hloubky o historii své rodiny.“* (Lynda K., 29.8 2009) Tvorba rodinných pamětí jakožto náplň volného času se projevuje téměř u všech respondentů bez ohledu na jejich dosažené vzdělání či pohlaví.

K dalším méně přiznávaným významům tvorby rodinných pamětí se řadí snaha najít cestu ke svým potomkům. Společné chvíle respondentů a jejich potomků se tak někdy odehrávají pod záštitou českého dědictví, které však mnohdy představuje pouze nástroj navázání komunikace. *„S mou dcerou se proto zabýváme recepty. Máme recepty na koláče, které jsme zdědily po našich českých předcích. Pokoušely jsme se dělat koláče. Ty moje byly lepší, ona si je moc nedokázala představit.“* (Mary, A. W., 30.7.2009). Význam rodinné paměti jako pokus o najít

cesty k potomkům se týká všech respondentů, bez ohledu na věk, vzdělání, či pohlaví.

Z výše uvedeného vyplývá, že texaští Čechoameričané přisuzují rodinným pamětem různé významy, dělí se na deklarované a polopřiznáváné. Jeden z nejdůležitějších deklarovaných významů představuje pro respondenty „boj proti zapomnění“ vlastní osoby. Význam rodinné historie jako možnost prodloužit si vlastní život a možná dokonce překonat svou vlastní smrt, chápe stejně také emeritní profesor na universitě v Essexu, jeden z průkopníků orální historie, Paul Thomson. Myšlenky ze svého díla *The Voice of the Past*, zabývajícího se orální historií, uveřejnil v knize *The Oral History Reader* editované kurátorem orální historie Robertem Perksem a lektorem na Universitě v Sussexu Alistairem Thomsonem. „*Rodinná historie především zprostředkovává jedinci silný pocit možnosti mnohem delšího osobního života, dokonce přežití své vlastní smrti.*“⁶⁹ Tvorba rodinné historie tak pro respondenty představuje nejen odkrytí informací pojících se s minulostí, nýbrž také jakousi možnost postarat se o svou budoucnost.

Zapomnění či zániku se navíc brání nejen jednotlivci, ale i celé české společnosti působící v Texasu, které se zároveň snaží upozornit na výjimečný původ svých členů, snaží se ho vyzvednout a uchovat. Důležitost takového počínání je popsána mimo jiné také v knize *Oral History and Public Memories* editované spoluředitelkou australského centra pro orální historii Paulou Hamilton a historičkou pensylvánského dějepisného a muzejního výboru Lindou Shopes. Dle nich vede zdůrazňování společného původu a historie k upevnění soudržnosti v rámci komunity, přičemž rodinná historie a spolu s ní historie komunity umožní navíc snadnější zapojení nových členů do skupiny, kteří tak dosáhnou pocitu zakořeněnosti a lépe s komunitou splynou. Na důležitost historie komunity, která napomáhá jejímu upevnění, poukazuje také koordinátorka a výzkumná pracovnice jednoho z největších orálně historických projektů Southern Oral History Program, Elizabeth Milwoodová. „*Součástí tohoto nasazení je nejen publikovat a nejen kontrolovat, že se pásek nahrává, ale také propojit naši práci zpět k lidem, jejichž hlas jsme použili, takže velmi často naše práce představujeme v prezentacích a na videu atp., vracíme ji do komunit, protože mnohé z těchto komunit na tom nejsou*

⁶⁹ Perk, R. Thomson, A. *The Oral History Reader*. London: Routledge, 1998, str. 22.

*dobře a tato zpětná vazba může pomoci.*⁷⁰ Tvorba rodinných pamětí tak ve skutečnosti představuje také doplnění paměti celé komunity, což přináší respondentům pocit sounáležitosti.

Další deklarovaný význam představuje pocit povinnosti vůči mladším generacím. Respondenti mají zájem, aby i jejich potomci věděli, odkud pocházejí a snaží se udržet vzpomínky na české předky, kteří se v dávném čase rozhodli pro život v Texasu. Na fakt, že se společné vzpomínky, kolektivní paměť udržují díky předáváním z generace na generaci, poukazuje také francouzský sociolog Maurice Halbwachs ve své knize *On Collective Memory*.

Posledním deklarovaným významem tvorby rodinných pamětí je jakási možnost stát se součástí historie mnohem delší, než-li je historie Spojených států amerických, historie české. Tento význam je signifikantní především pro muže, kteří projevují větší zájem o historii i obecně. Jak tvrdí Maurice Halbwachs, různí lidé si vybírají různé momenty z minulosti, do kterých se chtějí hlouběji ponořit. V případě mnou oslovených respondentů se tak objevil rozdíl mezi ženami a muži, kteří se o historii zajímají výrazněji.

Mezi méně přiznávané významy patří zbavení se pocitu osamění a navázání vztahů s lidmi s podobnými zájmy. V případě respondentů se jedná o další členy Texasko-české genealogické společnosti, která jim, jak již bylo zmíněno, pomáhá udržet vědomí společné minulosti a upevňuje v nich pocit sounáležitosti. Zde lze opět použít jedno z tvrzení z knihy *On Collective Memory*, že společná minulost a vzpomínky vedou jedince k sounáležitosti.

Dalším polopřiznávaným významem je náplň volného času. Pro starší lidi je tedy tvorba rodinných pamětí a zájem o ně jistým odreagováním, čehož si všímá také emeritní profesor na katedře sociologie na universitě v Essexu, Paul Thomson. *„Existuje zde individuální síla, která dodává lidem sebevědomí a smysl sebe samých. A to se užívá celkem zjevně u starých lidí, především u těch, kteří jsou tak trochu v depresi, aby se jim dodala odvaha.*⁷¹ Rodinná historie tak neslouží pouze k uchování informací o předcích a českém původu, ale představuje v mnohých případech životní náplň svých tvůrců.

Dalším polopřiznávaným významem je snaha najít cestu k potomkům, což se projevilo u všech respondentů. Jedním ze způsobů, kterým se tohoto cíle snaží

⁷⁰ Tamtéž, str. 66.

⁷¹ Tamtéž, str. 109.

respondenti dosáhnout, je pořádání rodinných sešlostí, k nimž by mohla mít i mladší generace vřelejší vztah. Na těchto rodinných sešlostech, jak píše také Maurice Halbwachs, se poté rodina vrací ke své historii, vzpomínkám na minulost, které se tímto ožívují a všechny přítomné, jak již bylo výše zmíněno, sblížují.

3.4. Tvorba rodinných pamětí – aktivita jen pro nejstarší generaci?

Ke vzniku zájmu o rodinnou historii a snaze zachovat ji pomocí tvorby rodinných pamětí, dochází ve starším středním věku. Mladší generace dává před zkoumáním rodinné historie přednost spíše jiným aktivitám. Pouze u potomků George P., Pauly F. a Jane E. se jistý zájem o předky u mladší generace projevil, nicméně vyčerpal se při poslouchání příběhů rodičů či prarodičů. *„Naše vnoučata se o svůj český původ příliš nezajímají. Snažíme se jim říkat příběhy. Snažím se je přesvědčit, že se tyto příběhy opravdu udály. Poslouchají, ale nenechají mě dojít daleko, odejdou a dělají věci, které je zajímají.“* (George P., 13.8.2009).

I přesto se však respondenti snaží předat své znalosti o rodinné historii a českém původu také mladším generacím. *„Myslím, že se mé děti začnou také zajímat o minulost, až nadejde jejich čas...je třeba, aby věděly, že nejsou pouze izolované bytosti, ale součástí mnohem většího celku...a pokud si tohle následující generace neuvědomí, bude stále složitější dostat nějaké informace o rodinné historii.“* (Lynda K., 29.8.2009) Respondenti tak doufají, že vzhledem k důležitosti, jakou významu tvorby rodinných pamětí přikládají, se najde mezi potomky někdo, kdo danou aktivitu převezme po nich. Navíc při obtížích, se kterými se při shromažďování rodinných pamětí setkávají, si jsou vědomi, že čím větší mezery v rodinné historii vzniknou, tím těžší je bude doplnit.

Respondenti bez ohledu na pohlaví a vzdělání se snaží o předání rodinných pamětí mladší generaci, vůči níž se cítí zavázáni, a které chtějí zprostředkovat možnost seznámení se s rodinnou historií. *„Doufám, že se tak stane prostřednictvím dalšího výzkumu, který já provádím, ale není to pro mě tak důležité jako fakt, že mé děti a jejich děti budou vědět odkud, proč jejich předci přišli, za co bojovali, co utvářelo dějiny naší rodiny.“* (Paula F., 18.9.2008) Tato činnost je proto důležitá jak pro mladší generaci, která se díky rodinným pamětem může dozvědět informace o

své historii, tak pro respondenty samotné, kteří usilují o to, aby v tvorbě rodinných pamětí někdo pokračoval.

Nicméně co se mladší generace týče, nepřisuzuje ve většině případů tvorbě rodinných pamětí zdaleka takový význam jako jejich rodiče či prarodiče. Respondenti, jmenovitě především Paula F., George P. a Bernard G., si nicméně nezájem mladší generace vykládají různě a paradoxně i on je vede k dalšímu shromažďování informací. „*Nějaký lehký zájem tu je, ale nejdou do hloubky. Možná proto, že předci po sobě zanechali jen velmi málo informací a to, co zanechali, se nějakým způsobem postupem času vytratilo.*“ (Bernard G., 11.9.2009) Na vině nezájmu mladé generace o rodinnou historii tak může být dle některých respondentů právě nedostatečnost informací o předcích.

Na druhou stranu se mezi respondenty najdou také takoví, kteří se tomuto problému, tedy nevelkému zájmu mladší generace o tvorbu rodinné historie, snaží postavit čelem a uvědomují si, že význam pamětí jakožto povinnosti předání informací mladší generaci, bohužel někdy nelze realizovat. Zdá se, že se u respondentů objevuje pocit rezignace. „*Mladá generace již od svého česství opouští. Česky umí již maximálně jejich prarodiče. Je to tím, že čeština není vyučována na školách. Už se to vytrácí.*“ (Katharina T., 1.9.2009)

Na základě zmíněných příkladů je zřejmé, že tvorba rodinných pamětí není pro mladší generaci zdaleka tak důležitá, jako je tomu u jejích předků. Podobný jev popisuje v knize *On Collective Memory* také Maurice Halbwachs, který tvrdí, že staří lidé, na rozdíl od mladých, jsou již unavení aktivním způsobem života, a proto se plně zaměřují na minulost a vzpomínky s ní spojené. „*Ale to není případ starých lidí. Tito muži a ženy jsou unavení jednáním a proto se odvrací od přítomnosti, aby byli v co nejpříznivějším postavení k vyvolání minulých událostí tak, jak se opravdu udály.*“⁷² Stejný názor zastává také Joanna Bornat, docentka působící na Open University v Británii, která zastává názor, že vzpomínání a vracení se zpět do minulosti patří k přirozenostem lidského života, nicméně mnohem více se projevuje u starých lidí, pro které má větší důležitost.

I přes popisovaný nezájem mladší generace však respondenti stále doufají a čekají, že se situace obrátí k lepšímu, a že jejich práce nalezne pokračovatele.

⁷² Halbwachs, M. *On Collective Memory*. Chicago: The University of Chicago Press, 1992, str. 47.

Kdyby se tak však nestalo, snaží se respondenti zachytit vše, co se z jejich „českého dědictví“ zachytit dá. V tomto případě se u Čechoameričanů v Texasu projevuje podobný impuls, který přivedl k orální historii profesorku sociologie na Universitě Svatého Klimenta v Sofii, Danielu Kolevu. *„Nápad se spíše podobal tomu, čemu se říká záchranná antropologie nebo záchranná archeologie. Prostě existovala kultura, způsob života, který pomalu mizel, a my jsme chtěli zachytit to, co zbývá.“*⁷³ Také texaští Čechoameričané si uvědomili, že pokud oni sami nezaznamenají informace o historii své rodiny, bude stále těžší tak učinit.

3.5. Od rodinných pamětí k zájmu o historii českých zemí a České republiky?

V následující podkapitole budu rozebírat problematiku týkající se otázky, zda tvorba rodinných pamětí vyvolává u respondentů zájem o historii země jejich českých předků. V případě, že ano, se budu snažit popsat, zda se jedná o zájem celostní či selektivní a v případě zájmu selektivního popíši, na co konkrétně se respondenti v rámci české historie zaměřili.

Při tvorbě rodinných pamětí se do styku s českou historií dostali všichni respondenti. U některých z nich, jako např. u Mary A.W. a Pauly H. setrval tento zájem na čistě povrchní úrovni nutné ke zdokumentování rodinné historie. U jiných respondentů jako např. u Sary A.B. a Pauly F. a především poté u mužů se rozvinul zájem větší než u zbývajících respondentů, nicméně i u nich lze mluvit pouze o „střepech znalostí“.

Znalosti české historie jako celku, tedy od jejích počátků až do současnosti, se projevily pouze u mužů, nicméně ani u nich nejsou tyto znalosti v žádném případě nikterak podrobné. Jak u mužů, tak u ostatních respondentů zajímavých se alespoň trochu o českou historii se dále projevila spíše jistá selekce zájmu a to jak časová, tak lokální. Konkrétně se tedy zájem o českou historii dělí na zájem o dobu, kdy předci respondentů opouštěli svou vlast a zároveň zájem o místo, které čeští předci obývali, dále se u respondentů projevuje zájem o transparentní osobnosti české historie a zájem o dějiny Česka v období dvacátého století.

⁷³ Perk, R. Thomson, A. *The Oral History Reader*. London: Routledge, 1998, str. str. 62.

Největší počet respondentů projevil zájem o historii doby a místa spojených s bývalou vlastí jejich českých předků. Dá se říci se tento zájem ukázal u všech respondentů, ve větší míře však pouze u Mika V., George P. a Bernarda G., nicméně je třeba podotknout, že se opět jedná o znalosti dosti povrchní. „*Co vím o historii Moravy v 50. letech devatenáctého století, existovaly zde nepokoje s katolickou církví a jejími představiteli.*“ (George P., 13.8.2009) Ve spojitosti s místem původu českých předků se poté u jmenovaných respondentů objevují také zmínky o tom, co respondenti považují za rakouskou nadvládu. „*U moci byla rakouská říše a když hodně lidí přišlo, byli pod tlakem této moci tak dlouho, že o sobě tvrdili, že jsou z Rakouska a to i přesto, že přišli z Moravy.*“ (George P., 13.8.2009) Z výše uvedeného vyplývá, že státní vědomí bylo u českých předků respondentů větší, než-li vědomí regionální. V souvislosti s historií Rakouska-Uherska je třeba podotknout, že se jí respondenti zabývají nicméně pouze do té míry, aby zjistili, jaké příčiny vedly jejich české předky k opuštění domova. Jedním z nich byla např. povinnost vojenské služby. „*George odmítl poslušnost Rakouské říši, to je jediné vodítko k tomu, odkud přišli.*“ (Bernard G., 11.8.2009)

Čeští předci respondentů pocházeli ve větší míře z Moravy a také proto se o tohle území sami respondenti více zajímají a „moravanství“ výrazně vyzdvihují. Jejich zájem se přitom opět soustředí především na okolnosti, které české předky přiměly k opuštění bývalé vlasti a povšechné znalosti jsou nevelké. „*Všichni mí předci a také předci mé ženy přišli z Moravy. Zjistil jsem, že Morava byla v té době velmi chudá a proto chtěli jít na nějaké místo, kde by měli více příležitostí.*“ (Mike V., 20.8.2008) „Moravanství“ je u respondentů zjevně zdůrazňováno a vyzvedáváno a to na úkor ostatního českého území, z něhož se do Texasu předci respondentů vydávali. Navíc byl-li někdo původem z Čech, byla tato okolnost potlačována do pozadí. „*Moje babička a její rodina přišli z Moravy, což byla část Rakouska-Uherska. Ona byla čistá Moravačka. Děda byl čistý Čech, ale nikdy se o tom nemluvalo.*“ (Paula F., 18.9.2008). Někdy byl nemoravský původ chápán dokonce negativně. „*Nikdo nechtěl být nazývaný Čechem, myslím Bohemian. To bylo ekvivalentem pro Romy.*“ (Katharina T., 1.9.2009) A není proto divu, že se lidé od původu z Čech distancovali. „*Vím také, že můj dědeček John Maresh opravoval každého, kdo je nazval Čechy, považovali se za Moravany.*“ (Lynda K., 15.8.2009)

Respondenti se v souvislosti s českou historií dále zajímají o pro ně důležité osobnosti české historie. U většiny respondentů se projevilo povědomí o existenci

Jana Husa, který nebyl do rodinné paměti začleněn pouze v případě jednoho respondenta, jež se nehlásí k žádnému náboženskému vyznání. Větší znalost této osobnosti se pak projevila především u respondentů, jejichž čeští předci byli ovlivněni Jednotou bratrskou, nejlepší znalostí tak disponoval především George P. a Mike V.. „*Myslím, že jeho učení bude jednou kázáno také v katolické církvi. Byl to významný myslitel, představitele katolické církve jeho doby bohužel zase takoví myslitelé nebyli.*“ (Mike V., 20.8.2008) Z výpovědí respondentů vyplývá, že v se v souvislosti s Janem Husem nezajímají ani tak o dobu, ve které působil, ale jejich znalosti se týkají spíše informací o jeho osobnosti, která v nich vzbuzuje obdiv.

Další osobností, která vzbudila u respondentů zájem, byl profesor Tomáš Garrigue Masaryk, který se vyskytuje ve výpovědích také u žen, které obecně disponují ještě menším množstvím informací o české historii, než muži. Konkrétně se Tomáš Garrigue Masaryk jeví jako transparentní osobnost pro Saru A.B. a Katharinu T. „*Kdysi jsem věděla, kdo je prezidentem staré vlasti, třeba pan Masaryk, ale teď už to nesleduji.*“ (Katharina T., 1.9.2009) Nicméně je třeba dodat, že znalost o této osobnosti jsou opět vesměs povrchní.

U mužských respondentů se dále objevuje jistý zájem o historii Česka jak v první, tak ve druhé polovině dvacátého století, nicméně je nutné dodat, že se tak děje pouze velmi zřídka a na velmi povrchní úrovni. „*Soucítím s chudáky Čechy, kteří trpěli pod nacisty a kteří museli vytrpět krutosti komunistů. Sestřenice mé matky, zubařka, byla donucena jít do jednoho z koncentračních táborů.*“ (Mike V., 20.8.2008) Znalosti se vztahují také k osobnosti Václava Havla. „*Jinak vím, že Václav Havel už odešel do ústraní a máte nového prezidenta, že jste vstoupili do Evropské unie a že už můžete volně cestovat.*“ (Mike V., 20.8.2008)

Co se v souvislosti s českou historií druhé poloviny 20. století žen týká, projevují se u nich znalosti povrchní, ne-li žádné, což je spojeno s faktem, že např. Linda K. a Mary W. A. ještě dnes žijí v domnění existence nikoliv České republiky, nýbrž Moravy či Československa. „*Jsem moc ráda, že jsem tímto rozhovorem získala šanci komunikovat s někým z Československa.*“ (Lynda K., 29.8.2009) Tento fakt poukazuje na to, že ve středu zájmu zmiňovaných respondentek stojí především historie rodinná, přičemž si rozdílly ve znalostech české historie uvědomují i samotní respondenti. „*Většina lidí věděla jen velmi málo o tom, odkud jejich čeští předci přišli, mysleli si pouze, že přišli z Československa, přitom ani nevěděli, že*

Československo v té době, vlastně ještě v devatenáctém století, neexistovalo.“
(Bernard G., 11.8.2009)

Závěrem lze tedy říci, že tvorba rodinných pamětí přivedla k české historii všechny dotazované respondenty, nicméně v naprosté většině pouze na velmi povrchní úrovni. Znalosti mužů se ukázaly být větší než znalosti žen a u všech respondentů se poté, co se české historie týče, projevila jistá selekce. Ta se týká místa, času, významných osobností a transparentních etap 20. století.

Největší zájem vzbudila u respondentů ta část české historie, která souvisí s dobou, kdy jejich čeští předci opouštěli vlast a s místem, které jejich čeští předci opouštěli. V souvislosti s touto tematikou bývá občas zmiňováno Rakousko-Uhersko, nicméně znalosti této etapy české historie se pojí především s důvody, které české předky přiměly české země opustit. I když se rozebíraný úsek vztahuje ke všem respondentům, jejich znalosti jsou pouze povrchní, a pouze u mužů se stejně jako u všech jiných témat pojících se s českou historií, projevují alespoň střípky znalostí. Ve spojitosti s touto tematikou zbývá snad ještě dodat, že se u všech respondentů vyskytuje jisté vyzvedávání „moravanství“ na úkor původu z Čech.

V jiném případě se zájem respondentů vztahoval na významné osobnosti české historie a konkrétně byl vyzvedáván Jan Hus, Tomáš Garrigue Masaryk a Václav Havel. Jan Hus vzbuzoval u respondentů zájem největší, jelikož se pojil s náboženským vyznáním jejich českých předků. Náboženské vyznání respondentů se zde projevuje do té míry, že se daná tematika neobjevuje u jednoho respondenta bez vyznání. Nicméně u ostatních respondentů se zájem projevuje především v závislosti na tom, jak moc byli učením Jana Husa ovlivněni jejich čeští předci.

České dějiny 20. století se projevovaly spíše povrchnější znalostí jak u mužů, tak u žen, bez ohledu na jejich vzdělání. Muži nicméně na rozdíl od žen disponovali jistými znalostmi i české historie druhé poloviny 20. století. Nevalná znalost historie 20. století se u žen projevila domněním existence Československé republiky i v současné době.

Z výše uvedeného navíc vyplývá, že se v souvislosti se zájmem o českou historii projevuje tzv. genderový aspekt, nicméně např. rozlišné vzdělání respondentů, zdá se, nehraje roli. Co se týče vyznání, zájem o Jana Husa se u respondentů projevuje ve větší míře možná z toho důvodu, že se jedná o osobnost,

kteřá měla velký vliv na vyznání českých předků. Samotné vyznání respondentů se však v souvislosti s tímto tématem, zdá se, příliš neprojevuje.

3.6. Témata rodinných pamětí Američanů s českými kořeny

Témata rodinných pamětí Američanů s českými kořeny popisují na základě jak mluvených, tak psaných rodinných pamětí, mezi nimiž, zdá se, nejsou velké rozdíly. Rodinné paměti jednotlivých respondentů se liší, jak některými tématy, která obsahují, tak svou obsáhlostí. K nejobsáhlejší patří rodinné paměti George P., Pauly F. a Sary A.B., ke stručnějším se řadí rodinné paměti Lyndy K. a Pauly H.

Rodinné paměti Američanů českého původu se neskládají pouze z respondenty sepsaných částí, nýbrž také z různých doplňků a příloh. Velmi oblíbené jsou v rámci rodinných pamětí fotografie zobrazující české předky, místo jejich původu, jejich aktivity v Texasu, jako na příklad zakládání škol nebo dokonce fotografie různých náhrobků. *„Myslím, že je dobré chodit na hřbitovy, tam se toho lidé dost dozvědí. Je tam mnoho českých jmen. Náhrobky jsou věci, které po předcích zůstaly, domy byly přestavěny nebo zničeny, náhrobky zůstaly. Hřbitovy jsou důležité.“* (Mary A. W., 10.8.2009) Respondenti, kteří navštívili Česko si navíc do rodinných pamětí zakládají fotografie vesnic, odkud jejich předci odešli, a které oni sami navštívili. Kromě fotografií slouží jako doplňky rodinných pamětí texaských Čechoameričanů novinové ústřižky, citace z knih zaznamenávajících historii období, kdy čeští předci přijeli do Texasu nebo zde následně působili. Další součástí představují u rodinných pamětí kopie rodných či úmrtních listů, které mají pro respondenty zvláštní hodnotu vzhledem k tomu, že se jedná o původní v určitých případech česky psané materiály, které bývaly kdysi v rukou českých předků. V případě Jane E. představují doplněk rodinných pamětí katastrálních mapy vesnic, ze kterých respondentčini předci do Texasu odešli.

Témata rodinných pamětí lze rozdělit na stěžejní, vyskytující se ve všech rodinných pamětech a na témata, která jsou důležitá a zajímavá pouze pro jednotlivé respondenty. Mezi témata stěžejní patří v rámci vyjmenování či jistého shrnutí všech zatím dohledaných českých předků rodokmeny. Dalším stěžejním tématem je popis doby a místa spojených s bývalou vlastí českých předků, popis důvodů, které vedly české předky k jejímu opuštění, popis cesty, kterou čeští předci

museli podstoupit, aby se dostali do Texasu a popis začátku života v nové zemi. Ke stěžejním tématům rodinných pamětí texaských Čechoameričanů patří také americká občanská válka, která proběhla v letech 1861-1865, obě války světové a na poněkud obecnější rovině téma náboženskosti a sociálně vzdělanostního východiska českých předků. Jedno ze stěžejních témat představují také české tradice, přičemž je však nutno podotknout, že jediná „česká tradice“, která je zmiňována ve všech rodinných pamětech, je česká strava.

Témata, která nepatří ke stěžejním, ale přesto mají v rodinných pamětech zastoupení, se vztahují k popisu impulsů, které respondenty k tvorbě rodinných pamětí přivedly, a které byly popsány již v jedné z předešlých podkapitol práce, a dále potom k popisu českých tradic vycházejících z rodinného a tradičního cyklu. V rodinných pamětech Američanů českého původu se nakonec nalézají také témata, která jsou součástí pouze jednotlivých rodinných pamětí. Jedná se většinou o různé druhy příběhů, které doplňují charakteristiky českých předků jednotlivých respondentů.

Jak již bylo řečeno, patří ke stěžejním částem rodinných pamětí rodokmeny, které jsou obzvlášť důležité v případě rodinné paměti Sary A.B., Pauly H., Mary A.W. a Lyndy K., jež své rodinné paměti rodokmenem začínají. Propracovanost a délka rodokmenů se liší dle toho, kolik generací předků byli respondenti či generace předešlé schopni dohledat. Pravděpodobně nejdelším rodokmenem své rodiny disponuje Sara A.B.. *„Co se týče zaznamenávání informací, vytvořila jsem velmi velký obsáhlý rodinný rodokmen, který se vrací zpět do roku 1300.“* (Sara A.B., 3.8.2009). Data z rodokmenů bývají následně dále rozpracována a popsána. *„Asi největší zábava je přidávat obličeje jménům v rodokmenu.“* (Lynda K., 15.8.2009) Některým respondentům, konkrétně Bernardovi G. a Georgovi P. nepřijde tvorba rodokmenu až tak důležitá a zajímavá. Nicméně jak je tomu v případě obou zmiňovaných respondentů, rodokmen jim byl poskytnut jinými členy rodiny, zainteresovanými v rodinném výzkumu, a proto tvoří součást i jejich rodinných pamětí. *„Nerad dělám nějaké seznamy rodinného stromu života, ale mám některé opravdu hodné příbuzné, kteří rodinný strom vytvořili.“* (George P., 13.8.2009) Co se rodokmenů týče, výjimku představuje respondentka Paula F., která rodinná jména seskupila jistým odlišným způsobem. *„Lidé, kteří dělají výzkum, vytváří rodinné stromy. Jedná se o strom, který je základnou, k níž jsou v průběhu výzkumu přidávána jako větve další jména. My tomu říkáme bláznivá prošivaná přikrývka.“*

Máme jednu hlavní část, kterou představuje rodina Urbanů a na ni přidáváme další záplaty.“ (Paula F., 18.9.2008)

Jedno ze stěžejních témat všech rodinných pamětí, respondenty Bernardem G., Mikem V. a Katharinou T. situované hned na úvod, je chronologický popis úseku života českých předků od jejich působení ještě ve staré vlasti, přes důvody, které vedly české předky k jejímu opuštění, přes cestu do Texasu až po popis počátků života v nové zemi.

Popis související s bývalou vlastí českých předků bývá v porovnání s ostatními tématy tohoto okruhu poněkud stručnější a to ve většině případů z toho důvodu, že druh informací pojící se se starou vlastí bývá hůřeji dostupný. Popis související s bývalou vlastí je spojován jak s místem, které čeští předci obývali, tak s popisem blízkých osob, se kterými zde přišli do styku. Větší množství informací se poté pojí spíše s popisem důvodů, které přivedly české předky k jejich emigraci. Tyto důvody se navzájem prolínají, přičemž nejčastěji je zmiňována chudoba, špatná životní úroveň, náboženská nesvoboda, nutnost sloužit v rakouské armádě a všeobecný útlak. *„Myslím, že všichni imigranti museli překonat stejné překážky, ať to byla chudoba nebo předsudky..“* (Mike V., 20.8.2008) U respondentky Sary A.B. se navíc vyskytuje popis podmínek, které museli čeští předci splnit, aby mohli české země opustit. *„Pokud by např. jenom dlužili na daních, nemohli by odjet. Později museli ti, kdo nevykonali vojenskou službu, požádat o povolení vycestovat ministra války ve Vídni, zaplatit vojenskou daň, což zabralo tři měsíce.“* (Sara A.B., 3.8.2009)

Samostatný úsek je věnován popisu cestování do Texasu. Tato část rodinných pamětí se ve většině případů stává ještě detailnější a to zřejmě vzhledem k faktu, že o nově příchozích a způsobu jejich příchodu vedly záznamy také americké úřady a dané informace byly následně uloženy v amerických archivech, kterých respondenti využili. Nicméně v některých případech bylo i informace podobného typu poměrně těžké dohledat a to např. došlo-li nešťastnou náhodou ke ztrátě dokumentů. *„Zde se nalodili a zakotvili v Galvestonu v texaském přístavu. Záznamy o jejich příjezdu shořely.“* (Sara A.B., 3.8.2009) Získávání informací navíc ztěžovala častá změna příjmení, ke které docházelo buď ze strany amerických úředníků, pro něž byla česká jména těžce vyslovitelná nebo z popudu samotných přistěhovalců, kteří se tak chtěli nové zemi přizpůsobit. *„Takže člověk narazí na pět či šest záznamů, které mluví o jedné a té samé osobě, ale jméno je zapsáno vždy*

jinak. A také je těžké přečíst záznamy napsané rukou. Mnoho českých jmen se navíc v průběhu času změnilo.“ (Lynda K., 15.8.2009) U všech respondentů bez výjimky je cesta českých předků do Texasu popisována jako strastiplná a především plavba přes oceán je líčena s nemalým respektem. *„Na lodi bylo málo místa, mnoho lidí, krabic, lidem bylo špatně, trpěli mořskou nemocí.*“ (Katharina T., 1.9.2009)

Dalším úsekem, který je v různém rozsahu součástí rodinných pamětí všech dotazovaných respondentů, je popis života českých předků po jejich příjezdu do Texasu. Opět se jedná o příběhy víceméně dojemné, dokazující sílu a víru Čechů, kteří téměř bez ničeho dojezdili do Texasu, kde byli v mnoha případech odkázáni sami na sebe uprostřed nehostinné, jen málo osídlené krajiny. *„Kvůli dešti a zimě nemohl nikdo spát. Následující den se počasí vyjasnilo tak si skupina vytvořila prozatímní přístřešek, vytvořili konstrukci, kterou pokryli trávou. Tohle sloužilo jako přístřešek na příštích šest měsíců do té doby, než Francis Kossa vybudoval velkou chatu.*“ (Sara A.B., 3.8.2009) U všech respondentů tak dochází k vyzdvížení vlastností Čechů jako je pracovitost, odhodlanost a nebojácnost. *„Všichni s českým původem, koho jsem znala nebo znám, byli velcí pracanti, tvrdě pracovali.*“ (Katharina T., 1.9.2009) Ve všech rodinných pamětech jsou Češi navíc spojováni s činnostmi, která u mnohých představovala cíl samotné cesty přes oceán, s farmařením *„Co se týče místa, kde bydlím a také jeho okolních oblastí, jedná se většinou o zem, kterou ještě na přelomu století vlastnili čeští lidé. Češi bývali farmáři.*“ (Patricia H., 3.8.2009)

Spolu s ostatními počátečními těžkostmi se respondenti zaměřují také na popis sociálně vzdělanostního východiska českých předků. Respondenti zaznamenávají kladný vztah svých předků ke studiu, zakládání českých škol na území Texasu a jejich vzpomínky na ně. *„Navštěvovala jsem českou školu, byla docela daleko od našeho domu, ale nejezdil tam žádný autobus, musela jsem chodit pěšky. Museli jsme zde mluvit česky, když jsem se potkala s ostatními dětmi na hřišti, mluvily anglicky, ale já mluvila česky.*“ (Katharina T., 1.9.2009) Následuje také popis problémů se studiem, jazyková bariéra a její postupné odbourávání v rámci generací. *„Myslím, že co se týče vzdělávání, stávala se jeho úroveň a dosažitelnost s každou další generací vyšší. Myslím, že tohle je obecný jev.*“ (George P., 13.8.2009)

Témata, která se vyskytují alespoň zmínkou ve všech rodinných pamětech představuje americká občanská válka a obě války světové. Respondenti se snaží vystihnout vztah, který k těmto významným událostem zastávali jejich čeští předci a

způsob, jakým tyto události ovlivnily jejich životy. „*Válka Severu proti Jihu nebyla Čechy chápána jako jejich vlastní, a proto se snažili různými způsoby vyhnout se povinnosti na její účasti. Podmínky za občanské války byly velmi tvrdé, takže když mnoho českých emigrantů opouštělo vlast a utíkalo, nechápalo potom v USA, co se děje. Pro ně to bylo takové, jako by bratr zabíjel bratra. Následně necítili potřebu zúčastnit se těchto válek. Vyhýbali se odvodu jak jen to šlo a schovávali se.*“ (Sara A.B., 1.9.2009) S první, ale především se druhou světovou pojí poté respondenti zánik českých komunit. „*Všechno tohle fungovalo dokonale do první světové a druhé světové války, kdy mnoho mladých lidí, mužů, odešlo bojovat a když ne, tak se odstěhovali do větších měst, kde pracovali pro válečný průmysl.*“ (George P., 13.8.2009) Jak respondenti deklarují, kvůli válce opustila většina mužů farmy a v mnoha případech se již nevrátila zpět. U popisu válečných událostí lze zaznamenat jev, kdy muži respondenti popisují spíše fakta, velké dějiny, kdežto ženy respondentky se zaměřily na paměť emoční, zachycující soucit nad oběťmi války.

Všichni respondenti až na jednoho, který se nehlásí k žádnému vyznání, rozebírají ve svých rodinných pamětech tematiku náboženství. Otázkou víry se nejvíce ze všech respondentů zabývá George P., jakožto potomek zakladatelů Jednoty bratrské v oblasti Wesley. „*Martin Štěpán je zakladatelem jednoty bratrské ve Wesley.*“ (George P., 13.8.2009) Spolu s tímto tématem se věnuje možnosti smíšeného manželství, v jeho případě manželství katolíků a protestantů, které bylo v jeho rodině přijatelné. „*Jejich sňatek fungoval i přesto, že Martin Štěpán byl členem jednoty bratrské a Jan a jeho rodina, tedy i dcera Božena Zapalačová, byli katolíci.*“ (George P., 13.8.2009) Odlišnou zkušenost ovšem popisuje např. Jana E. „*Pamatuji, že pro katolíka to byl hřích vzít si protestanta, a to je prostě to, co udělal Frank Piwetz. Vzal si Ophelii Bertsch, protestantku. Jeho rodina mu neodpustila.*“ (Jane E., 22.8.2009)

Dalším stěžejním tématem, které se v různé míře objevuje v rodinných pamětech Američanů českého původu, je popis českých tradic. Tradice, která je zmiňovaná ve všech pamětech je české jídlo. To je ve velké míře rozebíráno především u respondentky Mary A. W., která se zajímá o typicky česká jídla a snaží se dávat dohromady recepty, které čeští přistěhovalci v Texasu používali. „*Tohle se u Texasanů nejí a já jsem si jistá, že je to česká tradice. Češi voněli po česneku.*“ (Mary A. W., 10.8.2009) Přednost před vším ostatním však mají české koláče, která

však, jak lze z výpovědí respondentů usuzovat, ztrácejí postupem času na své původnosti. „*Komerční pekárny v Americe dělají něco, co nazývají koláče, ale není to krásné ovocem plněné pečivo, ale místo toho je to žvýkací chleba, který je omotan okolo nechutného tenkého párku a sýra.*“ (Jane E., 22.8.2009) Hned po koláčích bývá poté zdůrazňováno české řeznictví a zabíjačky. „*České tradice se pojí s řeznictvím. Existovala taková tradice, že se všechny rodiny shromáždily. Vzaly s sebou zeleninu, krávy, prasata, kuřata a o vše se rozdělily.*“ (George P., 13.8.2009)

Témata, která se nevyskytují ve všech rodinných pamětech, ale přesto mají v rodinných pamětech své zastoupení, představuje popis impulsů, které respondenty k tvorbě rodinných pamětí přivedly. Tento obsah se vyskytuje v úvodní části rodinné paměti Pauly F., George P., Jane E. a Patricie H.. Tak např. Paula F., kterou přivedl k tvorbě rodinných pamětí hurikán Rita, popisuje v rámci své rodinné paměti jak, kde a kdy se celá událost udála. „*Hurikán nás přinutil k evakuaci, se kterou se mi vrátily vzpomínky.*“ (Paula F., 18.9.2008) Poté již následují informace o českých předcích, tedy část, kterou rodinné paměti některých respondentů začínají.

Dalším tématem, které patří do popisované kategorie, je popis českých tradic vycházejících z rodinného a tradičního cyklu. V rodinných pamětech Jane E., Kathariny T., Mary A.W. a Mika V. je na rozdíl od ostatních pamětí zmíněna tradice svateb a slavení svatého Mikuláše, v rodinných pamětech Jane E. a Mary A. W. je dále jako český symbol a tradice zmiňován kroj. „*Rodina, se kterou jsem se tam setkala, byla pobavena, že se zajímám o kroje, nicméně matka té rodiny přinesla svůj kroj, který nenosila od doby, co byla mladá.*“ (Jane E., 22.8.2009)

Další části rodinných pamětí Američanů českého původu jsou již spíše individuálního charakteru. Jedná se o ukázky zajímavých příběhů, které se vztahují k českým předkům. Tak např. Lynda K. dává k nahlédnutí životní příběh své tety, která byla jako sirotek přijata a vychovávána v české komunitě a ubránila si svou životní lásku i proti vůli rodičů. „*Když se s Vincem chtěli vzít, pobrala teta vak z pytloviny, do kterého se dávala semena a dala do něho všechny své věci, svázala ho provazem, hodila přes rameno a řekla své sestře Anně, aby nic neprozradila rodičům.*“ (Lynda K., 15.8.2009) Paula F. zase popisuje příběhy spojené se sbíráním bavlny a způsoby, jakým se při nedostatku času zaopatřovaly děti. „*Když byly jejich děti ještě maličké, nemohly chodit na pole a tak děda vytvořil velkou*

dětskou zahrádku, kde mohli děti během dne položit.“ (Paula F., 18.9.2008)
Podobných popisů a příběhů se nachází v rodinných pamětech Američanů českého původu spousta, nicméně vzhledem k tomu, že se jedná pouze o příběhy individuální, jde spíše o jisté doplnění rodinných pamětí, které se tak stávají živějšími.

Závěrem lze tedy říci, že k tématům, která se vyskytují ve všech rodinných pamětech patří rodokmeny a popis okolností před, během a po cestě do Texasu. Další nosná témata představují období válek, nejdříve americké občanské války a následně válek světových. Při jejich popisu se vyskytují jisté odlišnosti u žen a mužů, kterých si všímá také italská historička Silvia Salvatici v rámci svého příspěvku v knize *Oral History and Public Memories*, kde tvrdí, že muži mají na válku jiný pohled a vzpomínky vzhledem k tomu, že se jí v mnoha případech sami účastnili a ženy jsou chápány spíše jako nositelky smutku nad ztracenými blízkými a jejich paměti se stávají emočními. Další stěžejní téma představuje náboženská, která je popisována především těmi respondenty, jejichž čeští předci patřili k zakladatelům Jednoty bratrské v Texasu. Zdá se tedy, že až na to, že se jedna respondentka bez vyznání k tématu náboženství nevyslovuje, se samotné vyznání respondentů v tématech rodinných pamětí neodráží. A v poslední řadě co se důležitosti i konkrétnosti týče, je stěžejním tématem popis „české tradice“, českého jídla. Mezi méně časté, přesto poměrně frekventované obsahy patří popis impulsů, které respondenty k tvorbě rodinných pamětí přivedly a popis českých tradic vycházejících z rodinného a tradičního cyklu. Mezi individuální obsahy patří poté příběhy vážící se k jednotlivým českým předkům, jejichž funkcí je především jakési oživení rodinných pamětí. Ve svých rodinných pamětech se Američané českého původu snaží zachytit životy svých předků, jejich osobnosti a také dobu, ve které žili, a která je ovlivnila.

4. Speciální instituce, které ukazují, co je česká paměť

4.1. České muzeum

Českou paměť a vzpomínky na ni lze najít kromě rodinných pamětí také v instituci českého muzea, které je součástí Texasko-české genealogické společnosti v Austinu a zachycuje osudy českých předků, kteří se rozhodli začít nový život v Texasu.

Muzeum se skládá z několika sekcí a na jeho začátku jsou vystavena slova české hymny spolu s jejich anglickým překladem. Prohlídka pokračuje výstavou vojenských československých uniforem, které jsou jako i ostatní artefakty označeny popisky v češtině i angličtině, přičemž česká verze bývá občas napsána s gramatickými chybami. Popisek obsahuje informace o artefaktu a jméno dárce. Většinu vystavovaných exemplářů darovali muzeu potomci Čechů, jež se usadili v Texasu. To je také jedno z důležitých kritérií, které umožňuje přijetí a vystavení materiálu muzeem. Ke shlédnutí jsou zde tak umístěny např. věci z období antiky, které mají s českou kulturou společného právě pouze to, že je muzeu darovali potomci Čechů. Vzhledem k tomu, že Češi byli známi pro svůj kladný vztah k hudbě, nechybí v českém muzeu ani hudební sekce, kde však hrála k poslechu hudba pouze anglicky, nicméně údajně na magnetofonu, který vlastnili jedni z prvních českých přistěhovalců v Texasu. V další části muzea byly ke shlédnutí svatební šaty, vyšívané dečky, krajkované výrobky a české kroje. K vidění byla také tzv. česká kuchyně, která opravdu připomínala kuchyň podobnou kuchyni našich babiček a prababiček. V „českých kuchyních“ nechyběly ani dečky s českými nápisy *Jaká kuchyně, taká hospodyně* a další. V sekci zemědělství byla k vidění různá nářadí, která údajně využívali již první Češi, kteří se usídlili v Texasu. V další části muzea se návštěvník dostane do časů, kdy Češi začali osidlovat Texas, ke shlédnutí se tu nachází stará chýše, v níž dotyční přebývali či exhibice sbírání bavlny. Na závěr snad nezbyvá než říci, že muzeem provázal pan Koutnický, sedmdesátiletý Američan, potomek Čechů, kteří se usadili v Texasu.

4.2. Česká knihovna

Další institucí, která je také součástí Texasko-české genealogické společnosti a která jistým způsobem zaznamenává a uchovává českou paměť je česká knihovna. V české knihovně si návštěvník může vybírat z asi šesti regálů plných knih. Na začátku jsou vystaveny knihy zachycující osudy prvních českých přistěhovalců psané v angličtině. K vidění je dále řada sborníků s informacemi o organizaci SPJST a sada českých novin, které v minulosti v Texasu vycházely, jedná se např. o *Nasinec* a *Vestník*. Významnou součástí knihovny představovala sbírka děl slavných českých autorů jako např. Boženy Němcové, Jana Nerudy, Aloise Jiráska a Karoliny Světlé. Mezi těmito významnými díly se však nacházely také tituly umístěné zde zřejmě hlavně proto, že se opět jednalo o dar českých přistěhovalců, šlo tak např. o tituly o vampírech a dalších rozmanitých tématech.

I přesto, že knihovna nabízela řadu cenných informací o českých předcích, kteří přišli do Texasu, bylo zřejmé, že u Američanů českého původu zdaleka nebudí takový zájem jako české muzeum. Z mého vlastního pozorování i dle výpovědi provozovatele vyplynulo, že česká knihovna má pouze málo pravidelných návštěvníků a že lidé dávají spíše přednost prohlídce muzea, které přibližuje život českých předků názorněji.

4.3. Setkání Texasko-české genealogické společnosti

Texasko-česká genealogická společnost pořádá během roku řadu setkání, některá z nich pravidelně, některá z nich pouze výjimečně. Osobně jsem se zúčastnila např. setkání, jehož hlavním tématem byly české tradice, především poté oslava českých Vánoc. Setkání na dané téma se konalo v srpnu, tedy v době, která je v rámci Texasu nejteplejší, nicméně výzdoba sálu, ve kterém se setkání konalo, navodila sváteční vánoční atmosféru. Na stolech byly umístěny zvonečky, po záclonách zavěšeny vánoční ozdoby a hrály se české koledy.

Zmíněného setkání se po předchozí registraci zúčastnilo asi padesát členů, z nichž byla většina důchodového věku. Hned na úvod setkání se odbočilo od jeho původního tématu a místo koled se zpívaly jak české tak anglické písničky různého žánru, při nichž mohli zájemci tancovat. Poté následovalo občerstvení a vzájemné seznamování jednotlivých příchozích, při němž si členové Texasko-české

genealogické společnosti vyměňovali zkušenosti, které v rámci tvorby rodinné paměti získali.

Následovala přednáška, která byla započata tématem českých Vánoc. Ty však byly rozebrány poněkud povrchně a přešlo se k přednáškám dalšího typu. Rozebíráno tak bylo téma Valaši či slavní Češi ve válce. Přednášející promítal k přednášce obrázky a krátká videa a bylo zjevné, že jsou Američané českého původu novými informacemi v nemalé míře zaujati. Po přednáškách následovala diskuze a po ní volná zábava.

Návštěvníci si mohli na setkání koupit české suvenýry, kuchařky, knihy a mapy. Co se suvenýrů týče, šlo o různé upomínky od „českých“ slaměných panenek, přes tužky, bloky a trička s tematikou Česka k různým zarámovaným obrázkům českého kraje. Kuchařka byla psána v angličtině a bylo v ní např. možno nalézt recept na tvorbu českých jitrnic.

Setkání Texasko-české genealogické společnosti mělo u svých členů velký ohlas. Sál, který byl k setkání určen, byl plný, tudíž nelze říci, zda počet účastníků odpovídal počtu zájemců nebo zda se na některé zájemce nedostalo vzhledem ke kapacitě sálu. Bylo zřejmé, že jsou účastníci zaujatí přednáškami, které na setkání proběhly, nicméně ještě více, zdá se, byli zaujati a potěšeni kontaktem s osobami stejného zájmu.

Výše popsané instituce českého muzea, české knihovny a setkání členů Texasko-české genealogické společnosti zprostředkovávají Američanům českého původu možnost prohloubit si znalosti o českých předcích, setkat se s lidmi s podobným zájmem a sdílet ho s nimi.

Prohlídka, kterou nabízí české muzeum, odráží představu Američanů o české historii a jsou zde tedy k vidění jisté stereotypy, jako např. v rámci hudební sekce stereotyp Čecha muzikanta. Jedná se o představy pocházející přibližně z 60. let 19. století, které se nicméně uchovaly dodnes. Této době odpovídá také představa české kuchyně, hospodyně a oděvu. Daný jev se odráží také v rodinných pamětech Američanů českého původu, kteří řadu takto uchovávaných stereotypů přebírají, což je zřejmé v případě chápání českého koláče jakožto české tradice.

Jak vyšlo najevo, česká knihovna v Američanech českého původu výrazný zájem nevzbudila, mnohem více dávají přednost již zmíněnému muzeu nebo setkání Texasko-české genealogické společnosti, kde se informace o českých předcích a

jejich minulost stávají živějšími a jim bližší. Zmiňované instituce jsou k udržení české paměti jistě nemalým přínosem, nicméně lze u nich pozorovat jistou zabředlost v časech minulých a malou snahu o odkrytí situace v současnosti.

Závěry analýzy rodinných pamětí Američanů s českými kořeny

Tvorba rodinných pamětí je oblíbenou aktivitou Američanů českého původu staršího středního věku. Názor, že se minulostí a potažmo tedy také rodinnou historií zabývají především staří lidé, zastává také Maurice Halbwachs v knize *On Collective Memory*⁷⁴ a Joanna Bornat v úryvku *Reminiscence and Older People* uveřejněném v knize *The Oral History Reader*.⁷⁵ Dotazované respondenty vedly k tvorbě rodinných pamětí různé impulsy, z nichž nejdůležitější jsou zapomnění informací o předcích, které začnou respondentům připadat důležité, snaha o zapsání vlastní osoby do rodinné historie, snaha přenechat informace o rodinné historii mladším a budoucím generacím, jistá zvratová událost, zájem o historii obecně a individuálně poté např. nemoc.

Aktivita, prostřednictvím kterých získávají respondenti informace o svých českých předcích, zahrnují studium knih a jiných adekvátních dokumentů a jako zdroj slouží dále dosud žijící příbuzní, Texasko-česká genealogická společnost, či výzkumník, prostřednictvím něhož je možné dopátrat se nových informací přímo v České republice. Aktivita vytvářené k získávání informací o rodinné historii se ukázaly být stejné jak u mužů, tak u žen, neprojevil se zde ani rozdíl vzdělanostní či rozdíl v náboženském vyznání.

Významy, které pro respondenty rodinné paměti představují lze rozdělit na deklarované a polopřiznávané. K hlavním významům deklarovaným, projevujícím se především u žen, se řadí „boj proti zapomnění“ vlastní osoby. K podobnému závěru jako já došel v tomto případě profesor Paul Thomson, který tvrdí, že význam rodinné paměti spočívá v možnosti prodloužení života člověka tím, že si ho budou další generace pamatovat.⁷⁶ Kromě boje proti zapomnění jednotlivce se respondenti snaží o uchování celé skupiny Američanů českého původu a v rámci toho poukázat

⁷⁴ Halbwachs, M. *On Collective Memory*. Chicago: The University of Chicago Press, 1992, str. 47.

⁷⁵ Perk, R., Thomson, A. *The Oral History Reader*. Bornat, J. *Reminiscence and Older People*. London: Routledge, 1998, str. 190.

⁷⁶ Perk, R., Thomson, A. *The Oral History Reader*. London: Routledge, 1998, str. 22.

na svou výjimečnost. Tento závěr se shoduje s myšlenkami historičky Elizabeth Milwoodové, která také tvrdí, že celé skupiny se snaží udržet svou životnost, a proto je nutné uvědomovat si svůj společný původ a vyzvedávat jedinečnost svých členů.⁷⁷ Další deklarovaný význam představuje zdůrazňování povinnosti vůči budoucím generacím, s čímž do jisté míry souhlasí také Maurice Halbwachs, který tvrdí, že kontaktem s mladšími generacemi a předáváním znalostí historie dojde k uchování kolektivní paměti.⁷⁸ Posledním deklarovaným významem je jistá vykořeněnost, pocit krátké a nedostatečné minulosti Spojených států amerických, což má větší význam u mužů, kteří se, jak píše také italská historička Silvia Salvatici, zajímají o velkou historii více než ženy.⁷⁹

Polopřiznávané významy zahrnují strach ze samoty, náplň volného času a způsob, jak najít cestu k potomkům. První dva významy se shodují s názory Maurice Halbwachse, který říká, že snaha zbavit se osamění a sblížit se s potomky jsou jedním z důvodů, proč se lidé zabývají a vracejí k minulosti, ke svým vzpomínkám.⁸⁰ Význam rodinných pamětí jako náplň volného času chápe poté stejně také profesor Paul Thomson.⁸¹

Z analýzy rodinných pamětí vyplynulo, že mladší generace zájem o rodinnou historii, alespoň prozatím, neprojevuje. Respondenti, kteří si tak nemohou být jisti, že jejich rodinná historie bude v budoucnosti dále tradovaná ústně, tvoří rodinné paměti, aby se informace o rodinné historii, o Čechách v Texasu uchovaly. Jedná se tak o podobný impuls, který přivedl profesorku Danielu Kolevu k zájmu o orální historii, o snahu zachovat informace o specifickém způsobu kultury, v případě respondentů české, a předat informace dalším generacím.⁸²

Dalším závěrem, který vyplynul z mé analýzy je ten, že se všichni respondenti dostali v rámci tvorby rodinných pamětí do styku s českou historií, nicméně i když byli někteří respondenti na tohle téma informováni více, jednalo se obecně o znalosti vesměs povrchní. Zájem o českou historii byl selektován na místo a dobu, kdy čeští předci respondentů opouštěli svou vlast, selekce se dále

⁷⁷ Vaněk, M., Müche P., Pelikánová H. *Naslouchat hlasům paměti. Teoretické a praktické aspekty orální historie*. Praha : Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 2007, str. 66.

⁷⁸ Halbwachs, M. *On Collective Memory*. Chicago: The University of Chicago Press, 1992, str.55.

⁷⁹ Hamilton, P., Shopes, L. *Oral History and Public Memories*. Philadelphia: Temple University Press, 2008, 254.

⁸⁰ Halbwachs, M. *On Collective Memory*. Chicago: The University of Chicago Press, 1992, str.56.

⁸¹ Perk, R. Thomson, A. *The Oral History Reader*. London: Routledge, 1998, str. 110.

⁸² Vaněk, M., Müche P., Pelikánová H. *Naslouchat hlasům paměti. Teoretické a praktické aspekty orální historie*. Praha : Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 2007, str.62.

projevila u zájmu o osobnosti české historie, jako byl např. Jan Hus, Tomáš Garrigue Masaryk a Václav Havel a naposled byl zájem selektován na transparentní období 20. století, konkrétně období respondenty označené jako rakouská nadvláda, období nacismu a socialismu. V souvislosti s českou historií se projevil tzv. genderový aspekt, kdy se větší zájmem o tohle téma projevili u mužů. Co se týče náboženského vyznání, žádné velké rozdíly se mezi respondenty neprokázaly. O osobu Jana Husa se kromě jednoho respondenta bez vyznání, zajímali všichni respondenti, především poté ti, jejichž předci patřili mezi zakladatele Jednoty bratrské v Texasu. Rozlišné vzdělání respondentů se v tomto případě také neprojevilo, jelikož např. respondent Bernard G., vyučený elektrikářem, disponoval znalostmi většími než-li respondenti, kteří dosáhli univerzitního vzdělání.

Co se týče témat rodinných pamětí, existují taková, které se vyskytují ve všech rodinných pamětech a to rodokmeny, popis doby a místa spojených s bývalou vlastí českých předků, popis důvodů, které vedly české předky k jejímu opuštění, popis cesty, kterou čeští předci museli podstoupit, aby se dostali do Texasu a popis začátků života v nové zemi. Ke stěžejním tématům rodinných pamětí Američanů českého původu patří také téma americké občanské války, válek světových a na poněkud obecnější rovině téma náboženskosti a vzdělání a sociálně vzdělanostního východiska českých předků. Jedno ze stěžejních témat představuje také česká tradice v podobě jídla. Témata, která se nevyskytují ve všech rodinných pamětech, ale jsou přesto poměrně frekventovaná, představují popisy impulsů, které respondenty k sepsání rodinných pamětí vedly, a české tradice vycházející z rodinného a tradičního cyklu. Další témata individuální povahy jsou spojena s jednotlivými předky respondentů. V rámci témat rodinných pamětí se projevil genderový aspekt opět v souvislosti s popisem historických událostí, kdy se muži zaměřili spíše na velké dějiny, zatímco ženy se zaměřily na paměť emotivní. Co se týče náboženského vyznání, zdá se, že respondenti, kteří se k žádnému náboženství nehlásí, rozebírají téma vyznání českých předků v menší míře, než respondenti ostatní.

Česká paměť se udržuje pomocí institucí existujících v rámci Texasko-české genealogické společnosti a to českého muzea, české knihovny a setkání členů Texasko-české genealogické společnosti. Co se oblíbenosti a návštěvnosti týče, nachází se na posledním místě česká knihovna, za ní následuje české muzeum a zřejmě nejpopulárnější jsou setkání členů Texasko-české genealogické společnosti.

Informace, které respondenti převezmou z popsaných institucí se následně objevují také v jejich rodinných pamětech. Často se však přitom jedná o jisté stereotypy a fakta, která se k Čechům vztahovala v minulosti, nikoliv však již době současné.

Použitá literatura

- Bacci, M. L. *Populace v evropské historii*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2003.
- Baršová, A., Barša, P. *Přistěhovalectví a liberální stát: Imigrační a integrační politiky v USA, západní Evropě a Česku*. Brno: Masarykova univerzita, 2005.
- Brouček, S. *Češi v cizině*. Praha: Ústav pro etnografii a folkloristiku AV ČR, 1996.
- Campbell, R. *Gone to Texas: a History of the Lone Star State*. New York: Oxford University Press, 2003.
- Dubovický, I. *Češi v Americe, Czechs in America*. Praha: Pražská edice, 2003.
- Eckertová, E. *Kameny na prérii*. Praha: Nakladatelství Lidové Noviny, 2004.
- Fischl, V. *Dr. Karel Steinbach: svědek téměř stoletý*. Praha: SPN, 1990.
- Gallup, S.N. *Journesy into Czech-Moravian Texas*. College station : Texas A&M University Press, 1998.
- Halbwachs, M. *On Collective Memory*. Chicago: The University of Chicago Press, 1992.
- Hamilton, P., Shopes, L. *Oral History and Public Memories*. Philadelphia: Temple University Press, 2008.
- Hatton, T., Williamson, J. *The Age of Mass Migration*. New York: Oxford University Press, 1988.
- Hroch, M. *Úvod do studia dějepisu*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1985.
- Hrubý, K., Brouček S. *Češi za hranicemi na přelomu 20. a 21. století*. Praha: Univerzita Karlova nakladatelství Karolinum ve spolupráci s etnologickým ústavem AV ČR, 2000.
- Iggers, G., Iggers, V. *Dva pohledy na dějiny: svědectví o životě v neklidných dobách*. Praha: NLN, 2006.
- Isaac, A. K. *Immigration and Emigration in Historical Prospective*. Klemenčič, M. *Migrations in History*. Pisa: Pisa University Press, 2007.

- Kašpar, O. *Tam za mořem je Amerika*. Praha: Československý spisovatel, 1986.
- King, R. *Atlas lidské migrace*. Praha: Mladá Fronta, 2008.
- Křištof, V. *Josef Škvorecký vypráví*. Praha : Společnost Josefa Škvoreckého, 1992 Praha: Společnost Josefa Škvoreckého, 1992.
- Maresh, H. R., Hudson, E. *The Czech Pioneers of the Southwest*. Houston: Western Lithograph, 1934.
- Matz, M. *Reálie Spojených států amerických. Life and Culture in the USA*. Plzeň: Fraus, 2008.
- Nešpor, Z.R., *Reemigranti a sociálně sdílené hodnoty*. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2002.
- Peprník, J. *A Guide to the U.S.A. I.* Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 1999.
- Perk, R., Thomson, A. *The Oral History Reader*. London: Routledge, 1998.
- Peroutka, F. *Deníky, dopisy, vzpomínky*. Praha: Lidové noviny, 1995.
- Polák, S. *Tomáš Garrigue Masaryk*. Praha: Středočeské nakladatelství a knihkupectví, 1990.
- Polišínský, J. Úvod do studia dějin vystěhovalectví do Ameriky II, *Češi a Amerika*. Praha: Univerzita Karlova, vydavatelství Karolinum, 1996.
- Salt, J. *Migration and Population Change in Europe*. New York: United Nations, 1993.
- Strnadel, D. *Tam za mořem: Vystěhovalectví z Frenštátska do Ameriky ve 2. polovině 19. století*. Frenštát pod Radhoštěm : Muzejní a vlastivědná společnost, 2006.
- Szaló, C. *Transnacionální migrace: proměny identit, hranic a vědění o nich*. Brno: CDK, 2007.
- Šatava, L. *Evropská migrace na severoamerickém kontinentu v 19. století a její odraz v historii českého etnika. Češi v cizině 3*, 1988.
- Šatava, L. *Formování a stabilizace českého etnika v USA (1848-1914)*. Český lid, 1986.
- Šatava, L. *Migrační procesy a české vystěhovalectví 19. století do USA*. Praha: Univerzita Karlova, 1987.

- Šatava, L. *Národnostní menšiny v Evropě-encyklopedická příručka*. Praha: Ivo Železný, 1994.
- Šolle, Z. *Vojta Náprstek a jeho doba*. Praha: Felis, 1994.
- Šolle, Z. *Průkopníci: Josef Boleslav Pecka, Ladislav Zápotocký, Josef Hybeš*. Praha: ROH, 1975.
- Tigrid, P. *Politická emigrace v atomovém věku*. Praha: Prostor, 2003.
- Uherek, Z. *Soudobé spory o multikulturalismus a politiku identit (antropologická perspektiva)*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2005.
- Vaculík, J. *Češi v cizině-emigrace a návrat do vlasti*. Brno: Masarykova universita, 2002.
- Vaněk, M. *Orální historie: Metodické a technické postupy*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2003.
- Vaněk, M., Müche P., Pelikánová H. *Naslouchat hlasům paměti. Teoretické a praktické aspekty orální historie*. Praha : Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 2007.
- Waldauf, J. *Sokol, malé dějiny, velké myšlenky*. Luhačovice: Atelier IM, 2007.

Elektronické zdroje:

- American Anthropological Association. *Professional Ethics*. [online]. [cit. 2010-05-15]. Dostupné na WWW: <<http://www.aaanet.org/profdev/ethics/>>.
- Texas Czech Genealogical Society. *Index*. [online]. [cit. 2010-06-06]. Dostupné na WWW: <<http://www.txczgs.org/>>.
- Texas Czechs. *A Texas Czech Genealogy web side*. [online]. [cit. 2010-06-06]. Dostupné na WWW: <<http://texasczechs.homestead.com/>>.

Příloha – přepisy rozhovorů s Američany s českými
kořeny

Tazatel: Erika Malíková
Respondent: Bernard G.
Datum a čas rozhovoru: 11.8.2008, 19 hodin
Věk respondenta: 77 let
Stav: vdovec, jedno dítě
Vyznání: katolické
Zaměstnání: důchodce
Nejvyšší dosažené vzdělání: vyučený elektrikář
Občanství: americké
Místo pobytu respondenta: Texas, Austin
Místo rozhovoru s respondentem: Texas, Austin, respondentova domácnost
Jazyk rozhovoru na základě respondentovy volby: angličtina

Rozhovor s respondentem proběhl u něho doma, kde se z českých atributů vyskytovaly rodinné fotografie českých předků a knihy o Čěších psané nicméně v angličtině. Respondent se čas od času v rámci rozhovoru vzdaloval diskutovanému tématu a probíral problémy obecnějšího rázu. Nicméně i přesto lze hodnotit rozhovor kladně. Obdivuhodná je respondentova neustálá snaha zjistit další informace o svých předcích a to i případě, že v průběhu dlouhé doby nebyl nikterak úspěšný.

T.: Tazatel

R.: Respondent

T.: Ráda bych se Vás zeptala na pár otázek souvisejících s Vaším českým původem a českým dědictvím.

T.: Kdy a proč jste se začal o rodinnou historii zajímat?

R.: Nikdy jsem nevěděl nic o své rodině, maximálně o někom z minulé nebo předminulé generace. Ani nevím proč, lidé se o to prostě nezajímali a doma jsme

tak neměli žádné záznamy. Říkal jsem si, že by mé děti jednoho dne mohly chtít vědět více o svých předcích a výzkumem bych jim to mohl zprostředkovat. Začal jsem dávat dohromady, co jsem věděl a co mi bylo dostupné. Poté začal být dostupný internet a webové stránky, takže bylo snazší vyhledat informace o narozeních, svatbách a datech úmrtí. Nikdy jsme nevěděli, že tak mnoho Čechů mělo tak mnoho dětí. Měli jich třeba deset nebo někdy i patnáct. Asi měli důvod, proč chtěli tak mnoho dětí, každý má na to jiný názor. Možná, že to byl symbol statusu. Naši sousedé, Mexičané, tuto tradici stále udržují, mají hodně dětí. Bible učí, aby si muž vzal ženu a množili se. Možná, že to je ten důvod. Já a má žena jsme vzhledem k zdravotní situaci měli během padesáti let manželství pouze jedno dítě. Vidím, že finančně jsme neměli problémy, ale cítím, že si mí rodiče mysleli, že jsme vzhledem k malému množství dětí o hodně přišli. Jelikož jsem pocházel z devíti dětí, někdy jsem si to myslel také, ale bylo zde zdraví mé manželky.

Používal jsem online výzkumníky, abych našel informace týkající se mé rodiny. Především jsem chtěl vyhledat děti bratranců a sestřenic, kteří se narodili v Texasu, mnozí z nich totiž nevědí nic o svých předcích.

T.: Co jste tedy zjistil vy?

R.: Náš první předek pra-pradědeček George Gas a jeho choť Agnes a jejich osmiměsíční syn Richard imigrovali do Texasu v roce 1873. Na seznamu pasažérů je napsáno, že cestovali z Rakouska. Jsou vedeni na listu pasažérů imigrujících přes přístav jižní Louisiana v roce 1873 z Brém, z Německa. George požádal o občanství a na žádost napsal, že je z Čech, bylo tomu v roce 1892. George odmítl poslušnost rakouské říši, to je jediné vodítko k tomu, odkud přišli. Nikde není zmínka o městě či vesnici jejich původu. Jejich prvním jazykem byla čeština, ale slyšel jsem od svého otce, že uměli mluvit také německy, tak bych rád věděl, odkud skutečně přišli. Najal jsem si výzkumníka, kterého jsem potkal na jedné z českých konferencí v Caldwellu v Texasu v rámci meetingu Texasko české genealogické společnosti, jmenoval se Martin Pytr. Účtoval si sto dolarů, ale řekl mi, že jméno Gas na Moravě nenašel. Ve své zemi byli Agnes a George klasifikováni jako farmáři, takže museli vlastnit velké množství půdy. V té době mu bylo pětatřicet let a jeho ženě bylo šestadvacet. V roce 1897 imigroval Georgův mladší bratr Andreas do Texasu přes Galveston. Na seznamu pasažérů je napsáno, že je jeho trvalá adresa Wilkowitz a to

je vše. Martin Pytr mi napsal, že jediné Wilowitz, které mohl najít, se nalézají v Polsku, ale že bývaly v České republice. Existoval tam rozsáhlý komplex železáren a tak tam Andreas možná bydlel jen kvůli práci. Možná, že se v té oblasti vůbec nenarodil, ani zde nevyrostl. Ve vyhledávání informací o mých prarodičích jsme se dostal pouze takto daleko.

Měl jsem pouze základní vědomosti o tom, odkud mí předci přišli, a jelikož mluvili česky, věděl jsem, že přišli z Česka. Většina lidí věděla jen velmi málo o tom, odkud jejich čeští předci přišli, mysleli si pouze, že přišli z Československa, přitom ani nevěděli, že Československo v té době, vlastně ještě v devatenáctém století, neexistovalo.

Jak jsem říkal, zaplatil jsme si výzkumníka a strávil jsem několik let tím, abych zjistil, odkud mí předci přesně přišli, ale výsledky se nedostavily. Ještě jsem neskončil, ale nemám již moc nadějí, že zjistím, odkud má pra-prababička a pra-pradědeček z České země přišli. Takže co se týče strany mého otce, pra-pradědeček George a jeho syn Richard, můj dědeček, přišli odněkud z Rakouska.

Nyní, co se týče strany mé matky, přišel můj pra-pradědeček Josef Marek z Veřovic, z Moravy. Přišel spolu se čtyřmi dětmi, jeho žena a další děti ho následovaly asi o deset let později. Byla to zvláštní situace. A tak imigrovali můj pra-pradědeček Josef Marek a jeho syn František, čili můj pradědeček z Veřovic, z Moravy a potom můj dědeček George byl potomkem Františka, George se narodil již v této zemi.

Otec mého otce, Rudolf Štasta, imigroval do této země v roce 1914, přišel ze Zelevoch, z Moravy. Tohle místo se pravděpodobně píše jinak, a když se ho lidé ze skupiny ptali, odpovídal navíc vždycky jinak. Pamatuji se, že jednou řekl Wenn, takže to bude pravděpodobně v Rakousku. Měl jsem také výzkumníka, který dokumentoval jeho rodinu a místo odkud přišli a já jsem na to pyšný. Rodina Bessie Kačerové také emigrovala do Texasu z Moravy, musel bych se na to zaměřit, abych Vám řekl přesně odkud. Co se Vám tu snažím říct je, že naše kořeny jsou na Moravě a co se týče rodiny Gaasovy pravděpodobně v Čechách.

Češi, se kterými jsem se dostal v Texasu během svého života do styku na mě působili inteligentně, trpěli problémy, které jsou spojeny s imigrací. Byli inteligentní, i když jejich vzdělání bylo velmi nízké. Řekli, že vzdělání nebylo jednoduše dostupné pro každého jako zde v Texasu a taky si myslím, že to byl jeden

z důvodů, proč opustili matičku Prahu. Nemyslím si, že by přišli právě z Prahy, ale myslím, že nehledali nic jiného, než lepší život. Také Němci imigrovali do jižního Texasu, jezdili zde na lodích, pravděpodobně z těch samých důvodů. A nyní je texasko-mexická hranice obklopena ilegálními mexickými migranty, jelikož hledají v Texasu lepší život. Říká se, že Mexičané vykonávají těžkou manuální práci za menší peníze než jejich američtí kolegové. A tak je po nich poptávka. A to i přesto, že existuje zákon o přistěhovalectví, na který američtí zaměstnavatelé nekladou zřetel. Češi byli také imigranty, ale nebyli nelegální, jelikož země byla pro přistěhovatele otevřena. Mexičtí protizákonní imigranti zde přijeli z menších měst, bylo jich deset i víc v jednom autě nebo malém nákladáku, směřují do větších měst. Nevím, kolik se jich dostalo přes hranice, ale někteří byli chyceni a posláni zpět tam, odkud přišli. Bylo jim řečeno, aby přišli legální cestou. Problémem je vláda v jejich zemi a zdá se, že se to stále zhoršuje.

Z mé rodiny se nikdo o výzkumnictví nezajímá, jen já a sestřenice Pat a Paula. O nikom jiném tedy aspoň nevím. Myslím, že se nikdo z mé rodiny nezajímá o vyhledávání informací o našich předcích, o tom, odkud přišli. Na vyhledávání je nejlepší setkání s ostatními výzkumníky, sdílení nových informací, které člověk našel a hlavně se nakonec člověk dozví více informací o skupině s názvem „má rodina“. Myslím, že se výzkumnictví stane jednou velmi populární. Genealogie je největší nebo alespoň nejrychleji rostoucí koníček posledních let. Já sám to miluji, miluji slovanský národ, trochu se i domluvím a sám sebe považuji za Čecha.

Chápu, že je Vaše práce velmi náročná, že to zaber spoustu času. Já sám jsem vyšel dvanáct tříd školy a poté jsem absolvoval pět let školení v rámci své práce. K tomu jsme studoval noční školu, stal jsme elektrikářem a v tomto oboru jsme pracoval devětatřicet let. Přeji Vám hodně štěstí ve Všem studiu a abyste Vaši školu dokončila.

T.: Jaký je Váš vztah k Česku?

R.: Mám rád českou historii, ačkoliv je to většinou těžké najít nějaké informace, když je zrovna potřebuji. Myslím, že více informací je dostupných ve větších

knihovnách, ale já žiji v předměstí s malou knihovnou. Česká historie se vrací tak mnoho stovek let do minulosti. Je opravdu zajímavé, jak lidé přežili války, hladomory a pokračovali ve svém boji o přežití. Ale zároveň nejen Češi, ale i ostatní národnosti přežily a to i přesto, že byly poraženy jinými zeměmi. Myslím, že životy lidí jsou v rukou Boha. V naší zemi dojde k tomu, že mixováním ras si budeme jednou všichni podobní, stejní. Ne Češi nebo Poláci, ani Němci nebo Mexičané. Byly časy, kdy rodiče chtěli, aby si jejich děti vzaly partnera stejného původu, tyhle časy jsou ale pryč. Míra rozvodovosti je vyšší než 50 %. V mé rodině bylo sedm dětí, čtyři dívky a tři chlapci. Všichni tři chlapci si vzali české dívky. Pouze jedna z nich, byla to má žena, uměla mluvit česky a dnes ani její dítě nemluví nebo nerozumí česky. Věřím tomu, že bych dnes ještě zvládnul konverzaci v češtině. Ale je těžké najít někoho, kdo ještě rozumí či mluví česky a tak mám jen občas možnost pozdravit se s někým z Česka, kdo je v mém věku. Jsem členem České genealogické společnosti, máme asi 163 členů. V jižním Texasu máme asi 15 poboček či skupin s asi přibližně stejným množstvím členů v každé z nich. Jedna z nich je v Caldwellu, zde jsem se narodil a chodil jsem do školy.

Co se týče mých čtyř sester, jedna si vzala Čecha, druhá Poláka, třetí Američana a ta poslední Mexičanku. Myslím, že jméno Gaas pochází z němčiny, ale naši předci z Čech mluvili česky, mimo to ale také velmi dobře německy. Čeština převládala do té doby, než se rozšířila angličtina, takže dnes, když se nás naše vnoučata zeptají, jaké jsme národnosti, je těžké podat jim pravdivou odpověď.

Texas je docela nový stát vytvořený imigranty z jiných zemí a lidmi z jiných částí Ameriky, kteří chtěli rozsáhlý otevřený prostor, zemi téměř zadarmo. Ale tato rozsáhlá a zalesněná země byla spojena s mnoha těžkostmi, bylo těžké dobrot se půdy bez jakýchkoliv strojů. Myslím, že tohle je místo, kde se potkává historie našich zemí. Lidé žili daleko od sebe a podmínky k životu byly velmi těžké. Tam také, podmínky našich národů byly stejné.

Duchovenstva bylo málo, starali se o usedlíky pouze na výjimečných poutích v rámci jednotlivých komunit, prováděli je na koních. Usedlíci pohřbívali své mrtvé sami a knězi a ministři požehnali hrobům až když jeli okolo. Mladí lidé také bydleli jen tak, asi jak je tomu i teď a do svazku manželského vstupovali až když byl kněz k dispozici. Dokonce ani teď není dostatek kněží. Do naší diecéze je jich hodně dováženo z Keni, z Afriky. Většina z nich je dobře vzdělaná, velmi dobře, ale mluví s dialektem, který činí jejich kázání obtížné k porozumění. Ale lidé jsou za ně rádi,

jinak bychom byli bez nich asi jako za starých časů. Školy stále produkují nové a nové, ale poptávka po nich značně ubývá. Lidé stále nařikají a chtějí ustanovit kněžími také ženy, ale zákony to dosud nedovolují, i když logicky by ženy pracovaly stejně dobře nebo i lépe než muži.

V průběhu mého života se diskriminace lidí co se týče cizinců značně snížila. Někdo myslí, že vymizela úplně. Ale stále je možné se dočíst, že např. ženy nejsou brány stejně jako muži. Např. jsou placeny méně než muži, i když dělají stejnou práci. Pracoval jsem na jednotou organizovaném pracovišti a zde byly ženy i ostatní národnosti hodnoceny naprosto rovnocenně. Někdy to tak nemůže fungovat, protože talent některých lidí je opravdu výjimečný a nemůžeme je přece odměnit stejnou částkou, když někdo pracuje lépe, má mu být lépe zapláceno.

Náš jižní Texas, vzhledem k tomu, že je tak blízko Mexiku má mnoho mexických Američanů. Žijí zde asi po tři generace. Ti, kteří se kvalifikovali, dostali lepší práci. Koleje jim nabízí, myslím menšinám, levnější školy, běloši jsou dnes v menšině. Jediný způsob, jak člověk může zjistit, že je někdo Čech je podle jména. Češi dnes nejsou diskriminováni, mnoho z nich má kvalifikace ve všech možných oborech. Vzdělání je jim již mnoho let k dispozici.

V Česku jsme nikdy nebyl. Mám někdy chuť vzít svou sestřenicí, která se o výzkum také zajímá, a utéct s ní do Česka. Nemám žádný jiný důvod, proč navštívit Českou republiku, než ten, že byla vlastí mých předků. Všichni, kdo tam byli, někteří dokonce čtyřikrát až pětkrát, někteří si to mohli dovolit jen jednou, si to tam moc užili.

T.: Co si myslíte o českých organizacích v Texasu?

R.: Myslím, že české organizace jsou prospěšné především v tom směru, že zprostředkují místa, kde je hodně knih, některé od českých autorů, což myslím, že někteří lidé opravdu ocení. Členové těchto organizací udržují české tradice jen velmi málo. Někteří umí stále mluvit česky, ale jen trochu. Většina z nich má ráda hudbu, pivo a umí velmi pěkně tančit. V těchto organizacích jsem skoro nikdy neviděl žádné mladé lidi. Nicméně myslím, že se Češi o udržování svých tradic snaží, rozhodně o dost více než Němci a jiné národnosti. Především v kostelech, jsou zde komunity, jejichž členové nejsou všichni z Česka, ale všichni slaví tradice dohromady. Pořádají skupinové sešlosti – pikniky, hraje se tam polka a waltz, mají

dobré jídlo, třeba koláče a kobzole a kesla zela, a troho pivi a hodna tansene, pekne defke.

Myslím, že tradice, kterých si lidé dnes nejvíce cení je české jídlo, hudba – polka a waltz, svatební pochod, tanec shaddish a podobné.

T.: Co si myslíte o mladé generaci, zajímá se o rodinný výzkum?

R.: Neřekl bych, že by nejevili žádný zájem. Nějaký lehký zájem tu je, ale nejdou do hloubky. Možná proto, že předci po sobě zanechali jen velmi málo informací a to, co zanechali se nějakým způsobem postupem času vytratilo. Tak se musí informace vyhledávat ze starých záznamů, což je teď docela populární. Jak jsem říkal, strávil jsem hodně času výzkumnictvím, ale nenašel jsme ani stopu toho, odkud mohla má rodina Gaasů přijít, kromě Rakouska. Jména a místa ze strany matky se mi naštěstí podařilo najít.

Tazatel: Erika Malíková
Respondent: George P.
Datum a čas rozhovoru: 13.8.2009, 19 hod.
Věk respondenta: 70 let
Stav: ženatý, tři děti
Vyznání: katolické
Zaměstnání: důchodce
Nejvyšší dosažené vzdělání: titul z University of Texas
Občanství: americké
Místo pobytu respondenta: Texas, Austin
Místo rozhovoru s respondentem: Texas, Austin
Jazyk rozhovoru na základě respondentovy volby: angličtina

V případě tohoto rozhovoru byl respondentem pan Patrick, Američan, velice hrdý na své české kořeny. Rozhovor probíhal v Austinu, hlavním městě Texasu, v respondentově domě, v němž jsem si nevšimla žádných českých znaků, kromě rodinných fotografií. Respondent byl velice vstřícný a sdílný, ochoten podělit se o informace především o svých předcích a zároveň o svém vztahu k české kultuře.

Respondent zřetelně choval velice kladný vztah ke staré vlasti svých předků, k Moravě. I v současné době se snaží získat jakékoliv informace o tomto místě, především potom o Horní Bečvě, odkud konkrétně jeho předci pocházeli. Zájem o předky a starou vlast zřetelně převládá nad zájmem o české tradice a zvyky.

T. – tazatel

R. – respondent

J. – respondentova manželka, jež občas přispěla k rozhovoru ukazováním fotografií

T.: Ráda bych se Vás zeptala na pár otázek souvisejících s Vaším českým původem a českým dědictvím.

T.: Kdy a proč jste se začal o rodinnou historii zajímat?

R.: No to je tedy dlouhá historie. Nemyslím, že bych se začal o své předky zajímat v jednu určitou dobu, ale můj zájem rostl v průběhu let. Když jsme byl mladý kluk, žila má rodina v jižním Texasu, poblíž Mexického zálivu. Můj otec byl první generace Texasanů, tedy narodil se již v Texasu. Jeho otec se narodil na Moravě. Když jsme se přestěhovali na jih, změnili jsme si příjmení na "Patrick". Vyrůstal jsem na farmě a tak jsem pomáhal obdělávat úrodu. Co se týče mého vyznání, měla na mě vliv matka, která byla baptistka a otec, který se hlásil ke katolictví. Již když jsem byl malý, vyprávěl mi otec příběhy z minulosti. Někdy jsem dostal podezření, že si jisté věci vymýšlí, aby příběh vyzněl více legračně. Oženil jsem se mladý a rozhodl jsme se pro vojenskou kariéru, což mě taky bavilo. Po deseti letech se zjistilo, že mám problémy s očima a nemohl jsme již déle sloužit. Začal jsme ztrácet zrak, důvodem byla genetická porucha, či nějaké jiné zranění. Jelikož se neprokázalo ani jedno ani druhé, byl jsem poslán do důchodu a armáda mi vyplácela jistou podporu pro vojenské veterány. Tak jsem odešel na univerzitu a pracoval tam několik let, až do té doby, kdy jsem nebyl schopen přečíst věci napsané na papíře. Koupili jsme si dům, ve kterém teď jsme a po letech mého aktivního života jsme se stal důchodcem. Být důchodcem se pro mě stalo ekvivalentem pro nudu. Dobré na tom bylo, že jsem měl čas na vnoučata. Vždycky jsme rád četl, takže jsem chvilkami četl, ale jak jsem říkal, můj zrak brzy odešel. Poté jsem využil programu naší knihovny, která nahrávala knihy na kazety. Snažil jsme se dozvědět bližší informace k příběhům, které mi můj otec kdysi vyprávěl. Jednoho dne mi armádní instituce nabídla zaučení v programu, který umožňuje slepým používat počítač. Po téhle příležitosti jsem skočil. Tak se pro mě otevřel nový svět poznání. Nejdříve jsem vyhledával informace jen o své nemoci, poté jsem s pomocí počítače a pomocí některých mých tet, strýčků a rodinných přátel a příbuzných začal s výzkumem rodinné historie. Prvním impulsem byla snaha najít někoho s podobným onemocněním, kterým jsem trpěl. Byl jsem překvapen, když jsem zjistil, že byl v celé mé rodině pouze jeden slepý člověk, navíc onemocnění bylo způsobeno jinou příčinou, než tomu bylo u mně. Uvědomil jsme si, že jsem za svou slepotu vinil genetiku a chtěl jsem o tom najít důkazy, abych věděl, zda jsou v ohrožení také mí potomci. Nicméně důsledkem mého vyhledávání informací jsem si

vybudoval velký zájem o rodinnou historii. Můj zájem byl skoro posedlostí. Během této doby jsem se naučil perfektně pracovat se svým počítačem. Tento přístroj je schopný převést text do audiopodoby, takže jsem mohl hledat informace v knihách a na internetu. Četl jsem o svých předcích a snažil se zjistit, odkud vlastně pocházím. Zároveň jsme se seznámil s dalšími lidmi, kteří se zajímali o svou rodinnou historii. Jednalo se o lidi z Texasko české genealogické společnosti a členy jejího online listu. Když jsem tak s nimi komunikoval, přišel jsem na to, že někteří z nich jsou dokonce propojeni s mou rodinou. Našel jsem lidi, kteří měli stejný zájem jako já a společně jsme se dělili o informace. Myslím, že jsem svým koníčkem docela otravoval svou rodinu, chtěl jsem s nimi sdílet příběhy našich předků, ale myslím, že je nezajímalo, že někdo přišel hodně dávno z malé vesnice Horní Bečvy z Moravy. Na světě mě potkalo další štěstí – moje současná žena Joyce. Potom, co má první žena zemřela na rakovinu, jsem našel Joyce, která se stejně jako já zajímala o své předky, to nás pojilo a pojí.

Speciální program na počítač mi umožnil stát se členem různých skupin, jako jsou Texaští Češi, skupina kraje Bell a další. Mnoho příbuzných jsem našel rozhovorem s lidmi, kteří se o naši rodinnou historii zajímali. V minulosti vyvinul google velmi nápomocnou internetovou knihovnu, ta pro mě znamenala významný zdroj.

Nejdříve jsem se snažil zjistit informace o rodině ze strany mého otce. Když jsem byl na klinice na vyšetření očí, zeptala se mě sestra, jestli provádím výzkum své české rodiny. Zeptal jsem se, jak ví, že někdo jménem Patrick je z části Čechem. Smála se a řekla, že to poznala podle malých, krátkých prstů, téměř žádného krku, malých nohou. Chvíli jsme spolu mluvili a dala mi kontakt na Českou genealogickou společnost, se kterou jsme získal nápomocnou zkušenost. Lidé zde byli extrémně trpěliví a moc mi pomohli, chápali, že jsem limitován svou slepotou. I díky novému koníčku, téměř posedlosti, jsem se naučil brzy dobře pracovat se svým počítačem. Jsem rád, že i Joyce má svůj počítač a stejný zájem.

Nerad dělám nějaké seznamy rodinného stromu života, ale mám některé opravdu hodné příbuzné, kteří rodinný strom vytvořili. Stáhnul jsme si ho do počítače a občas do něj nahlédnu, abych si ověřil některá data, názvy míst a jmen. Mnohem více mě zajímají příběhy a životní zkušenosti, kterými mí příbuzní prošli. To je činí

mnohem více reálnými, tak se snažím najít podobný materiál, abych doplnil data rodinného stromu.

Co se týče prvního předka, kterým jsem se zabýval, šlo pravděpodobně o Martina Štěpána a jeho rodinu z Wesley. Moje babička, která byla Štěpánová, žila v oblasti Bell a docela často jsme ji navštěvovali. Takže dokonce předtím, než jsem začal s výzkumem, věděl jsme trochu o rodině Petřeků, ale nic o tom, odkud pocházeli, nebo proč a kdy přišli. Nevím proč, ale tohle téma jsme při našich návštěvách nerozebírali. Mám velmi milou sestřenicí Pat, která je mou příbuznou ze strany Žabčíků a poslala mi informace o rodině Žabčíkové z Texasu, což obsahovalo také některé informace o rodině Štěpánové. Ona se také přidala k České genealogické společnosti. Tak jsem tedy začal. Nikdy jsme neslyšel o problémech s imigračními úředníky, můžu čestně říct, že jsem nikdy neslyšel, že by o tom někdo z mé rodiny mluvil.

Co se týče uchovávání informací, informace si organizuji do dokumentů. Dokument si pojmenuji podle tématu, ke kterému se vztahuje. Takže když dokument začíná na „a“ jednoduše zmáčknou „a, prohledám skupinu, dokud nenajdu dokument, který hledám. Navíc e-maily, které si chci uchovat, jsou ukládány v přílohách do Outlooku Express, jsou to emaily např. od vnoučat. Ještě něco. Joyce mi koupila externí hard disk, který je naprogramovaný pro dokumenty. Vytvořil jsem si složky s popisným názvem a uvnitř každé složky mohu obšírněji pojmenovat soubor. Když mám dojem, že jsem téma prozkoumal tak, jak jsem chtěl, přemístím ho na externí harddisk, ale zároveň si nechám kopii ve svém počítači. Je to kvůli snadnějšímu doplňování a použití informací. Externí disk je dobrý také tehdy, když by se stalo něco s mým počítačem, je to jistá záloha.

T.: Ráda bych se dozvěděla více informací o Vašich českých předcích, kteří imigrovali do Texasu...

R.: Můj otec byl prvním Texanem, jeho generace se narodila již v Texasu. Jeho předky nazýváme Moravany. Ve skutečnosti všechny větve rodiny mého otce přišly z Moravy. První skupina přišla v roce 1855. Přišli na lodi Von Vinek někde z Německa. Dojeli do Galvestonu a usadili se v průmyslové oblasti. Založili první církevní skupinu, byli to první bratři v Texasu. Založili ji v šedesátých či sedmdesátých letech 19. století. Hlavní část byla založena Martinem Štěpánem,

který přišel do Texasu na lodi Von Vinek se svou ženou, sestrou a dvěma dětmi. Jeho žena byla těhotná a zemřela na lodi. Nevím, jestli její dítě přežilo. Na lodi byla také další rodina, vedená Janem Zapalačem, který cestoval se svou ženou a pěti dětmi. Martin se dohodl s Janem a zaměstnal jeho asi patnáctiletou dceru.

Nejdříve ji najal, aby mu pomáhala s dětmi, jelikož jeho sestra měla již povinnosti vůči svému muži, státnímu pracovníkovi. A tak se zmíněná mladá dívka, které bylo šestnáct let, přestěhovala se Štěpánem a jeho dětmi. Štěpán si začal hledat práci a zařizovat různé ostatní věci okolo. Věc se s věcí sešla a on skončil v manželství se šestnáctiletou dívkou. Jejich sňatek fungoval i přesto, že Martin Štěpán byl členem jednoty bratrské a Jan a jeho rodina, tedy i dcera Božena Zapalačová, byli katolíci. Božena a Martin měli několik dětí, ale mým hlavním příbuzným byl Martin Štěpán junior. Byl jejich prvním synem. Oženil se s dívkou jménem Marie Žabčíková. Byla dcerou Jana Žabčíka a Anny Hruškové Žabčíkové, kteří přijeli do Texasu asi rok po příjezdu Martina Štěpána I. Lidé, kteří přišli spolu se Štěpánem přišli z Hošťálkové na Moravě a rodina Žabčíků přišla z Ratiboře. Jan Žabčík byl také aktivním členem jednoty bratrské. Tak to byla Štěpánova rodina.

Mí přímí předci přišli z Horní Bečvy, šlo o rodiče mého dědečka, přišli asi okolo roku 1882. Otec mého dědečka byl Ondřej, nazýval se Andrew. Jeho žena Heřmína (Minnie) s ním nepřijela, důvodem bylo její těhotenství, došla až o dva roky později. Oba byli katolíci a navštěvovali kostel Svaté Marie ve Westphalii v Texasu a jsou pohřbeni na hřbitově poblíž tohoto kostela. Můj děda se jmenoval Frank Gabriel Petřek byl jejich nejstarší syn a jako jediný z jejich dvanácti dětí se narodil na Moravě. Všichni se usídlili ve stejné oblasti jako Žabčíkovi a Štěpánovi, v oblasti průmyslu a prosperity. Oblast Lavaca a Colorado byla místa, kde se usadilo hodně Čechů a Němců. Frank G. Patrick, můj děda, se oženil se Štěpánovou, dcerou Martina Štěpána a Marie Žabčíkové, dítětem, které spolu tito dva lidé měli. Štěpánovi se v osmdesátých či devadesátých letech devatenáctého století přestěhovali do oblasti Bell. Spolu s asi dalšími třiceti rodinami zde založili další církev. Myslím, že se sem přestěhovali, jelikož americká občanská válka byla v Texasu velmi zlá a tato oblast se pro ně zdála bezpečnější. Frank a Marie měli čtyři syny a jedno děvče. Tato dívka byla nejstarší, zůstala doma a neprovdala se dokud jí nebylo šedesát let. Existovala totiž jistá tradice, že se nejstarší dívka musí postarat o matku, pokud otec zemře a otec zemřel. Můj otec měl staršího bratra a já mám jeho rodný list, byl to George. Na jeho rodném listě stojí Jiří, byl to George Watson

Petřík. Jedním ze zmíněných synů byl Rudolf, který se oženil vně českých tradic. Oženil se se ženou, která byla původně z Irska, byla to má matka.

Vím, že v devatenáctém století, nebo alespoň v některých jeho úsecích, existovaly problémy, došlo-li ke sňatku dvou lidí jiného vyznání nebo lidí, jejichž předci pocházeli odjinud. Ale v městě Roger, kde se brali mí rodiče, tomu tak nebylo. Obě jejich rodiny byli farmáři a rozdíl v jejich náboženství a původu nikomu obzvlášť nevadily. Myslím, že mnohem důležitější byl fakt, že celý národ měl ve 20. a 30. letech raného 20. století starosti s ekonomickou krizí. Nic se neřešilo víc než zajištění obživy a přístřeší pro rodiny. Rogers bylo navíc městečko, kde znal každý každého a mnoho dětí spolu chodilo do školy. Jsem rád, že jsem vyrůstal v takové rodině, jako byla ta naše. V jiných rodinách by třeba k problému spojenému s manželstvím dvou lidí jiného etnického původu a náboženského původu dojít mohlo.

Naše rodina Žabčíková v Ockeru nebo Žabčíkville vlastnila po několik let český bufet a kavárnu, mnohdy jsme je navštěvovali. Bratranec mého otce prodával zase pivo v oblasti Lavackého přístavu, kde se scházeli čeští přátelé v sobotu, hráli domino a pool a vypili přitom několik chlazených piv. Bylo to oblíbené místo mého otce a když se naskytla příležitost, hned se tam vydal. Nejvíce vztahů s českými skupinami a organizacemi jsem udržoval a udržuji přes internet. Temple a Belton je pouze jedno město, které bylo rozděleno, ale v průběhu času se opět spojilo dohromady. Já se narodil v Rogers asi 12 mil od Templu, stejně tak se narodili i mí rodiče. Ocker a Zabčikville jsou malé komunity asi také 12 mil od Templu. Byly to původní české komunity, které vznikly okolo roku 1890 či dříve.

Když jedeš po dálnici 35 mezi Dallasem a Austinem, a když člověk dostane hlad v sousedství Templu, znám skvělé místo - Greenovy parky. Dům se nachází kousek mimo cestu, ale nabízí zase něco jiného, než normální fast foody. Když řekneš někomu, že jsi měla oběd v Žabčíkville a když se zeptá, kde to vůbec je, můžeš na ně zůstat nechápavě hledět a říct, že je to tři míle od Red Ranger. O Greenových parcích v Žabčíkville se psalo i v časopise, parky Jeroma Greena, jsou to nejlepší, co člověk kdy jedl. Byl tam základní trh s masem, výroba párků a kavárna a vesnický obchod v jednom unikátním místě. Tohle místo se stalo i přes nevelkou reklamu velmi populární, všichni, kdo byli poblíž stavovali se tam, aby vyzkoušeli některé ze čtrnácti druhů párků, po domácku udělaný chléb a koláče. Marie

Žabčínková, která si vzal Martina Štěpána II, kdož byli rodiče mé babičky Marie, která si vzala Franka Gabriela Petřeka, měla bratra Jana. Ten se jevil více jako obchodník, vybudoval velkou farmu vedla Marie a Martina a začal také s množstvím obchodování – s nářadím na obdělávání bavlny, barem, kde se Češi scházeli na pivo také kavárnou, která poté byla přebrána od Žabčínků rodinou Greenů. Myslím, že se snažili zachovat českou atmosféru Žabčínville.

Rodina Greenů nebyla česká, ale jelikož pocházela z oblasti Bell, přišlo se do této rodiny mnoho českých žen a mužů. Většina rodiny byla takto promíchána. Nenašel jsem o nich nic než jen informace, že rozšířili malý obchod, který Žabčínkovi původně založili.

To, co původně patřilo k Zabcikville, teda skoro vše, už tam teď není. Mnoho rodin v Zabcikville, stejně jako Štěpánovi v Ockeru a Žabčínkovi v Zabcikville byli velmi velkými rodinami. Půda byla velmi levná a lidé si mohli dovolit koupit velké množství. Lidé měli hodně dětí proto, že potřebovali pomoc na polích. Synové byli silní a krásné dívky se provdaly za muže, kteří představovali další pomoc. Všechno tohle fungovalo dokonale do první světové a druhé světové války, kdy mnoho mladých lidí, mužů, odešlo bojovat a když ne, tak se odstěhovali do větších měst, kde pracovali pro válečný průmysl. Ženy většinou do měst nešly. Válka trvala tak dlouho, že se velká část mužů nikdy na farmu či ranč nevrátila. To je také jeden z důvodů, proč se Češi začali provdávat do jiných komunit či začali navštěvovat jiné kostely než ty, které navštěvovali po celý svůj život. Když muži odešli, byly to stroje a moderní vynálezy, které začaly nahrazovat jejich práci. To, na co bylo dříve potřeba celé velké rodiny, zvládl teď jeden farmář s jistou výpomocí. Tak tomu bylo i u nás v rodině, když někdo odešel do války, na farmu se již nevrátil.

Co se týče změn příjmení, nemyslím, že by si ho Štěpánovi měnili. Našel jsme nějaké informace z Hošťalkové, z Moravy, z místa, kde žili a jsou vedeni jako Štěpánovi. Nicméně na seznamu pasažérů z Von Vineku byli napsáni s chybou jako Stephan a také příjmení Zapalačových bylo překrouceno. Od té doby, co rodiny připluly, byli psaní vždy jako Stepan.

Co vím o historii Moravy, v 50. letech devatenáctého století zde existovaly nepokoje s katolickou církví a jejími představiteli. Ti disponovali velkým množstvím autority a moci a začali povolovat, aby lidé jiného vyznání opustili Moravu a šli do míst, kde bude jejich náboženství více respektováno a kde najdou pochopení. Jelikož Štěpánovi patřili k církvi bratrské a chtěli své vyznání projevit svobodně, odešli.

Chtěli také založit školy a kostely, kde by byly jejich děti vedeny dle pravidel jednoty bratrské. Tohle je evidentní z toho, že Martin Štěpán je zakladatelem jednoty bratrské ve Wesley. I přesto, že rodina Zapalačová byli katolíci, myslím, že skupiny katolíků odcházely z Moravy do Německa a poté do Texasu ze stejných důvodů – chtěli zakládat školy, společenské organizace atd.

V Texasu navíc existovalo velké množství půdy, která byla k mání pro každého, kdo se zde chtěl nastěhovat a farmařit. Lidé si sami stavěli domy i nábytek, navzájem si pomáhali. Půda byla zadarmo a každý mohl mít kolik chtěl. Vznikla silná komunita, která se bránila nájezdům Indiánů, které občas probíhaly. Indiáni rabovali, kradli koně a dobytek a kradli si mladé ženy za manželky. Farmy a ranče produkovaly potravu a dřevo a stavební materiál pro lidi žijící ve městech a větších společnostech. Bavlna byla brzy velmi populární díky oblečení, které se z ní vyrábělo. Spolu se železnicemi, cestami a mosty, které bylo třeba postavit, si mladí lidé našli práci, aby uživili své rodiny.

Myslím, že děti Martina a Marie Štěpánových žily dlouho. Také myslím, že u Žabčků byla také typická dlouhověkost. Také Petřekovi žili dlouho. Jeden bratr mého otce zemřel, když byl ještě mladý, ale myslím, že zemřel na nějakou infekci a tehdejší medicína si s tím nevěděla rady. Pamatuj, že jsem se o svou rodinnou historii začal zajímat až s příchodem problémů se zrakem, se stářím a někdy opravdu lituji, že jsem s genealogií nezačal dřív, třeba ve tvém věku, protože potom bych měl možnost zeptat se na jisté informace předků, kteří byli v té době stále naživu. A tak prosím i tebe, neztrácej příležitost, která se ti nabízí, dokud tví předci žijí a zeptej se jich na věci spojené s tvou vlastní rodinnou historií.

Dodal bych ještě další informace týkající se mých předků, pokud Vás to zajímá. Jak jsem již říkal, usadily se po příjezdu do Texasu obě rodiny – Martina Štěpána I. a Jana Žabčika – blízko komunity Wesley. Členové obou rodin pomáhali organizovat jednotu bratrskou a také v této oblasti vybudovali školu. I přesto, že nemám záznamy o této škole, myslím, že děti obou těchto rodin byly v této škole vzdělávány. Je mi líto, že jsem nenašel žádné přesnější informace o stupni jejich vzdělání, ale myslím, že se děti velmi snažily. Martin Štěpán dal každému ze svých dětí 200 akrů půdy, když se oženily nebo provdaly. Všechny farmy byly umístěny kousek vedle sebe. Na farmě, kterou dal Martin Štěpán

Marii Štěpánové, byla založena malá osada nazývána Nová kolonie a zde se narodil a byl vychován můj otec Rudolf John Petřek. Nová kolonie disponovala školou, obchodem, nástroji ke sběru bavlny a několika domy. Můj otec a jeho tři bratři dokončili pět let školy, jelikož dle jejich otce Franka Gabriela Petřeka to byla dostatečná doba pro chlapce z farmy. Jejich sestra studovala dále, ale nejsem si jistý, jak dlouho ještě. Frank Gabriel Petřek zemřel mladý a krátce po jeho smrti všichni chlapci farmu opustili. Moje babička a starší sestra zde ještě několik let pobývaly. Byla to už taková tradice, že nejstarší dcera z rodiny zůstávala s vdovou do té doby, dokud nezemřela.

Abych to upřesnil, oblast Wesley, kterou jsme zmiňoval, se nachází na spojnicí cest 2052 a 332 asi osm mil od jihozápadního Brenhamu. Kostel církve bratrské ve Wesley založený v roce 1886 sloužil mezi lety 1866 a 1900 zároveň jako škola a muzeum. V roce 1867 vznikl poté v Texasu první český knižní klub a pošta.

Martin Štěpán a jeho zeď Jan Žabčík spolu s několika dalšími založili ve zmíněné oblasti také řadu obchodů a dalších škol. Založili také např. Rolnický vzájemný ochranný spolek státu Texas v roce 1901. Spolek byl určen k tomu, aby pojistil farmáře a další venkovské obyvatelstvo. Sousedé se tak spojili a v době potřeby si navzájem pomáhali.

Co se týče mých rodičů, okolo roku 1940 se přestěhovali z oblasti Bell a do oblasti Calhoun. Mým lidem byli farmáři, nicméně po dvou hurikánech byla jejich půda zničena solí, která zde po záplavách zůstala. Naše rodina se proto přestěhovala do města Port Lavaca, což bylo také místo, kde byly všechny jejich děti vychovány, a kde chodily do školy. Moje matka si velice cenila obrázku svých dětí. Byli jsme vyfotografováni s čepicemi a v úboru, ve kterém jsme chodili do školy. Moje starší sestra se provdala za muže, který vystudoval Texaskou univerzitu. Já jsem po vojenské službě dosáhl titulu BA a M. Ed.. Moje mladší sestra má BA a její muž PhD. Myslím, že co se týče vzdělávání, stávala se jeho úroveň a dosažitelnost s každou další generací vyšší. Myslím, že tohle je obecný jev. Myslím, že i ostatní rodiny, které zůstaly u farmaření, poslaly nakonec své děti do školy, aby se naučily moderním metodám a technikám anebo aby dosáhly zkušeností, které by je od farmaření oprostily.

Nezdá se, že by Martin Štěpán I. oplýval bohatstvím. Vše, co chtěl, bylo vyznávání jeho náboženství, které miloval. Nebyl knězem, ale někdo, kdo věřil v sociální změnu a společenskou rovnost. Chtěl příležitost, aby mohl vyznávat svou víru v rámci jednoty bratrské. A to bez jakéhokoliv pronásledování ze strany církve nebo státu. Chtěl také, aby jeho potomci měli více a lepší možnosti, než byly k mání ve staré vlasti. Na tohle jsme přišel z výzkumu životního stylu mých předků. Příkladem je důkladný pohled na jeho syna Martina Štěpána II a řadu věcí, kterých v průběhu svého života dosáhl. Na to, že byl Martin Štěpán II mladíkem, první generací Moravanů narozených v Texasu, nebyla to vůbec špatná práce. Po svém otci nezdědil majetek, ale sen, cestu a víru v těžkou práci.

Abych to shrnul...

Martin Štěpán starší narozený 12. února v roce 1826, přišel do Texasu z Hošťálkové, z Moravy. Jeho žena Božena (Bessie) Zapalocová, narozená roku 1836, přišla z Hrozenkova, z Československa. Usadili se ve Wesley, v Texasu a zde farmařili. Martin zemřel roku 1898 a Bessie zemřela v roce 1906. Jsou pohřbeni ve Wesley. Jejich syn Martin Štěpán mladší se narodil 7. května roku 1859 v Ross Prairie v oblasti Fayette. Přestěhoval se do Austinu a usadil se blízko Bleiberville se svými rodiči. Martin se oženil v roce 1883 s Mary Žabčíkovou narozenou v roce 1861 poblíž Cat Spring, v kraji Austin. V roce 1890 se přestěhovali do oblasti Bell usadili se poblíž Ockeru. Zde koupili 100 akrů půdy, kterou vyčistili, farmařili na ní a prožili na ní celé své životy. Štěpán byl členem skupiny farmářů a jistého druhu pojišťovny založené 6. dubna roku 1901. Byl ředitelem tohoto spolku, byl také pokladníkem SPJST a to po dobu dvaceti let. Byl správcem Severní elmské školy po několik let. Vzdělával se sám a uměl mluvit čtyřmi jazyky: česky, německy, anglicky a španělsky. Byl jedním ze zakladatelů Ockerské jednoty bratrské, byl delegátem a představitelem této církve.

Všichni členové Štěpánovy rodiny byli členové jednoty bratrské, děti zde měly vždy biřmování a dvě z dětí Adolph a Ella Pončíkovi jsou stále členy této církve.

Martin a Marie měli patnáct dětí. Mary Žabčíková Štěpánová zemřela 25. ledna roku 1928 a Martin zemřel 10. listopadu roku 1935, jsou pohřbeni na ockerském hřbitově.

T.: Považovali se Vaši předci za Američany, Čechy či Moravany?

R.: Tohle bylo občas zmatené. U moci byla Rakouská říše a když hodně lidí přišlo, byli pod tlakem této moci tak dlouho, že o sobě tvrdili, že jsou z Rakouska to i přesto, že přišli z Moravy. Hranice mezi zeměmi nebyly jednoznačné...

J.: Tady Vám ukážu některé jeho předky ... pradědeček Štěpán...

R.: To je ten, o kterém jsem Vám vyprávěl. Přestěhoval se do oblasti Bell a spolu se svým švagrem založil místní církev bratrskou. Taky rozběhli první českou pojišťovací společnost, v jejímž rámci si Češi navzájem pomáhali. V oblasti Bell je označeno místo, kde stával kostel jednoty bratrské, minulý rok jsme zde měli rodinný sraz. V Templu v Texasu v oblasti Bell se poté nachází velká budova pojišťovny, má téměř osm pater. V prvním podlaží této budovy je muzeum, nazývá se Literární museum českého dědictví. Štěpán a jeho švagr darovali peníze, aby tohle muzeum mohlo být založeno. Když jsem potřeboval najít něco o mé rodině, zavolaal jsme jim a oni mi byli schopni říci skoro vše, co jsme potřeboval. Moje matka, asi proto, že byla Irka, neměla ráda, když jsem se bavil o svém českém původu, nevím, proč. Když mi bylo asi pět nebo šest let, přestěhovali jsme se z oblasti Bell do Caldwellu. Bylo to během druhé světové války, kdy do ní museli její dva bratři odejít. Docházelo tam k silné diskriminaci lidí cizího původu, hlavně Židů. Všechno, co znělo trochu židovsky nebo německy, znělo nepřátelsky. Když se lidé stěhovali na pobřeží, měnili si svá jména, aby zněla více anglicky nebo irsky a tak jsme změnili své jméno z Petřek na Patrik a když došlo k dalšímu stěhování, jmenovali se již Patrickovi. Mám rodný list, na kterém stojí, že jsem George Franklin Petřek, ale zároveň mám další, který říká, že jsem Patrik. Když jsem byl na vojně, bylo to velmi matoucí. Ve Forth Worthu jsem byl středem zájmu, když probíhala tajná mise s bombami a dalším materiálem, zeptali se mně, kdo vůbec vlastně jsem. Nejsi ten, co říkáš, máme tvůj rodný list...řekli, že budu muset jít s nimi, aby přišli na to, kdo jsem. Mysleli si, že jsem byl špeh. Volal jsem své matce a ona mi řekla, že už u ní byli. Říkala, že šlo o FBI, přišli a vyslyšeli ji, stejně jako naše sousedy, chtěli zjistit, kdo ve skutečnosti jsem. To vše se může stát, když si člověk mění jméno.

T.: Přejdeme k otázce české kultury a tradic, udržujete nějaké?

R.: Jediná věc, kterou jsme doma udržovali byly koláče, dělalo se u nás také kyselé zelí. Můj otec uměl uvařit skvělá česká jídla. Existuje spousta věcí, která patří k českým tradicím. České tradice se pojí s řeznictvím. Existovala taková tradice, že se všechny rodiny shromáždily. Vzaly s sebou zeleninu, krávy, prasata, kuřata a o vše se rozdělily. Takže když měl někdo např. hodně fazolí, rozdělil se o ně s celou skupinou. Když někdo něco potřeboval, mohl o to požádat sousedy, to se mi velmi líbilo. V létě jsem navštěvoval tetu, která udržovala některé české tradice, četla české noviny. Nicméně chtěla, aby se děti učily anglicky, aby se staly Američany. Říkala nám, buďte pyšní na to, kdo jste byli, ale především na to, kým jste. Co se týče české stravy, pojedl jsem si ji nejvíce s návštěvou babičky. Ta žila v oblasti Bell a vzpomínám si, že nám dělala českou stravu, ale nejsem schopný říct, zda to bylo tradiční české jídlo.

T.: Učil jste se českému jazyku?

R.: Ne, když jsem byl dítě, neměl jsem příležitost. Příležitost se mi naskytl, když jsem byl na univerzitě, ale nevyužil jsem ji. Ani jsme neuvažoval nad tím, že bych se učil česky a vzal jsem si lekce španělštiny. A teď už jsem příliš starý na to, abych se učil česky. Nemyslím, že bych to ještě zvládl. Když jsem byl ještě dítě, dospělí se vždy sešli a pili pivo a hráli domino a vesměs se bavili anglicky. Ale vyprávěli si české vtipy, když chtěli, aby děti nerozuměly, mluvili mezi sebou česky. Většina z nich byli farmáři a o české tradice se dost zajímali.

T.: Podporoval Vás někdo v zájmu o českou kulturu, tradice, pokud ano, kdo?

R.: Ooo, myslím, že úplně celá rodina Patricků. Nicméně na druhou stranu zase chtěli, aby se z nás stali Američané. Moje babička Marie trvala na tom, že se chlapci musí učit anglicky. Můj otec chodil do školy, ale pouze do páté třídy. Jednalo se vesměs o chudobné chlapce, kteří se naučili trochu psaní a trochu matematice. To víte, nějaké základní věci, které potřebovali na farmě a potom už museli pracovat. Nicméně moje babička četla knihy v češtině, uchovávala všechny české tradice, četla české noviny, několik různých vydání. Zнала hudbu staré vlasti. Měla také takovou tu věc, do které když se člověk podíval, tak viděl fotky Moravy...

T.: Jste hrdý na svůj český původ?

R.: Ano, určitě, jsem členem Texasko české genealogické společnosti a její internetové skupiny. Nazýváme se elektroničtí Češi, posíláme si emaily a touto cestou můžeme komunikovat s lidmi po celém světě. Chtěl jsme se tak znovu spojit s mými bratranci a sestřenicemi. Známe je a oni vědí, kdo jsem já, nicméně většina nejeví zájem. Možná je to proto, že nikdy neměli příležitost poznat, kdo opravdu jsou. Rádi se fotí, takže si můžu dát na zed' jejich fotku a říkat, že jsou to mí čeští předci. Předci, kteří přišli do Texasu, toho udělali hodně.

T: Co si myslíte o českých organizacích, které sídlí v Texasu?

R.: Já se zajímám o genealogii, o to, kým jsem byl. V tom mi pomáhá Texasko-česká genealogická společnost. Vystudoval jsme Universitu v Texasu a oni na ní vytvořili české oddělení, je tam také společnost Českého dědictví. Myslím, že ta je asi úplně největší ze všech.

T.: Jsou tyto organizace úspěšné a prospěšné k udržování české kultury, tradic, českého dědictví v Texasu?

R.: Co si myslím já osobně? Myslím, že jsou trochu diskriminující. Mně třeba zajímá také irský původ po matce, ale členové těchto organizací nepřipouští žádné nové impulsy. Nejlepší způsob, jak hledat informace je podle mého názoru internet. Já jsem slepý, ale i tak ho můžu používat. Díky počítači jsem v kontaktu s jinými Čechy.

Co se týče skupiny texaských Čechů, byla to první internetová skupina, kterou jsem navštívil. Musím říct, že ze spolupráce s touto skupinou, jsem toho opravdu hodně vyléčil. Tato skupina je velice společenská. Zdá se, že několikrát za měsíc se tam lidé zvou na rodinné sešlosti, semináře, knihovní události a další. Kvůli tomu, že jsem slepý, což mě omezuje v pohybu, odmítl jsme většinu pozvánek a zaměřil jsem se na rodinný výzkum, na to, jak užívat počítač, jak číst informace, kterých jsem díky počítači dosáhl. Myslím, že jsme o moc nepřišel, protože tyto aktivity, které byl společenské se brzy vzdálily rodinnému výzkumu, genealogii. Relevantní diskuse stále probíhá v rámci e-mailů. Tyto srazy a sešlosti stále existují, ale jsou zmiňovány jen výjimečně a mimo internetovou skupinu.

Časem jsem se stal členem velkého množství dalších internetových skupin. Pomocí jejich členů jsem prodiskutoval individuální témata a informace a pomohl jsem ostatním, když jsem měl co dodat. Většina mých internetových členství byla zrušena, ale stále navštěvuji skupinu texaských Čechů.

Českou republiku jsme nenavštívil a ani nemyslím, že by to pro mě bylo přínosem, vzhledem k mému handicapu. Přemýšlel jsem o tom. Myslím, že bych nejdřív ze všeho navštívil Moravu. Horní Bečvu, abych zjistil nějaké informace o rodině Petřeků. Poté Hošťálkovu, aby získal informace o rodině Štěpánové a Ratiboř, abych se dozvěděl o rodině Žabčíkové. Také jsem slyšel plno krásných věcí o Praze. Myslím, že bych nemohl vynechat její návštěvu. Díky za to, že Češi a Moravané dali na internet tak mnoho informací, takže se cítím, jako bych již tato místa navštívil.

T.: A co si myslíte o budoucnosti české kultury a Čechů nebo jejich potomků v Texasu?

R.: Myslím, že zájem o českou kulturu a dědictví je větší než kdy býval. Moravská populace v Texasu je opravdu velmi velká. Nachází se zde velké množství českých organizací a ty činí české dědictví ještě silnějším. Opravdu si myslím, že je silnější, než kdykoliv předtím.

T.: Zajímají se mladí lidé o české tradice a dědictví?

R.: To je to, čeho se bojíme. Naše vnoučata se o svůj český původ příliš nezajímají. Snažíme se jim říkat příběhy. Snažím se je přesvědčit, že se tyto příběhy opravdu udály. Poslouchají, ale nenechají mě dojít daleko, odejdou a dělají věci, které je zajímají. A tak doufám, že až budou větší, začnou se více zajímat a já s nimi tohle všechno budu moci sdílet.

Co se týče mých dětí a vnoučat, myslím, že jsou šťastné, že jsem si našel nějaký koníček, který mě baví. Myslím výzkumnictví. Jsem nadšený, když najdu nějakou zajímavou informaci o předcích, někdy je ohromím materiálem o rodinné historii. Realitou je, že jsou mí potomci zaneprázdnění školou, prací, rodinou, církví, koníčky. Se vším tímhle nemají prostě čas na to, aby poslouchali dlouhé příběhy o svých předcích. Ne často, ale příležitostně se na něco zeptají. Pracuji s Joyce, která se také o rodinný výzkum zajímá. Můj počítač je určen pouze pro čtení textu, takže

když narazím na obrázek, úmrtní oznámení atd., uloží to Joyce pro vnoučata na svůj počítač. I přesto, že nejsem schopný přečíst materiál na papíře, tisknu informace a dávám je do kroužkové vazby, pro děti, kdyby jednou projevily zájem.

T.: Jste v kontaktu s Českou republikou?

R.: No, mám sestřenicí, která jela do Česka. Jela tam s pěveckým sborem, udržuje české tradice prostřednictvím zpěvu. Je členkou skupiny, která povzbuzuje Čechy ve zpívání. Česká hudba je jedna z nejpobulárnějších českých tradic. No vlastně také spolu s tančením.

T.: Zajímáte se a víte něco o současné situaci Česka?

R.: Dobře, čtu hodně na internetu a snažím se věci zapamatovat a uchovat, protože si myslím, že jsou tyto věci důležité. Zajímám se především o Moravu. Jsem Moravák a čtu o Moravě. Četl jsem také o Lidicích, které byly zničeny Němci. V Lidicích působil Petřek, který tam byl knězem. Němci ho zabili. Kdybych uměl česky, asi bych našel více informací. To víš, na internetu je spousta informací pouze v češtině. Petřekovi žili v horách s ovce. Moje sestra a její manžel jeli do Evropy a cestovali tam. Jeli také do Čech, ale říkala, že když byla v Římě, lidé jí připomínali naši rodinu více. A tak možná měli naši předci něco společného také s Itálií. Třeba mí předci přišli z Itálie a usadili se v Česku.

T.: Co pro Vás znamená pojem vlast?

R.: Narodil jsem se v oblasti Bell, ale můj domov a všichni mí blízcí se pojí s oblastí Corpus Christie. To je místo odkud pocházím. Chodil jsem tam do školy. Je mi jasné, že se asi ptáte na to, zda bych za vlast označil Evropu či Česko. Kdyby se mně ptali čeští genealogové, odpověděl bych, že pocházím z Moravy. Neřekl bych Čechy, i když vím, že to je část České republiky. Většina Čechů v Texasu jsou Moravané. Většina Čechů v Chicagu pocházejí z Čech, považují se za Čechy, ne Moravany.

T.: Považujete se tedy pouze za Američana nebo se cítíte být také Čechem?

R.: Kdyby se mě někdo zeptal, zda jsem Čech, odpověď by zněla ano.

Tazatel: Erika Malíková

Respondent: Jane E.

Datum a čas rozhovoru: 22.8.2009, 11 hod.

Věk respondenta: 59 let

Stav: rozvedená, dvě děti

Vyznání: katolické

Zaměstnání: recepční na částečný úvazek

Nejvyšší dosažené vzdělání: střední

Občanství: americké

Místo pobytu respondenta: Texas, Austin

Místo rozhovoru s respondentem: Texas, Austin, v místě mého pobytu v Texasu

Jazyk rozhovoru na základě volby respondenta: angličtina

Paní Jane se aktivně zajímá o své české předky a české tradice. Nechává se nazývat Jana a její vnoučata ji oslovují českým výrazem "babi". Je členkou Texasko-české genealogické společnosti a sleduje konverzaci na Texasko českém listu. Účastní se českých festivalů, což umožňuje zároveň i svým rodičům. Rozhovor s respondentkou byl příjemný, paní Jana zvolila možnost setkání se v místě mého pobytu v Texasu a otevřeně odpovídala na mé dotazy.

T. – tazatel

R. – respondent

T.: Na začátek bych se Vás ráda zeptala, proč jste se začala zajímat o historii své rodiny?

R.: Rodinný výzkum začal asi před patnácti lety, když můj otec našel dokumenty o emigraci svých předků z otcovy strany. Byl tam psán rok 1860. Vzala jsem ty dokumenty na univerzitu, aby mohly být přeloženy. Můj otec napsal první shrnutí

výzkumu, já jsem to napsala na počítači, okopírovala a rozdala na rodinné sešlosti. Během let, jsem převzala výzkum po něm, nyní je mu 87 let. Stále se o výzkum zajímá, ale už není schopný systematicky na něm pracovat. Mám jednu sestru a tři bratry, a zatímco je rodinná historie jistým způsobem zajímavá, já jsem nadšená. Ráda zkusím porozumět motivacím, minulosti, druhu zkušeností, kterými mí předci museli projít. Z originálních dokumentů o emigraci známe jméno vesnice, odkud mí předci přišli. V roce 2004 jsem si najala výzkumníky, aby stopovali mé předky v archivech. To vyústilo ve vyzkoumání rodinné historie asi do roku 1740. Získala jsem katastrální mapy vesnic, na které jsme během výzkumu narazila. V roce 2005 jsem strávila pět dnů v Jižních Čechách a navštěvovala jsem vesnice spolu s výzkumníkem. V jedné z vesnic jsem se potkala s rodinou se stejným příjmením, ale nemohla jsem zjistit, kde se naše rodiny setkávají. V roce 2008 jsme si najala dalšího výzkumníka, který vyzkoumal rodinu o dalších sto let dozadu. Zároveň zdokumentoval sourozence mých přímých předků, ti asi byli spřízněni s tou rodinou, kterou jsem potkala.

Vytvořila jsem také webovou stránku, kde jsou informace o mých předcích, ale musím ji doplnit o informace, které jsem ještě získala.

S velkou radostí bych zdokumentovala také stranu své matky a její předky, ale nejsem si jistá, jestli jsem našla tu pravou vesnici jejího původu. A tak jsem zatím na výzkumu její strany nestrávila žádný čas ani peníze.

T.: Ráda bych se dozvěděla bližší informace o Vašich českých předcích, kteří přišli do Texasu. Co jste o nich zjistila?

R.: Nejzazší datum, kdy přišel můj první předek je rok 1860. Důvod emigrace svých předků přesně nevím. Předpokládám, že to bylo z ekonomických důvodů, protože jsme neslyšela o žádných náboženských nebo politických problémech. Oni emigrovali legálně se všemi potřebnými dokumenty.

Tak tedy ze stany mého otce emigroval můj pra-pradědeček a pra-prababička spolu s jejich pěti dětmi v roce 1860. Můj pra-pra-pradědeček se k nim přidal v roce 1868. Nevím o nikom jiném z té vesnice, kdo by s nimi cestoval. Z jejich papírů jsme vyčetla, že měli namířeno do St. Louis, do Missouri. V záznamech ze St. Louis je v roce 1860 uváděn někdo s naším příjmením, ale doteď jsem nezjistila, jak by s námi mohl být spřízněný. Předpokládám, že mí předci měli jet do St. Louis, ale ušli z cesty a jeli do Texasu. Asi proto, že v té době začala občanská válka, což mohlo

způsobit cestování nahoru k Mississippi značně náročným. Navíc Mississippi bylo oblastí značných nepokojů. Co vím o předcích své matky, ti emigrovali v roce 1890 a myslím, že šli v malé skupince.

Jediné informace, které mám o rodině po příjezdu do Texasu, pocházejí z úředních záznamů. Víme, že naši předci byli schopni zakoupit si půdu, pilu a lis na bavlnu. A to dokonce relativně brzy po svém příjezdu do Texasu. Víme, že majitele půdy z naší rodiny byli seskupeni dohromady pod rukou jednoho z mých hlavních předků. Bohužel nemám žádné příběhy. Snažila jsem se zjistit nějaké informace o českých zvycích, které bych přiřadila k texasko-českým zvykům. Samozřejmě je tu známá česká strava. Pamatuji si na svatby, které jsem ještě jako děvče navštívila. Každý, kdo tam byl, byl ošpendlíkovaný kouskem kapradiny nebo cedrem. Během svatby se používala také rozmarýna.

T.: Jaký je Váš vztah k Česku?

R.: Jak jsem říkala, potkala jsem se tam s lidmi se stejným příjmením. S nimi si příležitostně dopisuji. Ráda poslouchám české rádio přes internet. Na internetu také vyhledávám další informace o české kultuře. Moje děti nikdy neopustily Spojené státy, ale první místo, které chtějí navštívit, je Česká republika. Dávám svým dětem knihy o Česku a svým vnoučatům knihy pro děti, snažím se je seznámit s českými tradicemi. Vždycky je pozvu, když jdu na nějakou schůzku České genealogické společnosti. Sdílím s nimi výsledky genealogického výzkumu, který jsme udělali. Naše rodina je velmi velká a taky jsme si blízcí, všichni jsme českého původu. Na rodinných sešlostech posloucháme českou hudbu zpíváme a máme skvělé jídlo. Jsem moc ráda, že mám český původ, myslím, že hrdost na to mít české kořeny mě odlišuje od ostatních. Věřím, že Češi jsou tvrdě pracující a spolehliví lidé. Jejich hudba je nádherná, stejně tak jejich tance, mají nádherné tradiční šaty a velmi chutnou stravu.

T.: Jaký je Váš vztah k českému jazyku?

R.: Mí rodiče mluvili česky, když nechtěli, aby jim děti rozuměly. Mí prarodiče mi hubovali, protože jsem nemluvila česky. Češtinu jsme trošku studovala, ale ne dost na to, abych mluvila nebo abych porozuměla skloňování.

T.: Co si myslíte o českých organizacích v Texasu?

R.: No myslím, že jsou dobré, sama jsem členkou České genealogické společnosti. Jsem docela aktivní, ráda přispívám na webové stránky. Sbíráám informace o tradicích, kuchyni, informace, které lidi českého původu zajímají. Také se účastním různých akcí, vařím tradiční jídla. Taky sháním dekorace na věci, které jsou typicky české: na kroje z různých regionů, obrázky měst, krajinu, zámky. Na příští schůzce, kdy budeme chutnat polévky, se asi zaměřím na umění Josefa Lady.

T.: Dodržujete u Vás doma nějaké české tradice?

R.: Přímo doma ne, ale třeba když se ženil starší syn, chtěla jsem vyhledat informace o českých svatebních tradicích. Rychle jsme nemohla nic najít, ale až se bude ženit ten mladší, tak budu připravena.

T.: Zajímáte se o současnou situace v České republice?

R.: Ne, moje znalosti jsou jen povrchní, ani o historii Česka toho moc nevím.

T. Kdo se podle Vás zajímá o české tradice a minulost?

R.: Asi to bude starší generace, lidé, kteří jsou již v důchodu nebo generace, která se již k důchodu blíží, generace, která má čas rozvinout výzkum. Mé děti se zajímají, jsou rády, že mají informace o svém "dědictví", ale nezamílovaly si to. Jsou zaneprázdněni svými dětmi a aktivitami svých dětí. Když psal můj otec první vydání o naší rodině, psal o dědečkovi Josefovi, dědečkovi mého otce, kterému bylo šest let, když imigroval. Takže pouta k vlasti byla více realistická pro mého otce.

Mí rodiče žili v malém městě, kde většinu rodin tvořili Češi. Když se vzali, odstěhovali se do Houstonu, ale v létě jezdili každý víkend do svého rodného města a v zimě jednou za měsíc. Když jsem vyrůstala, byli přátelé mých rodičů téměř výhradně Češi, ale do školy jsem s žádnými Čechy nechodila. Mí rodiče nás neučili česky, místo toho ale mluvili česky, když nechtěli, aby jim děti rozuměly. Navštěvovali jsme aktivity pořádané českými organizacemi, učili jsme se nějaké české písničky, nerozuměli jsme, co znamenají, učili jsme se nějaké české tance. Dokonce když jsem navštěvovala svatby svých bratranců a sestřenic v tom samém malém městě, ve kterém vyrůstali mí rodiče, nepamatuji si nic takového jako české tradice. Když byly mé děti malé, již jsem neměla čas na návštěvu takových událostí,

ale když mé děti odrostly, opět jsme svým rodičům pomáhala s těmito českými událostmi.

Ale o jejich odloučení od vlasti přemýšlej jako o evolučním procesu. Nevím o tom, že by se starou vlastí byli po roce 1860 příliš ve styku, kromě pozdějších imigrantů. Myslím, že se český jazyk během minulých 150ti let vyvinul a je odlišný od jazyka, kterým mluvili potom. Rozumím tomu, že starší generace nemůže snadno rozumět českému jazyku, který se nyní učí ve třídách. Také tradice se asi vyvinuly. A roli hraje samozřejmě také politika. Když jsme mávali na rozloučenou na naše prarodiče, volávali jsme "S pánem Bohem". Při mé návštěvě České republiky v roce 2005 jsem to nikdy neslyšela. Rodina, se kterou jsem se tam setkala, byla pobavena, že se zajímám o kroje, nicméně matka té rodiny přinesla svůj kroj, který nenosila od doby, co byla mladá. Kromě větévek kapradiny nebo cedru namísto rozmarýny na svatbách, které jsem již zmiňovala, si nepamatuji jiné tradice udržované Čechy, tedy kromě jídla. Komerční pekárny v Americe dělají něco, co nazývají koláče, ale není to krásné ovocem plněné pečivo, ale místo toho je to žvýkací chleba, který je omotán okolo nechutného tenkého párku a sýra.

Ale myslím, že se lidé zajímají. Slyšela jsem o lidech, kteří chtěli a oceňovali informace o svatebních tradicích, které jsem umístila na webové stránky českého texaského listu. Tyto informace jsem našla na českých webových stránkách. Jsem členkou české genealogické společnosti a konáme akce, které zajímají Čechy ale také ne-Čechy, servírujeme tradiční polévky, opravdové koláče, vystavujeme tradiční kroje, prezentujeme baviče – někteří jsou z Česka, hrajou hudbu, zpívají a tančí. Nemáme mnoho mladých členů, ale stále se snažíme. Měsíčně nabízíme české filmy s anglickými titulky, hodiny tarokových karet a hodiny jazyka. Vím, že nějaké menší komunity s větší koncentrací Čechů jsou, pokud jde o tuto věc, velice aktivní, organizují taneční skupiny, které zahrnují děti a mladistvé.

Můj otec rád spekuluje nad tím, proč jeho předci přišli a myslím, že sympatizuje s tím, jak těžké to muselo být opustit vlast a rodinu. Po léta se angažoval v rámci svátku svatého Cyrila a Metoděje, tento svátek oslavuje slovanský katolický původ a ten svátek byl započat asi před padesáti lety katolickým biskupem v Texasu, který byl Čech. Moje mamka a taťka a před nimi jejich rodiče byli aktivní v českých katolických otcovských organizacích, ty neprodávaly jen pojištění, ale organizovaly

také české pěvecké skupiny a aktivity pro mladé. Existují také otcovské organizace, které nejsou katolické. Po první světové válce, podporovali a sbírali peníze na pomoc utváření Československa. Myslím, že to bylo asi kvůli tomu, že znali své prarodiče, kteří imigrovali a asi slyšeli příběhy o vlasti a tak pociťovali pýchu a ztrátu. Mnoho lidí imigrovalo později než mí předci, tak tady asi stále existovaly vzpomínky na starou vlast, kterou opustili. Vím, že někteří lidé měli velmi silné pocity co se týče jejich národností: moje babička nikdy neměla dobrého slova pro Němce. Můj dědeček byl citován v novinovém článku, že Češi jsou pilní, tvrdě pracující a úspěšní, ale polští imigranti představovali nižší třídu a byli neúspěšní. Pravděpodobně ti, co zůstali ve vlasti nepociťují ztrátu, a tak nemusí prokazovat své dědictví, oni ho žijí. Taky se podivuji, jak byli Češi změněni roky okupace. Imigranti z let 19. století mohli trvat na tradicích, které s sebou přinesli a tyto tradice byly nějak pozdrženy před vývojem. V České republice se život změnil. V Americe stále idealizují tradice, které s sebou přinesli.

T.: Pamatujete si něco konkrétního, nějaké příběhy o svých českých předcích?

R.: Když jsem byla malá, trávila jsem léto u máminých rodičů a moje babička stará mi vyprávěla příběhy o své rodině a opravdu si přeji, abych je tehdy zapsala. Dlouhá léta předtím, než zemřela, bylo jí 99, si nevzpomínala na současné události, třeba si nevzpomínala, že má děti, ale představuji si, že když jsem se jí zeptala na vzpomínky, které se týkaly jejího dětství, mohla jsem tím zaplnit mnoho svazků.

Když už jsem zmiňovala Němce, germanizace našeho jména z Pivec na Piwetz byla pro mého otce choulostivá otázka. Imigrační dokumenty používaly Piwetz, ale původně to bylo Pivetz.

Ve skupině rodiny, která imigrovala v roce 1860 si vzal syn, který se narodil po jejich příchodu do Texasu německou nekatolickou dívku, ale očividně otázka nekatolictví byla důležitější než její německý původ. Jedna z mých dědových sestřenic vzpomínala na svého dědečka a říkala, že její děda Franz, který byl vychovaný v přísném katolickém prostředí byl zavrhnut svou vlastní rodinou. Pamatuji, že pro katolíka to byl hřích vzít si protestanta, a to je prostě to, co udělal Frank Piwetz. Vzal si Ophelii Bertsch, protestantku. Jeho rodina mu neodpustila. Jeho matka nikdy nevstoupila do jeho domu a jeho rodina ho nikdy nenavštívila.

Frank si vytvořil 24x24 obrázek své matky, dal ho do obrovského zlatem zdobeného rámu a pověsil ho do svého salonu po celý zbytek života. Jak mi říkala moje teta, nikdy o tom nemluvil, ale je jasné, že ho to hluboce zasáhlo a také právem. A jak se vše otáčí, nyní si vzala jeho pravnučka protestantka katolík a všichni spolu dobře vychází, mají rádi obě náboženství.

Pamatuji se, že jednou jsem běžela do domu svých prarodičů, když přijela nějaká návštěva, někdo, koho jsme nikdy předtím neviděla a věděla jsem, že to musí být někdo zvláštní, protože byli usazeni v salonu a ten byl vyhrazen pro speciální příležitosti. Všichni vypadali strnule a jak jsem tak stála na prahu dveří, řekla moje babička, což nikdy předtím neudělala. “Pojď dál, tohle je Frankeho dcera Verna Jean. Pozdrav se s těmito lidmi, jsou to sestra tvého dědečka a její syn.” A já řekla, že jsme nevěděla, že měl dědeček sestru. Frank a Ophelia již byli vzití 40 let, když jsem je poprvé viděla. Nikdy jsem si nevšimla, že se celá rodina schází a navštěvuje, se stranou rodiny od mé babičky byla vždy zábava.

Tazatel: Erika Malíková
Respondent: Katharina T.
Datum a čas rozhovoru: 1.9.2009, 13 hod.
Věk respondenta: 75 let
Stav: vdova, šest dětí
Vyznání: katolické
Zaměstnání: důchodce
Nejvyšší dosažené vzdělání: vyučená
Občanství: americké
Místo pobytu respondenta: Texas, Austin
Místo rozhovoru s respondentem: Texas, Austin, domov důchodců

Respondentka Katharina T. je, co se její rodiny týče, jednou z posledních nositelek „českého dědictví“. Jelikož vyrůstala v české komunitě, nejsou příběhy, které vypráví a zaznamenává zprostředkované předešlou generací, tak jak tomu bylo v mnoha jiných případech. Katharina T. se i přes pokročilý věk zapojuje do akcí pořádaných českými organizacemi v Texasu a ráda se dělí o své znalosti, které má o Čechách v Texasu. Respondentka v současné době bydlí v domově důchodců v Austinu a ve svém pokoji má vystavené fotografie svých předků a obrázek Prahy. Jako jedna z mála je ještě stále schopna komunikovat v češtině.

T.: Tazatel

R.: Respondent

T.: Proč jste se začala zajímat o svou rodinnou historii?

R.: Mé češství mě ovlivnilo, proto se o něj zajímám. V Československu jsem nikdy nebyla, když jsem byla mladá, nebyly prostředky, když jsem byla starší, nebyl čas, měla jsem děti. Mám ráda českou povahu. Všichni s českým původem, koho jsem

znala nebo znám, byli velcí pracanti, tvrdě pracovali. Má matka také pracovala a to i o víkendu, dělala v jedné firmě a oni si tam mysleli, že je Němka. Navštěvovala jsem českou školu, byla docela daleko od našeho domu, ale nejezdil tam žádný autobus, musela jsem chodit pěšky. Museli jsme zde mluvit česky, když jsem se potkala s ostatními dětmi na hřišti, mluvily anglicky, ale já mluvila česky. Stále umím trochu česky. Umím číst česky. Mám v Československu nějaké vzdálené příbuzné a občas jsme v kontaktu, asi jednou ročně. Ti, co jsem si s nimi psala pravidelně, již nežijí. Kontakt upadá. Jsem ráda, že mám český původ. Účastním se festivalů a setkání genealogické společnosti, pokud mi to můj zdravotní stav dovolí. Mám pojištění u SPJST. To už je teď texaská organizace, ale byla vyloženě česká. Jsem již poslední Češka z naší rodiny, ještě tu je jedna příbuzná, ale ta má alzheimera. Nic si nepamatuje.

T.: Ráda bych se zeptala na Vaše české předky. Co jste se o nich dozvěděla?

R.: Můj otec došel do Texasu v roce 1908, byl z velmi, velmi chudé rodiny, bylo zde šest dětí. V Americe byl již jeho bratranec a jednoho dne mu matka řekla, Lousi, sbal si jen nutné věci, které potřebuješ. Jedeš zítra do Ameriky. Můj otec plakal. Jel do Prahy, odsud do Německa, do Frankfurtu. Na lodi bylo málo místa, mnoho lidí, krabic, lidem bylo špatně, trpěli mořskou nemocí. Cesta trvala asi třicet dní, poté dorazili do Galvestonu. Zde se dostali na vlak a jeli do Grangeru. Zde pracoval asi rok manuálně a potkal zde mou matku. Byla také českého původu, ale narodila se v Texasu. Louis pracoval pouze za potravu. Jednou jeho zaměstnavatel řekl, že ho snad nechá jít, neboť moc jí. Nejdříve se narodila má sestra, já byla druhá. Dohromady mám tři sestry a dva bratry. Můj otec našetřil nějaké peníze a koupil 60 akrů země. Když zemřeli rodiče mé matky, dostali dalších 30 akrů. Takhle žili 15 let, poté koupili dalších 60 akrů země. Mnoho lidí českého původu, ale ne z mé rodiny, žije v Grangeru. Zde se také udržují české tradice. Největší jsou koláče. Já jsme je pékávala a poté prodávala, stály 2 dolary. Teď se hodně prodávají na festivalech, ale stojí až 24 dolarů. Každý je má rád a váží kvůli nim cestu. Dělají je i v Taloru, tam je české pekařství. Češi měli rádi svatby, měli úctu k mrtvým. Když jsme byli malí, tak jsme udržovali tradice. Bratranec se třeba převlékl do černých oblečení a potom mě a mé sestry strašil. Byla jsem také členem KJT, katolické jednoty texaské, je to něco jako SPJST, ale jen pro ženy. Muži měli zase něco jiného. Dohromady tam bylo asi pět tisíc členů, již si nejsme jistá. Setkávám

se s Čechy ještě v kostele, diskutujeme o různých věcech a někdy jíme české jídlo. Podporujeme také katolickou školu. Ale češtině už se tam neučí. Ještě tak maximálně zpíváme česky. Jednou jsem byla i v čele pojišťovací společnosti pro Čechy, ale teď už jsem stará. Starala jsme se také o společenský program. Máme zde také český sbor, chodím ho poslouchat, ale už nezpívám, když už má člověk tolik let, tak to ani nejde.

4. července se scházíme s některými členy z genealogické společnosti a máme piknik, společně se také modlíme a opět probíhá zpívání českých písniček, především kostelních. Někteří ze skupiny již byli v Česku, myslím, že se potkali také s předsedou vlády. Kdysi jsme věděla, kdo je prezidentem staré vlasti, třeba pan Masaryk, ale teď už to nesleduji.

Mladá generace již od svého češství opouští. Česky umí již maximálně jejich prarodiče. Je to tím, že čeština není vyučována na školách. Už se to vytrácí. Tedy češtinu lze slyšet ještě v Grangeru, tam bylo a je plno Čechů. Ale všichni se zajímají o peníze. Vždyť již např. mladá generace chlapců z mým mladých let přestávala mluvit česky. Chlapci odešli na vojnu, či do války a byli tam třeba tři roky. To byla dost dlouhá doba na to, aby si zvykli na angličtinu a čeština ustupovala do pozadí.

Já mám šest dětí. Ty uměly česky, já je učila, chtěla jsem, aby uměly česky. Mám také tři zetě a ti vždy mysleli, že mluvím mexickou španělštinou.

Mí předci přišli z Moravy. Byli to Moraváci. Přišli z Pulčína. Byli to Řepovi. Myslím, že to znamená druh jídla. Bylo to pro nás směšné. Nikdo nechtěl být nazývaný Čechem, myslím Bohemian. To bylo ekvivalentem pro Romy. Existují organizace jako Moravská hala nebo Společnost Českého dědictví, ale myslím, že v nich nešlo o to, zda člověk přišel z Moravy nebo z Čech. Teď už je to jistě jedno. Člověk se může zúčastnit meetingů různých společností a jejich akcí, ale je třeba stát se členem. Můj otec vždy mluvil o Valašských Kloboucích a také Vsetíně, myslím, že odtud byla také část rodiny. Pamatuji si na písničku o Radhošti. Mnoho lidí mi říká, že mám český akcent, někdy také německý, ale to jim hned vyvrátím.

Tazatel: Erika Malíková

Respondent: Lynda K.

Datum a čas rozhovoru: 15.8.2009, 15 hod.

Věk respondenta: 56 let

Stav: vdaná, tři děti

Vyznání: katolické

Zaměstnání: učitelka v důchodu

Nejvyšší dosažené vzdělání: magisterský titul

Občanství: americké

Místo pobytu respondenta: Texas, Austin

Místo rozhovoru s respondentem: Texas, Austin, místo mého pobytu v Austinu

Respondentka Lynda K. byla velmi ochotna udělat se mnou rozhovor a povyprávět o svých „českých kořenech“. Její zájem o rodinnou historii ovlivnila ve velké míře osobnost její staré tety, která respondentce jistým způsobem přibližuje dobu dávno minulou. Lynda K. je velmi aktivní při shromažďování a doplňování rodinných pamětí, snaží se vyvážit jak faktografickou část, tak část s příběhy a fotografiemi.

T. – tazatel

R. – respondent

T.: Kdy jste se začala zajímat o rodinnou historii?

R.: Učila jsem na škole 36 let a teď, když jsem v důchodu, se zajímám do hloubky o historii své rodiny. Můj manžel Len se zabývá výzkumem již 40 let. On je Polák a já jsem Češka. Snažím se dělat výzkum jak jen to je možné. Shromažďuji data, jména, místa, události, zvyky, příběhy. Zajímám se také o historii Texasu v době, kdy mí předci přišli. Chci vědět, jaká byla v té době situace, zjišťuji, na jakých lodích přijeli, hřbitovy, na kterých byli pohřbeni a zabývám se také jejich

osobnostmi. Je to ale těžká práce. Ve Spojených státech a především v Texasu je těžké najít záznamy o lidech z Polska a Česka, protože jejich jazyk byl tak těžký a Američané ho nebyli schopni vyslovit ani zapsat. Takže člověk narazí na pět či šest záznamů, které mluví o jedné a té samé osobě, ale jméno je zapsáno vždy jinak. A také je těžké přečíst záznamy napsané rukou. Mnoho českých jmen se navíc v průběhu času změnilo. Mé tetě bude tento měsíc 100 let, ona sama byla sirotkem, ale adoptovala ji česká skupina a provdala se do rodiny mého dědy, která celá pocházela z Česka a tak má mnoho vzpomínek. Oba mí prarodiče byl Češi, přesněji tedy Moravané.

T.: Jaký byl důvod Vašeho zájmu o rodinnou historii?

R.: Vždycky jsme měla ráda historii, archeologii, záhady, nová místa, stará místa a učení se novým věcem...jinými slovy ráda odhaluji různé věci...líbí se mi, když mohu najít odpověď na otázku, když můžu poskládat puzzle a zodpovědět hádanky....a tak je pro mě rodinná genealogie skvělým polem....mám ráda, když můžu mluvit s lidmi, číst....a taky jsem silně přesvědčena, že když člověk ví odkud a kdy přišel on nebo jeho předci, pomáhá mu to v realizaci jeho vlastního života, může se pak smířit se smrtí, která je nevyhnutelná. Když přemýšlím o všech těch lidech, kteří se pojí s mou existencí, uvědomuji si, že jsme pouze malé části velkého celku. Všichni máme svůj čas a místo v dějinách, což znamená, že jsme důsledkem své minulosti a součástí naší budoucnosti....Myslím, že se mé děti začnou také zajímat o minulost, až nadejde jejich čas...je třeba, aby věděly, že nejsou pouze izolované bytosti, ale součástí mnohem většího celku....a pokud si tohle následující generace neuvědomí, bude stále složitější dostat nějaké informace o rodinné historii. Nevím, jak mé děti naloží s dokumenty, které jsme dala dohromady, navíc, se již v těchto dokumenty nachází různé překrouceniny jmen a další chyby...

Doufám, že Vás nenudím s příliš mnoha informacemi, a že to co jsem řekla a řeknu, je dosti srozumitelné. Snažím se získat více informací o Československu, bohužel si myslím, že se tam již nikdy nedostanu. Informace, které mám, jsem získala mimo jiné od své tety, bude jí již sto let. Vyprávěla mi mnoho příběhů a stále mi nějaké vypráví...mnohé z nich jsou smutné, ale některé zase legrační, ten, který Vám teď řeknu je kombinací obojího. Teta Marie byla v katolickém domě pro sirotky v New Yorku. V roce 1910, když jí byl jeden rok, byla spolu s dalšími sirotky, spolu

s několika dalšími dětmi, které sirotky nebyly, sebrána a poslána vlakem do Texasu. Tento vlak se nazýval vlak sirotčí. Dělo se tak ze dvou důvodů – jedním bylo to, že tyto děti neměly rodiče a druhým důvodem byl fakt, že farmáři a chovatelé dobytka potřebovali pomoc při obdělávání polí. Některé z těchto dětí byly zneužívány jako levná pracovní síla, ale některé byly milovány a byly obstarávány svými adoptivními rodiči. Mnoho chlapců bylo adoptováno ještě předtím, než se dostali do Texasu. Má teta Marie byla adoptována Bohumilem Pražákem a Marií Charanzovou. Oba byli čistokrevní Češi. Teta se provdala za mého prastrýce Vince, který byl také čistokrevný Čech. Až do svých devadesáti let dokonce nevěděla, kdo byli její biologičtí rodiče. Říkala mi, že to, že byla adoptovaná, pro ni nebyl žádný problém, že byla ve svém životě šťastná. Nicméně má teta vyprávěla, že nikdo v rodině neřekl Vincovi Vinc, každý, ať už malé děti, jeho bratři, rodiče, či další rodina, dokonce i jeho vlastní děti mu říkaly Jim. A tak jsme se ptala, proč všichni říkali Vincovi Jim. Teta říkala, že když byla mladá, jedním z jejích prvních chlapců byl Jim. Její otec ho miloval, ale když potkala Vince, milovalo ho tak moc, více než Jima, že se s Jimem přestala vídat. Její otec neměl Vince z nějakého důvodu rád, nevím z jakého to bylo důvodu, ale prostě ho neměl rád, nikdy neudělal nic špatného jí ani jim, ale její otec ze svých způsobů neustupoval a byl šéfem. Řekl mé tetě, že se s Vincem nesmí vídat. Od té doby, vždy, když šla za Vincem, říkala svému tátovi, že jde za Jimem a on se s tím spokojil. A tak od té doby mu začali všichni říkat Jim – jeho přátelé i rodina. Když se s Vincem chtěli vzít, pobrala teta vak z pytloviny, do kterého se dávala semena a dala do něho všechny své věci, svázala ho provazem, hodila přes rameno a řekla své sestře Anně, aby nic neprozradila rodičům. Pak šla sama přes pole do Deanville, kde se setkala s Jimem a uprchla, aby se mohli stát manželi. Její rodiče s ní potom nemluvili a vydělili ji, jelikož jednala proti jejich přání. Teta napekla spoustu koláčů a poslala je rodičům, ti si je nechali, ale stejně s ní nemluvili. Když její matka zemřela, začal s ní otec mluvit a sblížili se. Ptala se ho, proč to neudělali již když ještě matka žila, ale neodpověděl.

T.: Víte, kdo z Vašich českých předků přišel do Texasu jako první?

R.: Prvním předkem, který přišel do USA byl pra-praděda Vincent Mareš v roce 1836 z Čermné z Česka. Přišel se svou ženou Marianou, která byla také z Čermné. Nejsem si jistá jejím příjmením, ale našla jsem nějaké dokumenty, které uvádějí

Paul nebo Pavel, tato dvě jména mi nezní moc česky, moravsky. Přijeli na lodi jménem Erna Bark, jejím kapitánem byl H. Schulte. Vyplouvali z Brém z Německa a připluli do Galvestonu v Texasu 28. prosince 1870. Na lodi s ním pluly čtyři děti, které se narodily ještě v Česku. Nejmladšímu bylo šest měsíců, když se nalodili. Jeho jméno bylo Jan Mareš/ Maresh. Němci zaznamenali jméno tak, jak jim znělo, takže je vedený jako Maresh. Od nich až po dnešek znám všechna jména, ale nic před Vincem. Vím také, že můj dědeček John Maresh opravoval každého, kdo je nazval Čechy, považovali se za Moravany. Všechny mé babičky, tety byly čistokrevné Češky. Mám tak dlouhý seznam příbuzných s mnoha českými jmény, nachází se zde např. Mužný, Bacar, Škopek atd.. přes výzkum jsme se stala členem genealogické společnosti a našla spoustu přátel.

T.: Kde získáváte informace o svých předcích?

R.: Přes internet jsme se dostala k stránkám České genealogické společnosti, tak s její pomocí. A taky stále hodně využívám internet. Navštěvuji příbuzné, rodinu a mluvím s nimi, procházím také krabice s obrázky. Navštěvuji hřbitovy, kostely, města, kde mí předci vyrůstali. Navštívila jsem městský úřad pro obchod, festivaly, musea a všude tady vyhledávám informace. Navštívila jsem také penziony ve městech, kde se mí příbuzní usadili a jen tak jsem se tam vyptávala. Nakoupila jsme si a četla doporučené knihy. Vyměňuji si informace s kamarádkami Paulou a Carlou, které se také o výzkum zajímají.

T.: Jaký je vztah k České republice?

R.: Jsem moc ráda, že jsem tímto rozhovorem získala šanci komunikovat s někým z Československa. Když jsem vyrůstala a když jsem potom byla mladá, bylo těžké dostat se s někým do kontaktu, navíc nebylo možné sehnat třeba ani nikoho na dopisování. Asi to dělala i jazyková bariéra. Během té doby se ztratily asi všechny šance na navázání spojení s rodinou z Česka, jelikož rodina i generace se měnily. Cítím úctu, že můžu mluvit s někým z Česka.

Výzkumnictví je úžasné, internet je plný informací. Nahromadila jsem spoustu informací o své rodině a dokonce také nějaké fotky, což je velmi vzrušující. Asi největší zábava je přidávat obličej jménům v rodokmenu. Strávila jsem spoustu času čtením historických záznamů o přístavu Galvestonu a o imigraci a těžkostech imigrantů, kteří se v nové zemi usadili. Také navštěvuji oblasti a místa, kde se

usadili mí předci. Moc z těchto malých měst nezbylo, ale aspoň mi to pomůže trochu si představit, kde to všechno začalo. Také jsem hodně četla o texaských Češích, o jejich stravě, hodnotách, zvycích, jazyku a hudbě. Myslím, že příště budu číst o lidech v Česku a o historii Česka.

Nevím zda a kdo bude pokračovat ve výzkumu v rámci mé rodiny, ale počítače spojují tak mnoho lidí a všechno ulehčují do takové míry, že nemám obavy, informace tu budou pro příští generace, kdykoliv si vzpomenou. Já uchovám vše v počítači, fakta, příběhy, obrázky atd. Je to jako hledání starého artefaktu v Indiana Jonesovi.

Česko si nejvíce spojuji s mou tetou, stále žije v tom malém domě, kde vyrostla, v domě, který její otec Bohumil Pražák vystavil pro její matku Mary Charanzovou. Teta vypráví spoustu příběhů, některé jsou zábavné, některé smutné. Co je úžasné je její přístup, postoj. V dnešní době jsou lidé tak materialističtí, musí všechno zažít, cestovat na všechna místa, vlastnit různé vymoženosti atd.. Nicméně oni stále nenajdou v životě takové štěstí a spokojenost, jakou našla má teta. Celé dlouhé dny pracovala na polích, v domě, starala se o děti a také o kostel, to dělala celý svůj život. Celý svůj život prožila na jednom místě. Stále ani nemá ohřívač teplé vody, ohřívá si vodu na kamnech. Nemá klimatizaci, nemá dost peněz, aby si mohla dovolit nějakou výpomoc pro staré lidi. Žije ve starém domě, do kterého táhne již sto let. Ale stále tohle místo miluje jako skvělý domov, který pro ni vybudoval její otec a manžel. Je se svým životem tak spokojená, je vděčná, že měla milující rodinu, smířila se se všemi ztrátami, která za svých sto let zažila. Stále se huhňá, když vypráví zábavné příběhy. Přijímá život v klidu, plná síly. Chlubí se tím, že umí výborně vařit česky, tím, jak byl její manžel krásný. Vypráví, že když stárnul a začaly mu padat vlasy, jen se tomu smál, ale ona plakala jako dítě, jelikož ztrácel své krásné vlasy. Její postoj k životu, jak to vše zvládá, připisuji její české výchově. Také to, jak přistupuje k práci, jak je hrdá na všechnu práci, která se vykoná, a která přispívá rodině. Popisuje pýchu, kterou Češi cítili, když mohli vlastnit svou vlastní zem, jejich silnou víru v Boha a rodinu. Vidí život jako celek ne jako oddělené celky. Naučila jsem se od ní, že to nejsou věci, co dělá život šťastným, ale je to jednoduše záležitostí toho, že si člověk zvolil být šťastným.

Tazatel: Erika Malíková

Respondent: Mary A. W.

Datum a čas rozhovoru: 10.8.2009, 14 hod.

Věk respondenta: 57 let

Stav: vdaná, tři děti

Vyznání: katolické

Zaměstnání: v domácnosti

Nejvyšší dosažené vzdělání: titul z University of Texas

Občanství: americké

Místo pobytu respondenta: Texas, Austin

Místo rozhovoru s respondentem: Texas, Austin, místo mého pobytu v Austinu

Respondentka jevila nadšení ze svého českého původu. Je členkou Texasko-české genealogické společnosti, nicméně svůj zájem o rodinnou historii směřuje spíše na oblast české stravy. Informace v oblasti genealogie, původu jejich předků bych hodnotila jako druhotné.

T.: tazatel

R.: respondent

T.: Proč jste se začala zajímat o svůj původ?

R.: Myslím, že je důležité zaznamenávat historii, obzvlášť tu rodinnou. Tvé děti tě budou znát, budou vědět, kdo jsi byla, ale další dvě generace již o tobě nebudou vědět nic, i když je to nebude zajímat za mlada, tak později budou chtít vědět, kdo byli jejich předci. Pamatuji se, že když jsem byla malá a někdo zemřel, mrtví byli nechání doma, třeba i celou noc. I dnes jsou lidé, kteří se modlí v češtině. Pamatuji se, že jsme se modlili i před jídlem. Umím ještě: i syna, i ducha svatého...Moje matka někdy něco napsala v češtině a já byla zvědavá, co to vše znamená. Ráda

pomáhám Čechům, třeba jednou jsem potkala jednu známou, která znala dívku z Česka, která se zde chtěla učit anglicky, ale potřebovala nějakou práci, tak jsem jí pomohla něco najít. Nebo třeba chodím do domova důchodců a se sborem tam zpíváme české písničky a rozdáváme koláče. Myslím, že se jednou podívám do Česka. Česky znám třeba: „Odkud ty jste?“. Jedni mí známi, jejichž potomci byli Češi, jeli do Česka na Vánoce, jelikož chtěli vidět kapra. Já bych nejela, protože tam máte v tu dobu velkou zimu a to bych asi nezvládla. Nešel by dělat ani výzkum kdyby bylo mínus dvacet stupňů, tak bych nesměla ven. Ti předci, kteří uměli česky, měli takový zajímavý akcent. Tvá řeč mi ho připomíná. Když jsem studovala na magistra, musela jsem studovat mezikulturní vztahy, a jelikož se má dcera zeptala, kdo jsou naši předci, řekla jsem si, že můžu o našich předcích napsat esej v rámci tohoto předmětu. Nakonec z toho byla docela velká práce, studovala jsem na Texaské austinské univerzitě a chodila jsem tam do velké knihovny, četla jsem tam knihy o českém přistěhovalectví, začala jsme třeba ve tři a skončila jsem až v devět, tak mě to zajímalo.

T.: Ráda bych se vás zeptala na Vaši rodinnou historii, co víte o svých předcích ?

R.: Jmenuji se Mary Wisian. Wisian je německého původu, jelikož můj manžel je původem z Německa. Mé děti jsou tedy ze čtvrtiny Češi a z čtvrtiny Němci. Bojuji za to, abych jim předala své dědictví, ale je zde také vliv z jejich německých kořenů.

Můj otec, byl první generací, která se narodila v Texasu. Mluvil česky, ale také anglicky. Já jsme se již česky neučila, ale teď toho vážně lituji. Mí předci pocházejí z Moravy, z Československa. Jedná se o rodinu Janáků. V Texasu se narodila i má babička. Má babička a její rodina se jmenovala Michna. Mí předci byli farmáři. O jejich minulost se zajímám já a má sestřenice. Ale ta spíš pasivně z domu, já jsem také členkou genealogické společnosti. Mí prarodiče se narodili v oblasti Lavaca, zde se mluvilo česky. Já jim nerozuměla. Měli jsme rodinné sešlosti. Janáci se sejdou, jde o velké množství lidí. Mám doma obrázky své rodiny. Jsem tam se svým dvouletým synem a očekávající naši dceru. Nevím proč, ale tyto sešlosti se přestaly pořádat. Opravdu mi chybí. V naší rodině byl jeden kněz, kněz Hubert, stal se z něj Monsignor. Kázal pro českou komunitu a v neděli po mši se scházeli k obědu, v jídlu bylo hodně česneku, jedlo se maso. Na sešlosti jsme měli plné stoly jídla, hrála se polka, zpívali jsme a tančili. Můj otec byl muzikant, vždy zpíval a tančil.

Češi se scházeli v sobotu a pili pivo, zpívali a tančili, pořád. Můj otec hrál na harmoniku, můj bratranec na akordeon. Jsem hrdá na to být Čechem. Je mi líto, že jsme se více neptala, že jsem toho o svém původu nezjistila více, když ještě mí předci žili. Každou neděli jsme měli oběd u babičky, žila vedle nás, tak jsme byli často dohromady. Chodil tam i bratr mého otce a jeho rodina. Vždy se jedla domácí kuřecí polévka, babička uměla skvělé koláče. Janákovi byli ve vaření velmi dobří. Uměli to se zvířaty, vše se pěstovalo doma. Bratřenci mého otce se scházeli jednou za čas a dělali různé pochoutky, myslím, že to byly jitrnice. Jezdila jsem tam, i když to bylo docela daleko. Brávala jsem s sebou také syna, jelikož ten se o výrobu těchto jídel zajímá. Jídlo bylo oblastí, ve které byli mí předci opravdu dobří. Uměli dělat vynikající párky. Když jsem je někomu nabídla, vždy se lidé ptali, odkud je mám, že nic lepšího nejedli. Můj otec zemřel v roce 1990. Když byl naživu, trávil jsem spoustu času spolu. Brala jsem i svého syna, i on jedl jitrnice, ale už si na to nepamatuje. Jídlem se rodina zabývala již v roce 1930. Rodiče mých prarodičů nebyli bohatí, ale byli velice štedří, byli opravdu velice milí. Tedy to se o nich říkalo. Můj bratranec říkal, že prarodiče vlastnili půdu, farmařili a poté ji dědily jejich děti. Můj otec vyrostl na farmě, měl starší bratry, byl to Joe, Robert and Tony and Albert. Dále zde byla Agnes, byla to nějaká sestřenice mého otce a byla babiččinou holčičkou, i přesto, že nebyla její dcerou. Takže babička měla vlastně jen syny. A zajímavé je, že synové měli potom dcery. Když měli syny, byli narozeni později.

Dozvěděla jsem se, že mí předci žili na Moravě, na místě jménem Tiška nebo Tisna, už ani nevím, v domě číse 12 nebo možná v nějakém jiném. Ale předci odešli do Ameriky. Někaké děti měli již na Moravě, ale další v Americe, měli opravdu hodně dětí. Měli jich asi 11. Nevím, přesně, proč odešli z Česka, ale velmi ráda bych to zjistila. Mně je teď 57 let a ráda bych zjistila další informace, ale i když se je snažím získat, je to těžké. První jsem nevěděla kam jít, ale poté mi pomohla genealogická společnost. Můj pradědeček byl Michna a o něm opravdu nikdo nic neví. Nevím, jestli měl nějaké bratry nebo sestry. Většinu času jsme byli s rodinou mé babičky. S Janákovými. Hodně mi dalo členství ve skupině Texaských Čechů. Nezúčastním se moc akcí, jako jsou festivaly, většinou nemám čas a navíc můj muž nechce jít. Ale získávám mnoho informací z texasko české skupiny a chystám se s nimi příští týden na schůzku. Byla jsem na české akci v západním Texasu. Na den

nezávislosti. Dělají se tam koláče, párky a hrají karty. To mi moc chybí. Ty karty byly české, již jsem je viděla, když jsem byla malá, ale nikdo mě je nenaučil hrát, i když jsem na to byla vždy zvědavá. Něco už o tom vím, tak jsem se to snažila naučit i děti. Jinak si Čechy pojmím vždy s hudbou. V oblastech, kde se Češi usadili se to stále drží, někdy slyším písničku a vzpomenu si na dědečka, protože to je jeho oblíbená, tedy byla. Myslím, že se hudba a koláče, tedy české tradice přenášejí také díky festivalům a akcím pořádaným českými organizacemi. Jídlo, hudba, ale také náboženství. Můj otec a jeho rodina byli římskými katolíci. Mí rodiče se rozvedli, když jsem byla mladá, ale byla jsem vychovávána stále v duchu katolictví, vlastně jsem chodila i několik let do katolické školy. Ale teď již nepraktikuji katolictví, věci se tak změnilo. Texas byl populární díky malovaným kostelům, které vytvořili Češi. Dá se o tom dozvědět také na jednom z veřejných programů, Češi tyto kostely vybudovali. Ty kostely jsou úžasné, ta dekorace. Existuje vlastně okružní jízda, která je vedena kolem těchto kostelů. Vznikaly v českých komunitách. Taky v Texasu máme spoustu městeček, která byla pojmenována po městech z Československa, máme tady Prahu a Prague a něco jako Penelov, už nevím, ale je jich hodně. Myslím, že máme také Moravu. Tato místa jsou stále obývána lidmi českého původu, lze to poznat dle jejich příjmení a je opravdu dobré, že se v těchto místech stále konají české oslavy. Třeba koláčové festivaly. Máme koláče s ovocem uprostřed, vypadají jako dánské, ale mají na sobě posypku. V Taloru je něco jako nonstop koláče, jsou velké a oblíbené. Je tam továrna na koláče, dělají je s ovocem, masem, no prostě čímkoliv. Některé koláče jsou dělány se sýrem, s různými druhy. Moje babička dělávala jablečný štrůdl. Moje babička dělala ještě jeden druh koláče, byl citrónový, snažila jsme se zjistit, zde někdo v rodině má ten recept, ale zdá se, že ne. Myslím, že se koláče staly opravdovou českou tradicí, v průběhu času se měnily, možná první byly ovocné, v Texasu rostly borůvky a až poté se to zamixovalo s mexickou kulturou a vznikly koláče masové. Dále si pamatuji na moravskou hvězdu, to byl typický znak. Byla to dekorace, ke které se vztahovala nějaká povídka. Další krásné dekorace se používaly na Vánoční stromek. Také se na stromek věšely sladkosti.

R.: Stále máte na Moravě jitrnice?

T.: Ano, na Moravě se dělají tzv. zabíjačky.

R.: To bude stejné jako tady, tyto akce s masem se konaly na menších městech, ne třeba v centru jako je Austin. Myslím, že moje sestřenice vypadá jako ty. Janákoví jsou spíše snědí. Myslela jsme, že blond'atí jsou spíše Němci.

T.: Jakým způsobem shromažďujete informace?

R.: O mých předcích se snažím číst, má oblíbená kniha je Krásná Amerika. Snažím se nalézt o něco o jméně Anton Michna – můj otec a Janák – jeho matka, rozšířené jméno. Její matka byla Fojtíková. O příjmeních a jménech se toho dá dost zjistit v genealogické společnosti, ale chce to čas. Chci dát dohromady knihu nebo aspoň brožuru o naší rodině. Na počítači pracuji i se seznamem, jsem ve spojení s Českem. Mí předci přišli z Tisne, tak jsem tento název napsala do seznamu. Vyhledávala jsme také informace o Hranicích. Využívala jsme překladače. Pamatuji si, jak mí prarodiče říkali, že to je „ta Němka“, „ta Němka“ – byl to druh vtipu. Jen si představ, jak ti lidé museli být stateční. Dnes již v Texasu nejsou téměř žádné zimy, ale v té době, kdy přišli, to bylo horší, hodně přšelo a byla zima. Já mám doma knihovnu o Češích, kteří přišli, je to úžasné. Lidé teď na tohle téma píší knihy. Myslím, že je dobré chodit na hřbitovy, tam se toho lidé dost dozvědí. Je tam mnoho českých jmen. Náhrobky jsou věci, které po předcích zůstaly, domy byly přestavěny nebo zničeny, náhrobky zůstaly. Hřbitovy jsou důležité. Dnes si lidé koupí místo na pohřbení a když např. zemřel druhý muž mé matky, nechala si i ona nechat vyrýt na náhrobek své jméno. Dokonce si můžeš, i když přiznávám, že je to trochu morbidní, připravit dopředu svůj vlastní pohřeb. Ostatní příbuzní s tím již nemusí mít starosti a ty to máš tak, jak bys chtěla.

T.: Jaký je Váš vztah k Česku?

Nikdy jsme neměla šanci jet do Česka, ale je to můj sen. Moje dcera měla přítele a on jezdil do Prahy, on nám o tom místě vyprávěl. Nicméně se rozešli a má dcera se tam nedostala. Myslím, že by bylo super poznat starou vlast.

Když jsem byla malá, žila jsme v české komunitě, ale mí rodiče se rozvedli a já se od české komunity odtrhla. V roce 1898 byla založena KJST, většina Čechů byli katolíci. Nejdřív existovalo KJT, bylo to jen pro muže a ženy řekly, že chtějí také svou organizaci. A tak vznikla Katolická jednota ženota nebo tak nějak, myslím, že jsem blízko. Já mám doma kuchařku a kroj, to je váš národní oděv. Kroj jsem si

objednala v červnu a byl hotov až v září. Mám také boty, ale ty mi musela dodatečně přivést kamarádka. Na texasko českém listě se toho člověk hodně dozví. Lidé zveřejňují své vzpomínky, recepty. Jsem členem Texaské genealogické společnosti, to je ta, co pořádala tu akci, na které jsme se potkaly v Caldwellu.

Co se týče těch kostelů, když Češi přišli, byli tady Indiáni a Češi začali stavět kostely, bylo to nebezpečné, v roce 1823 byla většina populace Indiáni. 1836 bitva u Alama, 1845 jsme se stali státem. Moje matka mi říkala, že se vždy u jedné z rodin pořádal taneční večírek. Můj strýc měl kapelu. Rodiny se tak setkávaly. Po domech byly vystaveny kostely a poté školy. Poté taneční domy, vznikaly veřejné zábavy. Konaly se tu i svatby, ale začínaly brzy ráno. Vaše svatba mi připomíná svatbu mé sestřenice, bylo to tak úžasné. Měla tam i skupinu polky. Jeden katolický kostel byl vystavěn v roce 1920, je úžasný, má krásná skleněná okna, která jsou popsána českými nápisy. Nic zde není anglického. Koná se zde první víkend v září kostelní piknik. Tisíce lidí sem chodí, nejen místní. Je tam asi 4000 jídel. Samozřejmě se to neobejde bez české skupiny. Střídají se, jedna hraje ráno, druhé odpoledne. Slyšela jsem, že malá svatba pro Čechy znamená 500 lidí a velká 1500 lidí. Teď už to tak není, jelikož mladí lidé nemají peníze. Pamatuji si na svatební tradici se zvonem, nevěsta seděla uprostřed haly a dala se jí babuška, nebo tak nějak se tomu říkalo, ale už nevím, proč se to tak dělalo.

T.: Udržujete české tradice?

R.: Snažím se naše české dědictví udržet. S mou dcerou se proto zabýváme recepty. Máme recepty na koláče, které jsme zdědily po našich českých předcích. Pokoušely jsme se dělat koláče. Ty moje byly lepší, ona si je moc nedokázala představit. Ale zkoušely jsme to i poté a děláme je stále. Vyrostla jsem vedle své babičky. Viděla jsem ji připravovat domácí stravu, vše se chovalo vzadu za domem, kuřata atd. Můj otec vzpomínal, že existoval nějaký spolek, kde bylo několik rodin, ty se střídaly a dělaly něco jako hostinu. Byl tam přítomný řezník a dělalo se maso. Můj otec se narodil v roce 1911 a vyrostl v době, kdy ještě nebyla lednička, nebo jeho rodina ji neměla. Takže led byl vzácností a jednou, když měli led, otec si ho dal do vody, ale to bylo plýtvání. Babička ho viděla, ale řekla mu, že to bude jejich tajemství. Milovala jsem, když mi otec vyprávěl příběhy. Snažím se je zapisovat a vytvořit knihu, kterou předám další generaci. Myslím, že to je správné. Můj otec se snažil, abych věděla něco o českých tradicích. Slavili jsme např. Svatého Mikuláše. Táta

zavěsil punčochu a řekl, že mi něco Mikuláš, přinese a já se ptala proč, vždyť nejsou Vánoce, ale táta chtěl udržovat české zvyky a tradice. V té době jsem tomu nerozuměla. Poté jsme četla knihu od jedné Čechoameričanky, ta v ní psala o Mikulášovi. Vzpomněla jsme si, jak otec vyprávěl o čertu, andělu a Mikuláši. Myslím, že se to u vás slaví 5., 6. nebo 7. prosince. A můj otec se snažil, aby se tohle všechno zachovalo, ale já myslela, že to je něco jako druhé Vánoce. Až v dospělosti jsme zjistila, o čem můj otec vůbec mluvil. Tak co bych ještě řekla? Za tradici považuji hudbu. Můj otec ji miloval, pořád zpíval. Byl to vysoký, velký muž. Mám fotku, kde je on, velký muž a má dcerka v chodítku na něho kouká zezdola a on má harmoniku a hraje, byla to česká písnička, když se na tu fotku podívám, chce se mi plakat. Můj otec byl skvělý, miloval děti, rád s nimi trávil svátky a prázdniny. Co považuji za českou tradici je také česneková pomazánka. Můj otec ji o víkendu udělal a mazala se na pečivo, rohlíky, většinou na domácí chléb a můj otec říkal, že mu to dělal i jeho otec, když byl ještě malý chlapec. Táta říkal, že to byla snídaně chudých lidí. Lidé tohle stále jedli, protože stále museli pracovat na poli a neměli čas dělat si nějaký pořádný oběd. Tohle se u Texasanů nejí a já jsem si jistá, že je to česká tradice. Češi voněli po česneku. Bohužel o svém dědečkovi nemám tolik informací. Vím, že se narodil ve staré zemi.

Tazatel: Erika Malíková

Respondent: Mike V.

Datum a čas rozhovoru: 20. 8. 2008, 19 hod

Věk respondenta: 67 let

Stav: dvě děti

Vyznání: katolické

Zaměstnání: důchodce

Nejvyšší dosažené vzdělání: univerzitní

Občanství: americké

Místo pobytu respondenta: Texas, Austin

Místo rozhovoru s respondentem: Texas, Austin, restaurace

Jazyk rozhovoru na základě respondentovy volby: angličtina

Respondent Mike V. souhlasil poměrně bez váhání s rozhovorem, nicméně během něho si udržoval jistý odstup a rezervovanost. Místo osobních věcí a detailů týkajících se jeho předků se zaměřil především na informace související s českými dějinami. Bylo tak poměrně těžké odlišit, zda se zajímá více o rodinnou historii nebo zda je to historie obecně, co leží ve středu jeho zájmu. Nicméně i přesto zanechal rozhovor s respondentem pozitivní dojem a umožnil získání informací o jeho “českém dědictví”.

T. – tazatel

R. – respondent

T.: Co Vás vedlo k tomu, zabývat se rodinnou historií?

R.: Miluji historii a když jsem slyšival příběhy od mých rodičů a ostatních českých příbuzných, prostě jsem začal číst a výzkumničit sám. Přečetl jsem dvě opravdu dobré knihy, které popisují staré časy, kdy do Texas přicházeli čeští vystěhovalci. Je to kniha “Czech voices” od Clintona Machanna a Jamese Mendla mladšího a ta

druhá je “Krásná Amerika” od těch samých autorů. Jak už jsme říkal, mám rád historii a právě Češi mají dlouhou historii. Já a má žena jsme členy genealogické společnosti a díky ní jsme toho hodně slyšeli o jiných českých rodinách a další věci. Na příklad jsme zjistili, že jeden Čech podepsal deklaraci nezávislosti, byl to přítel Thomase Jeffersona.

T.: Jak shromažďujete nastřádané informace?

R.: Čteme hodně knih o českých kořenech a dědictví. Jedna z nejlepších věcí, kterou jsem se dočetl byla, že Češi mají zajímavou historii a vždy podporovali demokracii a svobodu. Chci toho přečíst víc o Janu Husovi, jelikož to byl člověk, který chtěl změnu a reformu.

T.: Ráda bych se dozvěděla více informací o Vašich českých předcích, kteří imigrovali do Texasu...

R.: Mí první čeští předci přišli do Texasu v roce 1852. Většina z nich zde přišla, jelikož si myslela, že si polepší ekonomicky. dalším důvodem byly svobody, které Spojené státy nabízely. Mí předci přišli sami, asi v žádné velké skupině. Do českých zemí chodili agenti, kteří nabízeli letáky a podporovali imigraci do Texasu. Také docházely dopisy od lidí, kteří emigrovali před nimi a tak se taky rozhodli přijet. O americké občanství požádala jako první moje babička.

Většina českých imigrantů v Texasu byli farmáři. V Rakousku-Uhersku bylo nemožné získat půdu a když přijeli do Ameriky, mohli Češi získat půdu za levné peníze. Mojí prarodiče a rodiče byli farmáři a farma, kterou moje babička koupila v roce 1914 je stále v rodině.

Vyčetl jsem z mnoha zdrojů, že všichni Češi museli bojovat, aby se dostali dál. Myslím, že všichni imigranti museli překonat stejné překážky, ať to byla chudoba nebo předsudky. Jedna z věcí, která je zvláštní, byla nechť Čechů sloužit v armádě, když přijeli do Ameriky. V Evropě byli nabíráni monarchou (králi) a když přijeli sem, zdráhali se sloužit v armádě. Druhá světová válka byla potom úplně jiná situace. Já a mých šest bratrů jsme sloužili v armádě, také mnoho Čechů se dobrovolně zapojilo do bojů. No ale pro nás to bylo povinné a také nás podporoval náš otec, abychom se zapojili.

Všichni mí předci a také předci mé ženy přišli z Moravy. Zjistil jsem, že Morava byla v té době velmi chudá a proto chtěli jít na nějaké místo, kde by měli více

příležitostí. Většina z nich přijela přes Galveston v Texasu, ale můj dědeček, který přijel v roce 1887, přijel přes přístav New York. Jak do Texasu přijel, nevím přesně. Příběh, který se o něm traduje, vypráví, že přicházela válka a on do ní nechtěl, tak odjel do Ameriky. Naše příjmení je Vajdos, ale moje tety mi říkaly, že si děda změnil své jméno ze Slavik na Vajdos. Mnoho Rakušanů a Maďarů nám říká, že jméno Vajdos není české. My si nejsme jisti, ale když se podíváš na situaci v Evropě v té době, myslím, že to možné je.

Ze všech těch knih, které jsme přečetl, jsem se dozvěděl, že lidé, kteří přišli do Ameriky, Irsko atd., měli různé důvody. Někteří přišli za lepším životem, někteří přišli, protože jim bylo řečeno, aby svou zemi opustili, nebo proto, že dlužili peníze, někteří odešli, protože jejich manželství nebylo šťastné.

V Kalifornii je vinárna, která se jmenuje Korbel Winery. Dělají tam velmi dobrou vína, užili jsme si jich, když jsme tam jednou byli na výletě. Pan Korbel byl vězněm ve vězení v Praze, jeho matka uplatila strážce, aby byl propuštěn a potom přišel do Ameriky.

T.: Jaký je Váš vztah k Česku?

R.: V Česku mám kamaráda, taky trochu rozumím vašemu jazyku, ale mluvit česky skoro neumím. Snažím se naučit česky až teď. Používám proto svůj počítač a navštěvuji hodiny českého jazyka. Jsem pyšný, co čeští lidé udělali v oblasti hudby, znám politika Václava Havla a také osobnost Jana Husa. Myslím, že jeho učení bude jednou kázáno také v katolické církvi. Byl to významný myslitel, představitel katolické církve jeho doby bohužel zase takoví myslitelé nebyli. A také jeden ze signatářů Deklarace nezávislosti byl Čech, John Paca. John Paca emigroval do Marylandu. Česká republika toho znamená pro mě a mou rodinu hodně. Navštívili jsme ji v roce 2001. Nicméně když uvažuji o České zemi, ve které žili mí předci, mám negativní pocity. Vzdělání a ekonomická podpora byly nemožné, místo ve společnosti dostal člověk podle toho kde a komu se narodil. Soucítím s chudáky Čechy, kteří trpěli pod nacisty a kteří museli vytrpět krutosti komunistů. Sestřenice mé matky, zubařka, byla donucena jít do jednoho z koncentračních táborů. Sundávala zlato z těch obětí, které se udusily v plynu.

T.: Udržujete české tradice?

R.: Studuji kulturu a jazyk Čechů a každý rok oslavuji to, co pro Ameriku Češi udělali. Naše dědictví slavíme každý říjen s ostatními genealogy. Má žena a já jsme členy Texasko české genealogické společnosti. Teď jsme začali 6. prosince slavit Svatého Mikuláše. Myslím, že jak Češi tak Američani milují svobodu. Pokračujeme v českých tancích a české stravě.

Já sám se snažím předat české dědictví dál. Mám děti a snažím se jim předat naše české kořeny. Učím je české historii, významným českým osobnostem. Zajistil jsem jim několik hodin českého jazyka. Mají rády česká jídla a české vánoční tradice.

T.: Jaké jsou Vaše znalosti české historie?

R.: Ohodnotil bych je jako slabé. Jsem obeznámen s daty spojenými s Němci a komunisty, např. Lidice. Vím o Pražském jaru pana Dubčeka a o vedení Václava Havla v postkomunistické éře. Nevím, která zla poničila Českou republiku více, ale když jsme byli v Česku, byli Češi přátelští a zdvořilí.

Jinak vím, že Václav Havel už odešel do ústraní a máte nového prezidenta, že jste vstoupili do Evropské unie a že už můžete volně cestovat.

Tazatel: Erika Malíková

Respondent: Patricia H.

Datum a čas rozhovoru: 3.8.2009, 14 hod.

Věk respondenta: 68 let

Stav: vdaná, dvě dcery, jeden syn

Vyznání: ateista

Zaměstnání: důchodkyně

Nejvyšší dosažené vzdělání: magisterský titul

Občanství: americké

Místo pobytu respondenta: předměstí Austinu, Texas

Místo rozhovoru s respondentem: Austin, Texas, klidná americká kavárna

Jazyk rozhovoru na základě respondentovy volby: angličtina

Respondentka prokázala při rozhovoru velký zájem o své české předky a jejich minulost. Je členkou Texasko-české genealogické společnosti a českého pěveckého sboru, což ji pevně svazuje s jejím „českým dědictvím“. Přes prvotní zdrženlivost se respondentka během rozhovoru poměrně otevřela a byla ochotna podělit se o informace o svých českých předcích a svém vztahu k Česku. Byla milá a ochotná pomoci.

T. – tazatel

R. – respondent

T.: Co Vás vedlo ke shromažďování pamětí?

R.: S rodinným výzkumem jsem začala v roce 1986. Tehdy jsem už žila v Austinu, bylo to předtím, než jsem se vdala. To, že jsem začala s výzkumem byla vlastně docela náhoda. Nemohla jsme si vzpomenout na jméno své prababičky. Každý jí říkal stařenka nebo babička Žabčíková. Zeptala jsem se svého otce na její jméno a on řekl, že to byla Florence. Ptala jsem se také, jak se jmenovala za svobodna a on řekl, že neví. Poté jsme se zeptala mých dvou

tet, ale ty také nevěděly. Telefonovaly tedy své tetě – dceři od Florence a ta jim řekla, že se jmenovala Žabčíková, a že si vzala svého bratrance Jana Žabčíka. Od té doby jsme já a má dcera začaly mít zájem o naše předky.

Známá v Templu, mém rodném městě, mi dala jméno a dresu pana Žabčíka v Ratiboři. Psala jsme mu, ale neodpověděl. Asi o měsíc později jsem dostala dopis od paní Čmerkové. Pan Žabčík jí dal můj dopis, aby na něho odpověděla. On neuměl anglicky a já samozřejmě česky. Někdy později jsem dostala dopis od paní Hříbkové, která byla učitelkou angličtiny na Vsetíně. A tak začala překládat naše dopisy.

Jednou mi paní Hříbková psala, že se jeden z jejich studentů, Daniel, chystá do Austinu na výměnný pobyt a chtěl, abychom se poznali. Potkali jsme se a občas si píšeme. Mezitím jsem si vzala Gordona a přestěhovali jsme se na čas na farmu do Grangeru. Asi rok poté, co se David vrátil domů, navštívili nás jeho rodiče, sestra a přítelkyně v Grangeru. V roce 2001 jsme jeli na výlet já a Gordon do České republiky, navštívili jsme Davida. Také jsme je byli chvíli ve Valmezu, když jsme tam teď byli na turné s naším sborem. Milujeme vaši zemi a její skvělé obyvatele. Jsme hrdí, že jsme ve spojení.

Co se týče místa, kde bydlím a také jeho okolních oblastí, jedná se většinou o zem, kterou ještě na přelomu století vlastnili čeští lidé. Češi bývali farmáři. Po druhé světové válce někteří Češi stejně jako lidé jiného původu farmy opustili. Nicméně zde stále Češi žijí. Když mladí dodělají školu, již se sem mnohdy nevrátí. Nicméně zase na druhou stranu se dost lidé vrací na důchod.

Bohužel rodiny, které jsem v rámci výzkumu v Česku kontaktovala, neměly zájem. Možná je to kvůli tomu, že zde existuje jazyková bariéra. Nicméně ta učitelka angličtiny, se kterou jsem v kontaktu, která však není má příbuzná, znala historika doktora Baletku. Poskytl jí informace o mé rodině. Jsem za to vděčná.

T.: Co víte o historii svých českých předků?

R.: Mí předci ze strany Žabčíků byli Jan a Anna Hrušková Žabčíková z Ratiboře z Moravy. Do Texasu přišli se dvěma dcerami Johannou a

Kateřinou. Jan měl jednoho bratra, který se jmenoval Martin a jednu sestru Annu, ti s nimi také přišli do Texasu. Připluli do Galvestonu na konci ledna nebo na začátku února roku 1856. Z nějakého důvodu se dali na cestu do vnitrozemí do austinské oblasti. Třetí dítě Žabčků byl syn, byl to můj dědeček. Narodil se v květnu roku 1856 v průmyslové oblasti Austinu. Jan byl farmář.

Janův bratr Martin pobýval delší dobu v oblasti Houstonu a pracoval jako podomní obchodník. Oženil se s Annou Řepkovou a žili spolu v Houstonu, kde se narodila jejich dcera Františka. Později se přejmenovala na Francis. Po nějaké době se přestěhovali do oblasti Austinu a Martin pracoval jako farmář. Syn Jana a Anny, Jan, se oženil se sestřenicí Františkou v roce 1882. Přestěhovali se do oblasti Bell v roce 1895 a žili zde až do smrti.

Myslím, že v raných dobách nebylo nic nezvyklého že si bratranec vzal sestřenicí. Prostě pouze přišli do této země a žili poblíž dalších českých rodin. Důvodem bylo, že se nepromíchávali s jinými skupinami, které nemluvily česky nebo možná německy. Janova dcera Kateřina si vzala Němce.

V rámci mého výzkumu, který sahá až do roku 1700 na Moravě a v Čechách, jsem zjistila, že manželství sestřenic a bratranců nebylo nic neobvyklého. Také jsem zjistila, že existovala spousta nemanželských porodů. Myslím, že to bylo asi kvůli tomu, že katolická církev neuznávala manželství mezi katolíky a protestanty. Nicméně jsem tuhle informaci nebyla schopna ověřit. Víím, že v mé rodině Marků si katolíci brali protestanty a později jedna družka přešla ke katolictví nebo protestantství.

Během občanské války žila má rodina Žabčikova v oblasti Austinu. Nejsem si jistá, ale myslím, že jejich děti byly v té době ještě mladé, takže nebyly do války zapojeny, nejsem si jistá, jak to bylo v té době s Janem, myslím starším. Rodiny Žabčků byly protestantské, byli to husité. Jedním z důvodů, proč přišli do Texasu byla náboženská svoboda. Jan, starší, byl jedním ze zakládajících členů první jednoty bratrské ve Wesley, v oblasti Austinu, v Texasu. Jan je pohřbený ve Wesley na hřbitově jednoty bratrské.

Potomci dětí Jana se přestěhovali do oblasti Bell, pouze s výjimkou Kateřiny, která žila v oblasti Fayetteville. V oblasti Bell se rodiny zapojily do organizace Ockerské jednoty bratrské. Předtím, než byly vybudovány současné stavby, se její členové scházeli na mši u sebe doma.

Pro tyhle rodiny bylo důležité vzdělání a to i přesto, že většina z nich neměla nějaké delší formální vzdělání. Mnozí z mých předků uměli číst a psát. Přinesli si s sebou své Bible, modlitební knížky a zpěvníky. Mnozí z druhé generace navštěvovali hodiny vyučované českými faráři nebo navštěvovali základní školy, kde učili anglicky mluvící učitelé. Má babička navštěvovala školu až do třetí třídy. Naučila se číst, psát a mluvit anglicky. Můj dědeček vychodil až sedmou třídu. Také se naučil číst, psát a mluvit anglicky. Moje babička byla v domácnosti a můj děda byl obchodník, myslím, že ho nebavilo sbírat bavlnu. Jazyk, kterým mluvili doma, byla čeština. Můj otec neuměl mluvit anglicky až do té doby, kdy začal chodit do školy. Můj otec chodil i na střední školu. Na univerzitu již nešel, ani jeho sourozenci, kromě jeho mladšího bratra.

Mnozí z generace mého otce neuměli mluvit anglicky, když začali chodit do školy. Jelikož pro ně bylo velice těžké, když byli nuceni učit se anglicky a nemohli se rovnat anglicky mluvícím dětem, rozhodli se, že jejich děti budou mluvit anglicky.

Češi se většinou ženili a vdávali uvnitř své vlastní kultury. Nicméně generace mého otce se začala vdávat a ženit mimo českou komunitu. Myslím, že to bylo kvůli druhé světové válce, kdy lidé začali opouštět farmy, aby sloužili v armádě nebo aby si našli práci ve městech. Moje matka nebyla Češka, proto nemluvím česky. Zním pár slov a fráží, ale neumím v češtině konverzovat.

Češi přispěli velkým dílem k historii Texasu. Mimo farmáře, kteří pomohli vylepšit naši ekonomiku (mnozí z nich jsou vysokoškolsky vzdělaní), jsou zde doktoři, právníci, knězi, profesori, hudebníci, astronauti a politici.

Velká část prvně příchozích pocházela z Moravy. V pozdějších dobách přicházeli lidé z obou oblastí, z Moravy i Čech. Moje rodina Žabčíková byla z Ratiboře, z Moravy, ale moje rodina Marková byla z Horní Čermné, z tohoto samého místa pocházela rodina mého muže. Myslím, že se všichni považovali za Moravany. Američané na ně shlíželi z patra a nazývali je hanlivě „bohemian“ s malým b, považovali je za lenivé, nespolehlivé a kočovné,

považovali za něco podobného jako byli Romové. Jiná hanlivá jména, která dostávali byla „bohunk“ a „hanyack“. Myslím, že Moravané neměli problémy s Čechy. Jen nechtěli, aby se jim říkalo „bohemians“, jelikož byli pracovití, čestní lidé a nechtěli být považováni za Romy.

Já jsem byla první generací, pro kterou se stala angličtina rodným jazykem. Jsem ale velice hrdá na své české kořeny. Všichni Texasané českého původu jsou na své české dědictví velice hrdí, pracují na tom, aby se udržel jazyk a kultura pro další generace. Já a můj muž jsme členy Texasko české genealogické společnosti a Taylorského českého sboru a zpíváme písničky, které zpívali naši prarodiče a pra-prarodiče. Náš sbor se vrátil po dvou týdnech z Česka. Zpívali jsme na festivalu Babí léto ve Valašském Meziříčí, na druhém výročním Kraňském festivalu v Praze a na folklorním festivalu v Mariánských lázních. Byla to pro nás úžasná zkušenost. Budeme zpívat také na Českém světovém festivalu v Bryanu v Texasu.

Taylorův český sbor byl založen v roce 1968 s 25-30 členy a pianistou. Během let se členství zmenšilo, jelikož někteří členové onemocněli nebo zemřeli. Dnes má sbor dvacet zpěváků a pět členů kapely – klávesy, dva akordionisté, basovou kytaru a rytmickou kytaru. Já a můj muž jsme členy už čtyři roky. Když jsme se stali členy, zpívali jsme jednou měsíčně v domově důchodců SPJST v Tailoru. Asi rok poté, co jsme byli členy, byla naše skupina pozvaná, abychom zpívali koncerty v místním kostele. Poté jsme byli pozváni do dalších kostelů a na rodinné sešlosti. Dám vám CD, kde jsou nahrané naše písně, můžete si to přehrát na počítači. Brali jsme jich několik také do Česka a ukazovali je organizátorům festivalů. To bylo poprvé, co náš sbor vycestoval do zahraničí.

T.: Jaký je Váš vztah k Česku?

R.: Já se o své české kořeny zajímám, nicméně nejsem si jistá, co mladší generace. Mé dceři Vickie je jednapadesát let. Její děti a vnoučata nemají o výzkum zájem, ale rádi poslouchají příběhy o svých předcích. Mnozí z mladé generace již nejsou plnokrevní Češi, tak se o výzkum nezajímají. Moje mladší dcera, Lori, si vzala Mexičana, takže jejich zájem není dostačující. Můj syn

Todd si vzal ženu, která není českého původu. Myslím, že tato situace je důvodem, proč se mladší generace o výzkum nezajímá.

Překvapilo mě, že jste z Moravy, z oblasti, kterou jsem navštívila. Byli jsme hosty starosty Frenštátu, byli jsme tam s panem Strnadelem a ostatními. Byli jsme doprovázeni skupinou tanečníků a zpěváků. Již si nepamatuji, zda se nazývali Veselanka nebo Radhošť. Ale velmi se mi líbili. Byli jsme v Trojanovicích, zde jsme byli pozváni na oběd i večeři. Zde jsme se potkali ještě s další skupinou, která přicestovala z Ennis z Texasu.

Náš sbor je velice vytížený, především potom v období Vánoc. Zpíváme také písničky, které jsou náboženské a jsou ve staré češtině, je to pro nás výzva. Písničky, které zpíváme jsou: Narodil se Kristus Pán, Píseň o radosti, Neseme Vám noviny, Syn boží se nám narodil, Necht' plesá svět, Away in mager (v češtině i angličtině) a my jdeme za tebou. Myslím, že ta poslední je nejhezčí píseň, kterou zpíváme. Máme ve skupině čtyři ženy, dvě sopranistky a dvě altistky, ty zpívají refrén, celá skupina se k nim potom přidává.

Další píseň, kterou budeme zpívat, i když není Vánoční, se nazývá Co se nám může stát? To je píseň, kterou máme rádi, a kterou jsme se naučili na našem výletě. Zpívali jsme ji na mši v baptistickém kostele svatého Jana ve Frenštátě. Teda myslím, že se tak jmenoval. Můj hlas sice není vyloženě dobrý, ale i tak ráda zpívám. Umím udržet melodii, když vedle mě stojí někdo, kdo umí zpívat.

Mnohé z těch písniček, které zpíváme, jsem slyšela v dětství. I přesto, že nemluví plynule česky, znám zvuky české abecedy. Největší problém mám s písmenem „ch“. V jakémkoliv slově se objeví, mám problém s jeho vyslovením. Nemám problém vyslovit „r“ s háčkem a taky s mým texaským přízvukem nerozumí žádný Čech tomu, co se pokouším říct. V Tayloru jsou pořádány hodiny konverzace v češtině. Přemýšlím o tom, že bych se také přihlásila, ale zatím jsme to neudělala.

T.: Jakým způsobem uchováváte informace získané o předcích?

R.: Připravila jsme dvě obrázkové prezentace zabírající Žabčíkovu stranu rodiny. Nejdříve jsme připravila powerpointovou prezentaci, kterou jsem představila v roce 2005 na shromáždění rodiny Žabčíků. Druhou prezentaci jsem prezentovala na rodinném shromáždění v roce 2009. Moje sestřenice Kathy dokonce připravila webovou stránku, kde je prezentace k dispozici.

Co se týče strany Marků, mám k jejich rodině dostatek datumů, ale na druhou stranu o nich neznám příběhy. Mnoho imigrantů do Texasu přišlo z Horní Černé, z Lanškrounu. Tito imigranti byli zkoumáni do hloubky, ať již ti v Česku, či ti v Texasu. Historie Marků sahá až do roku 1700. Před rokem nebo tak jsem začala pracovat na obrázkovém albu, ale zatím jsem se ještě daleko nedostala. Mí příbuzní Markovi byli roztroušeni v Texasu, zatímco má rodina Žabčíkova pobývala především v oblasti Bell. Kvůli tomu byl výzkum této strany o dost jednodušší. V Texasu je hodně Marků, všichni mají stejná křestní jména – Frank, Joseph, John, Vinc. Můj pra-pradědeček byl Josef R. Marek (nevím, co mělo znamenat to R.). Můj dědeček byl Frank Joseph mladší. Strýc mého otce byl Joseph Lee a bratr mého otce byl Joseph Lee. A tak vidíš, že je těžké jednotlivé lidi oddělit, i když má člověk jejich data narození.

Čas od času jsme v kontaktu s mými přáteli z Ratiboře. Jsem v kontaktu s rodinou Markových z Chocně a vzniklo mezi námi přátelství. Pan Marek zkoumal svou rodinnou historii a našel mě na stánkách Česko texaské genealogické společnosti. Já a Gordon jsme měli to potěšení krátce se s nimi potkat, zatímco jsme byli v Praze. Často si dopisujeme.

T.: Co si představujete pod pojmem „česká tradice“?

R.: Nepamatuji se na jiné tradice a zvyky než je pečení chleba, dělání nudlí, pečení koláčů a vyšívání dek.

Tazatel: Erika Malíková

Respondent: Paula F.

Datum a čas rozhovoru: 18.9.2008, 19 hod.

Věk respondenta: 57 let

Stav: vdaná, dvě děti

Vyznání: katolické

Zaměstnání: daňový poradce (pouze forma přivýdělku)

Nejvyšší dosažené vzdělání: střední škola

Občanství: americké

Místo pobytu respondenta: Texas, Austin

Místo rozhovoru s respondentem: Texas, Austin, domácnost respondentky

Jazyk rozhovoru na základě volby respondenta: angličtina

Respondentka se vyznačovala velikým zájmem o své české předky a českou kulturu, ochotou a snahou podělit se o ně a sdílet je s těmi, kdo projeví zájem. Cílem respondentky je předat své znalosti dalším generacím. I přesto, že se respondentka zajímá o události spojené s Českem, aktivně neudrží žádné z českých tradic. Dojem z rozhovoru byl zcela kladný, obdivuhodný je respondentčin zájem o minulost svých předků a také výzkum, který v rámci jejich bližšího poznání provádí. Respondentka používala při rozhovoru jisté poznámky, aby upřesnila data spojené s životy jejich předků. Vzhledem k tomu, že rozhovor proběhl u respondentky doma, zaměřila jsem se na české aspekty v její domácnosti, opět se nicméně jednalo především pouze o staré fotografie předků či staré houpací křeslo původem z Čech.

T.: tazatel

R.: respondent

T.: Kdy jste se začala zajímat o svou rodinnou historii?

R.: Je to velice jednoduché. Můj život změnila dáma jménem hurikán Rita. Tedy nebyla to zase taková dáma, jelikož s sebou přinesla smrt a utrpení tisícům lidí z horního pobřeží Texasu. V životě člověka jsou momenty, na které se nezapomíná – ať je to narození dítěte, smrt blízkého člověka, či událost v dějinách.

V noci 24. září 2005 jel můj muž v autě naloženém věcmi, které ve mně vzbuzovaly spoustu vzpomínek, můj syn s dalším nákladem a já s desetiročním rozmazleným beaglem Mage Mae a mnoha vzpomínkami. Ujížděli jsme lesy před hurikánem Ritou. Nakonec jsme na noc zastavili asi hodinu před Beaumontem v městě Kiberville. S úlevou jsem šla spát s tím, že zítra to nad bude lepší, že budu zpět doma. Ve stáří budu svým pravnoučatům vyprávět příběh, jak rodina Fosterová ujížděla před hurikánem autem naloženým vzpomínkami zahrnující sto let staré houpací křeslo po jejich prababičce z Československa, které její pravnučka nechtěla nechat napospas hurikánu.

Neměla jsem tušení, že se v té chvíli můj život zcela změnil. Přesně v pět hodin ráno nám bylo řečeno, že máme opustit Kyberville, Rita přicházela. Bylo to nad mé chápání. Horní pobřeží Texasu nebylo hurikánem nikdy přímo zasaženo. Cesty byly ucpané, tak jsme cestovali bočními uličkami do města Tyler, kde jsme strávili noc. Potom, co jsem se ujistila, že je staré houpací křeslo v pořádku, jsme se já, můj muž a pes spolu s rádiem ubytovali v pronajatém domě. Zbytek rodiny spal v garáži, která patřila k domu. Okolo třetí hodiny ráno jsme se dozvěděli, že Rita skončila. Ve zprávách říkali, že byly způsobeny nějaké škody větrem, ale nedošlo k závažným záplavám. Znělo to dobře, myslela jsem, že za pár dnů budeme opět doma.

Neměla jsem tušení, že se ve zprávách mýlili. Příští den jsme se uchýlili do domu dobrých známých příbuzných mého muže, kteří byli ten čas mimo město. Pobyli jsme tam pár dnů. První, co jsem udělala bylo, že jsem do volného pokoje umístila křeslo prababičky Bečvářové. Potom jsme si pustili televizi a dívali se na zprávy, zmiňovali nějaké škody, ale nic tak velkého, jak předpovídali. Nicméně potom se

můj syn dostal na počítač a obrázky, které jsme viděli, nebyly ty samé, jaké ukazovali ve zprávách. A tak jsme seděli uvěznění mimo domov a sledovali záběry, které ani v televizi neukázali. Pak mě napadlo, že se lidé od televize zaměřili pouze na centrum Beaumontu. My žili deset minut dál na západním konci, na místě odkud pocházely ukázky pohromy z internetu. Nemohla jsem pochopit, co se vlastně stalo, prostě jsme začala plakat. V pondělí se můj muž spojil se sousedem, který je zároveň dobrým kamarádem. On pracoval u novin. Tento kamarád se plazil mezi popadanými stromy asi míli k naší ulici. Sdělil nám, že náš dům stojí, ale že je na něm spadlá borovice. Cítila jsem, že se můj život dočista změnil.

Dům, kde jsme v roce 1981 přišli s rok a půl starou dcerou Kate, který jsem udělali domovem i pro našeho syna jménem Jas a kde nás tři poslední roky svého života navštěvovali mí prarodiče. Byl to domov, kde si má babička naposled hrála se svými vnoučaty. Byl to domov, kde jsem naposled fotila své prarodiče. Byl to dům, kde v obývacím pokoji pohlížel můj pradědeček pyšně na houpací křeslo mé prababičky. Bylo to místo, kde jsem zjistila, že jsem ztratila dva lidi, kteří mě, i když nemuseli, vychovali s větší láskou než vlastní rodiče. Byl to domov, odkud mé děti odešly, aby se prosadily ve světě, dům, kde udělalo mé vnouče první kroky. Ten dům se pojil s mnoha mými vzpomínkami a já věděla, že nic nebude jako dřív.

O týden později jsme jeli náklad'ákem plným jídla, vody a generátorem domů. Musela jsem opustit houpací křeslo babičky Bečvářové a ostatní věci, které byly sbaleny a převezeny z pobřeží. Jak jsem projížděli Beaumontem, jediné, na co jsem mohla myslet, byla má babička. Jak by ona zvládla všechno to, co na mě čeká? Nemůžu ani popsat všechny ty škody, ke kterým došlo na západním konci Beaumontu. Byli jsme prostě strhnuti z povrchu země. Jediná dobrá věc, o které se dalo mluvit bylo to, že domy stály. Nicméně všude byly popadané stromy, sloupy elektrického vedení a trosky. Jediné, na co jsem se zmohla, když jsem viděla, že náš starý dům stojí, bylo říci „díky Bohu“. V tu chvíli jsem cítila, že babička a dědeček dávali na dům pozor. Borovice spadla mezi náš dům a sousedův pozemek. Nahlédla jsem do hlavního pokoje, který byl přebudován na Jasův pokoj a viděla jsem, že ho voda nezničila, jen vítr rozházel vše uvnitř.

Nyní si asi říkáte, co má co hurikán Rita a houpací křeslo společného s rodinným výzkumem. Byla to součást řetězce událostí. Hurikán nás přinutil k evakuaci, se kterou se mi vrátily vzpomínky. Potom, co jsme se dostali zpět, jsme zažili tři týdny bez elektřiny, tedy kromě pár hodin, kdy jsme použili generátor. Dělali jsme bez elektřiny věci, které moje babička dělala bez moderních vymožeností stejným způsobem každý den. Pouze jsme drželi rodinu pohromadě.

Během této doby bylo v mé mysli zaseto „semínko“. Musel přijít hurikán, abych začala chtít vědět odkud a proč má rodina přišla. Ani babička ani dědeček nemluvili o své rodině, jen o tom, odkud přišli. Znala jsem babiččinu sestru a věděla jsem o jednom bratrovi, který zemřel. S mým dědečkem jsem byla u hrobu mého pra-pradědečka Pavla Urbana, pra-prastrýce Josefa Urbana a pra-prarodičů Kortisových. Jediné, co můj dědeček řekl bylo, že se jedná o babiččiny rodiče a dědečka. Tak to bylo.

Nejcennější majetek, který mi po prarodičích zbyl bylo již zmiňované houpací křeslo. Dříve patřilo dědečkově matce, pocházelo z Československa. Vše, co jsem věděla o prababičce Bečvářové bylo to, že měla těžký život a spáchala sebevraždu. S pradědečkem Bečvářem nebylo lehké žít. Když jsem dostala houpací křeslo zpět, čím více jsem se na něj dívala, tím více jsem věděla, že chci více informací o babičce Bečvářové.

Důvodem této cesty, na kterou jsem se vydala, byl hurikán a houpací křeslo. Je to už přes tři a půl roku a další hurikán, od té doby, co mě semínko, které vzklíčilo v mysli z části moravského děvčete, přivedlo na celoživotní cestu výzkumu.

Počátek této cesty je jednoduchý. Hlásila jsem se k českému původu, inzerovala na každou stránku, která se týkala českých a moravských rodin a nakonec se spojila s Texasko českou genealogickou společností, která se zabývá výzkumem rodinné historie. Tyto kroky vedly k setkání se sestřenicí, kterou jsem dřív neznala, a díky setkání s ní jsme poznala také svého bratrance. Mám tak dva rodinné příslušníky, které ochraňuji, a na kterých mi záleží. Sestřenice se zabývá

výzkumem deset let a bratranec několik roků. Poznali se díky setkání, které pořádala Texasko-česká genealogická společnost.

Bratranec a sestřenice jsou má hlavní spojení. Oni si nechali udělat výzkumy rodiny na Moravě a pokračují v tom. Máme společnou linii Urbanů. Pomohli mi doplnit mou linii, takže teď máme tři odlišné větve, které začínají u rodiny Urbanů.

Lidé, kteří dělají výzkum, vytváří rodinné stromy. Jedná se o strom, který je základnou, k níž jsou v průběhu výzkumu přidávána jako větve další jména. My tomu říkáme bláznivá prošívaná přikrývka. Máme jednu hlavní část, kterou představuje rodina Urbanů a na ní přidáváme další záplaty. Proč to nazýváme bláznivou prošívanou přikrývkou: Jedním z důvodů je kniha stejného názvu, kterou psala má sestřenice po několik let. Dalším důvodem je snaha odlišit naši rodinu od rodin ostatních. Jinými slovy, jsme naším způsobem výjimeční. Jsme hrdí na svůj původ. Naše pokrývka neskrývá rodinné „odpadlíky“, jsou součástí, takže je každý může vidět. Různorodost rodiny není dána pouze dějinami každodenního života, ale také „odpadlíky“. Učíme se nejen o dobrých stránkách naší rodiny, ale také o stránkách, které by chtěla spousta rodin utajit. Jak může rodina přežít, aniž bychom znali obě strany mince. Učíme se tak hodně sami o sobě. Rodinná historie nás neučí pouze tomu odkud jsme a proč jsme zde přišli a nedává nám pouze informace o tom jaké životy naši předci žili, učí nás také genetice. Existují zdravotní záznamy, které jsou předávány. Díky genetickým testům jsme nyní schopni čelit nebo alespoň pochopit jak zacházet s genetickými chorobami nebo predispozicemi. Nejsme bez informací jako bývali naši předci.

Jak můžeme jít v našem životě dopředu, když nerozumíme svému původu? Jednoduše dopředu nejdeme. Věřím, že potřebujeme kořeny, které nám dají základ a z toho základu můžeme budovat svou vlastní rodinnou historii. Tato historie se přenáší na další generaci, která se stejně jako my bude učit z rodinné historie, z toho, co ji posílilo a co ji oslabilo.

To, co mě i ostatní na této cestě znepokojuje je otázka, zda má mladší generace zájem o zachování dějin a tradic. Tuto otázku nejsem schopna zodpovědět. Z mé

osobní zkušenosti cítím, že dcera ví odkud pochází a tak to prostě je. Co se týče lékařské stránky rodiny, nezajímá ji to. Ví odkud pochází, zná tradice, ale nejeví o ně zájem. Mou jedinou nadějí by mohl být můj syn. Přinejmenším jeví zájem a občas vypráví příběhy, které jsem mu předala.

Jediné co teď tedy můžu udělat, je zaznamenat naši historii a obrázky. Udržuji vyprávění příběhů. V hloubi srdce věřím, že historie naší rodiny bude předávána dál. Doufám, že se tak stane prostřednictvím dalšího výzkumu, který já provádím, ale není to pro mě tak důležité jako fakt, že mé děti a jejich děti budou vědět odkud, proč jejich předci přišli, za co bojovali, co utvářelo dějiny naší rodiny. Budou znát smích i slzy. Budou číst o silných moravských ženách, které by udělaly vše proto, aby udržely rodinu pohromadě. Uvidí, že je důležité nevyprávět pouze dobré věci, ale také ty špatné. Budou vědět, že dobré i špatné věci jsou důležité k porozumění, že v životě je důležité naučit se a pochopit minulost. Dlouho poté, co budu po smrti, vytáhnou staré fotografie. A jejich děti se budou ptát, jaká byla babička Paula? Slyšel jsem, že byla tvrdohlavá a vůdčí typ, ale proč? Poté budou příběhy vytaženy ze sešitu. Doufám, že výzkum bude pokračovat a bude doplňován další generací. Věřím, že se v každé generaci vždy najde člověk, který bude chtít vědět více. Je to v povaze člověka.

T.: Odkud čerpáte informace k doplňování Vaší rodinné historie?

R.: Z knih: Četla jsem *Urban Family History The Beginnings abt 1740* od Mirka Koudelky; *Marek Family History*, což bylo zdokumentováno neznámým výzkumníkem; *The Burleson County Cemetery Book 1846-2006*; *Lee County, Texas Cemeteries Volume 2 1991*,; *Astride the Old San Antonio Road A Pictorial History of Burleson County*; *Czech Footprints Across the BlueBonnet Fields of Texas a series Hranice: The Moravian Settlement on the Yegue*, AJ Blaha; *Czech Family Histories Volume I-IV*, to vydala Texasko česká genealogická společnost; *A History of Lee County I and II*; *Czech Immigration Passenger Lists II and III* od Leo Baca; *Images of America Lee County Texas*, od Nancy Hamilton; *We're Czechs* od Roberta L. Skrabanka; *Caldwell Newspaper Burleson County 1897-1929*; *Invitation to Cat Spring* od Mary Frances Chupick Bennett.

A z různých internetových stránek týkajících se původu, kořenů, rodinného výzkumu, rodných a úmrtních listů; stránky Texasko české genealogické

společnosti – odtud čerpám obrázky, dokumenty o předcích a příběhy, plus používám vyhledávač google.

T.: Co víte o historii svých českých předků?

R.: Z mé strany přišel první Wenzel Schupak a Katherina Urbanová. Přijeli z Brém, loď připlula 12. 12. 1873. Wenzel a Katherina spolu měli syna Vince v roce 1873. Katherina Urbanová byla sestra mého pra-pradědečka Pavla Urbana. Jméno její rodiny se změnilo z Schupak na Šupák, rodina se usadila v oblasti Fayette v Texasu.

Dále Valigurovi. John Valigura a Anna Štiková Šupáková, nejsme si přesně jisti jejím příjmením, ale její potomci potom používali Šupák. Měli spolu dceru Annu, která se narodila na lodi, ale zemřela ve věku tří let v Hranicích v Texasu. John Valigura měl bratra Pavla Valiguru, který měl dceru Apolenu s Kateřinou Urbanovou. Nejdříve přišli do oblasti Brenham, poté do Cat Spring a nakonec se usadili v Hranicích. Okolo roku 1899 se poté přestěhovali do Taitonu. Kořeny strýce Jana byly v Hranicích, kde žili jeho dva bratři a švagr spolu s neteřemi a synovci. Jan Valigura a Anna Štiková imigrovali v roce 1879 z Německa do přístavu Galveston. Jejich neteř Apolonia a jejich dcera se narodily na lodi.

Druhý bratr byl Mike Valigura a jeho žena Zenofa, tím jménem si nejsem jistá. Jejich synem byl Mike mladší a byly mu dva roky. Do Galvestonu přijeli z Brém v roce 1880. Usadili se v oblasti Fayette, ale po krátké době se přestěhovali do Hranic. Zde byli se strýcem Johnem a tetou Annou. Zenofa zemřela při porodu. Strýc Pavel a Mike, který se nikdy znovu neoženil, se usadili v Hranicích po zbytek svého života.

Pavel Urban a George Kortis, to byl jeho nejlepší přítel a později švagr, přišli do Hranic okolo roku 1901. Pavel Urban byl můj pra-pradědeček. Přijel do Texasu s rodinou – s dětmi, jejich jména byla: Joe, Frances, Rozina, se svou vlastní dcerou Paulinou, což byla moje prababička, její manžel byl Joseph Kortis, Georgův bratr. Jejich děti Joe a Anna přišli v roce 1905. Frank Kortis, bratr Josepha a George šel s nimi. 27. 6. 1905 přišli z Brém do Galvestonu na lodi Kohl.

Předpokládalo se, že půjde přímo do Caldwellu v Texasu, kde ho jeho bratr Pavel vyzvednul na vlakové zastávce. S tím, že nemluvili anglicky nakonec skončili v Lexingtonu.

Jméno Kortis bylo změněno na Kortisch. Babička Rozina Valigurová zemřela těsně předtím, než měla imigrovat, strýc Jan zůstal v novém Hrozenkově.

Tato rodina Urbanů byla posledními imigranty, kteří přišli a žili v Hranicích, byli také prvními, kdo se vydali do města.

Ze strany sestřenice Pat přišli první předci, kteří jsou spojeni i s mou linií okolo roku 1866 či 1867. Jan Urban a Anna Orsáková spolu s dětmi Janem, Josefem a Petrem Karlem a Annou přišli jako první do oblasti Burleson okolo roku 1876 nebo 1877 z Hrozenkova na Moravě. Jsou v pohřbeni v Burlesonu spolu se synem Josefem, který byl spolu se svým bratrem Janem zastřelen. John se přestěhoval do Mc Lenna a s ním i Petr Karl.

Nový Hrozenkov na Moravě je místo, kde se odehrála historie rodiny Urbanových a Orsákových. V roce 1874 vytvořil otec Josef Michálek z Nového Hrozenkova kopii údajů o narození a křtu pro rodinu Jana a Anny v rámci příprav odchodu do Ameriky. Jedinou kopii našla rodina Janového a Annina nejstaršího syna Jana, která dokument přeložila do angličtiny okolo roku 1990. S tímto dokumentem jsme poprvé měli v ruce nějaké informace, se kterými jsme se mohli pokusit dát dohromady rodinnou historii. Z tohoto dokumentu jsme se dozvěděli jméno vesnice, odkud pocházeli, Annino příjmení za svobodna, jména jejich rodičů, jména rodičů Jana, rok, kdy se vzali a pravděpodobně také rok, kdy přišli do Ameriky. Tak např. otec Jana se jmenoval také Jan Urban, byl to farmář z Nového Hrozenkova, syn Pavla, taktéž farmáře z Nového Hrozenkova a jeho ženy Veroniky Malkové z Nového Hrozenkova. Co se týče Janovy matky, jmenovala se Anna a byla vdovou po Janu Zapalačovi. Byla dcerou Jiřího Orsáka a jeho ženy Zuzany rozené Zbrankové, oba dva pocházeli z Nového Hrozenkova.

V roce 2000 zaúkolovala sestřenice Pat Miroslava Koudelku, aby bedlivě prozkoumal a nacházel další záznamy, abychom se dostali k dalším informacím. Záznamy, ze kterých Mirek překládal byly původně v němčině, latině a pouze ojedinělý ve staré češtině. Jistě jsi si vědoma toho, že se jména měnila záznam od záznamu.

Nejstarší záznamy o rodině Urbanové začínají s Martinem Urbanem narozeným asi okolo roku 1740. Asi okolo roku 1773 se odstěhoval s rodinou do Nového Hrozenkova, myslím, že to bylo v této době, jelikož se v tomto roce poprvé objevují záznamy spojující Nový Hrozenkov s jeho osobou. Jeho otec byl farmář a jeho žena Zuzana, její jméno za svobodna neznáme. Měli sedm dětí, jejich nejstarší syn se jmenoval Jacob Urban, oženil se se Zuzanou Orsákovou, měli spolu devět dětí a Zuzana v roce 1805 zemřela. Jacob se tak znovu oženil, v roce 1808 si vzal Zuzanu Urbanovou. Její otec Andreas Urban, užíval někdy příjmení Kurtin, což je pro nás matoucí, ale jelikož jejich děti nesly jméno Urban, budeme ho i nadále používat. Jacob a Zuzana Urbanovi měli pět dětí. V roce 1824 se jim narodil syn Pavel, Jacob zemřel v roce 1828 jako podnájemník v domě s číslem popisným 257. Úmrtní list Zuzany nebyl nalezen.

V roce 1846 se Pavel oženil s Veronikou Malkovou narozenou v roce 1810. Veronika byla vdovou se šesti dětmi. Její první muž Pavel Koniařík zemřel v roce 1801 na zápal plic v Novém Hrozenkově. Veronika a Pavel se poté přestěhovali do domu s číslem popisným 384, někdo by si tedy mohl myslet, že důvodem sňatku byl Veroničin majetek. Pavel a Veronika měli tři děti, Pavel umírá v roce 1849 na cholera. Veronika zemřela v roce 1867, kdy podlehla tuberkulóze.

Pavel a Veronika měli syna Jana, který se narodil v Novém Hrozenkově v roce 1847, oženil se s Marinou Walligurovou, taktéž z Nového Hrozenkova. V roce 1870 se Jan oženil s Annou Orsákovou. Anna Orsáková byla před tímto sňatkem ženou Jana Zapalače, se kterým měla dceru Rosalii Zapalačovou. S Janem měla Anna syna Jana, který se narodil v roce 1869. Narodil se mimo manželství a jeho nemanželský původ byl zaznamenán v jeho rodném listu. Kopie tohoto listu byla vzata do Ameriky. Jeho nemanželský původ se vyřešil manželstvím Jana a Anny roku 1870.

Ptala jsem se Mirka, jestli byl nemanželský původ běžnou záležitostí a on mi řekl, že s manželstvím mladých lidí byly vždy těžkosti. Pokud mezi mužem a ženou existoval společenský rozdíl – např. rozdíl mezi vlastníkem půdy a nevolníkem, rodiče sňatku bránili. Někdy však ve jménu očekávání dítěte přece jen k sňatku svolili. Jinak musel mladý pár čekat, až rodiče zemřou nebo si to rozmyslí. Co se týče Jana Urbana a Anny Orsákové jednalo se o lehce odlišný problém. Záznamy

ukazují, že Jan byl voják a ke sňatku potřeboval souhlas svých nadřízených ze Vsetína. Tohle povolení přišlo ze vsetínského soudu až v roce 1870.

Poté, co se vzali, měli Jan a Anna v roce 1870 syna Josefa, V roce 1872 Petra Karla, v roce 1873 se narodila Anna, všichni v Novém Hrozenkově. Církevní záznamy z Nového Hrozenkova byly okopírovány a přeloženy v roce 1874, takže je téměř jisté, že emigrovali krátce poté. Nicméně dokumenty o imigraci nebyly do dneška nalezeny. Traduje se, že rodina přišla přes přístav Indianola. Dokumenty o migraci z té doby a z tohoto místa jsou ztraceny, tak je docela možné, že nikdy nebudou nalezeny.

Jan a Anna Orsaková Urbanová přišli do oblasti Fayette, Texas, kde žili i v době, kdy se narodilo jejich první dítě Rosalia v roce 1880. Našla jsme také řadu dokumentů uvádějících dalšího Jana Urbana stejné věkové kategorie, který se ucházel o občanství jak ve Fayette tak v oblasti Burleson a nejsem schopna rozlišit, který z nich patří do naší rodiny. Jan a Anna se přestěhovali do oblasti Burleson krátce po roce 1880. Existují dokumenty o tom, že zde okolo roku 1883 koupili půdu. Žili v oblasti okolo frenštátské komunity a Jan a Anna jsou pohřbeni na hřbitově Svaté Rosárie ve Frenštátě v oblasti Burleson. Stejně tak jsou zde pohřbeni někteří Annini sourozenci a další členové rodiny.

John Urban, který se narodil v roce 1869 se oženil s Josefínou Cabronovou, dcerou Franka Clementa Cabrona a Barbary Valové, v roce 1889 v Caldwellu v oblasti Burleson. Dle záznamů o svatbě byli oddáni katolickým knězem J. Grabingerem. Josefína se narodila v roce 1871 v oblasti Burleson. Někdy okolo roku 1896 se přestěhovali do oblasti McLennan, blízko převládající české komunity na západě. Traduje se, že se mezi nimi a sousedy v oblasti Burleson vyskytly nějaké neshody. Druhý syn Josef narozený v roce 1870 byl zavražděn střelnou zbraní v roce 1897 v komunitě Birch v oblasti Burleson. Nebyla jsem schopna tento příběh zdokumentovat, nevím, zda šlo o přestřelku nebo o léčku. Nicméně zachovaly se pověsti, že bratři museli kvůli nějakým problémům odejít. John a Josefína měli pět dětí, mrtvé novorozeně v roce 1890, Petra Paula v roce 1891. Ten se oženil s Ludmilou Soukupovou. Dále měli Claru narozenou v roce 1898, která se provdala za Josefa Pavlase v roce 1938; následovala dcera Victorie

narozená v roce 1900 a provdaná za Jima Soukupa; a Antone narozený v roce 1903 oženěný s Bessie Alexandrovou. Josefina zemřela v roce 1905 při porodu.

John se znovu oženil v roce 1908 za Marii Slovákovou dceru Antona Slováka a Františky Neckářové. Marie se narodila v roce 1881 na Moravě a když jí bylo devět let, emigrovala spolu s rodinou. Františka zemřela v roce 1882 na Moravě.

Anton se znovu oženil s Annou Bajarovou v roce 1887. Anna vychovala Marii a její sestru jako své vlastní děti. John a Marie Slováková Urbanová měli sedm dětí, z nich byla poslední žijící Marie v roce 2006. Děti přišly na svět následovně: v roce 1907 Marie Anna, která si vzala Tola Alexandra, dvojčata Josefina a Josef narozeni v roce 1909. Josef zemřel ještě téhož roku, Josefina se nikdy nevdala a žila až do smrti na farmě svých rodičů. Dalším dítětem byl Frank narozený v roce 1910, oženil se se Sidonií Gastovou; následuje John Robert narozený v roce 1914 oženěný s Rosie Sherikovou; dále Frančeska známá jako Fanny narozena v roce 1917, nikdy se neprovdala a žila až do smrti na farmě s Josefinou; Joe William narozený roku 1919, také zůstal svobodný na farmě; Robert Sylvan narozený v roce 1921 se oženil s Lynn Mc Kethan; Filomena – Filly narozená v roce 1923 zůstala svobodná na farmě. John se zastřelil v srpnu roku 1934.

Josefina, John a Marie jsou pohřbeni na západě na hřbitově svaté Marie, ačkoliv ne dohromady. Nikdy jsem neslyšela nic víc než jen pozitivní příběhy plné lásky o Marii Slovákové Urbanové, která s láskou vychovala Johnovy starší děti, stejně jako se starala i o vnoučata.

Petr Karl Urban, který se narodil v roce 1872 v Novém Hrozenkově se oženil s Klárou Švachovou narozenou na Moravě v roce 1879 nebo 1880. Jejimi rodiči byli Frank Švach a Marie Šimíková z Fryštáku. Její rodný list nebyl dodneška nalezen. Petr a Klára se vzali v roce 1896 v katolickém kostele Svaté Marie na západě. Dokumenty o jejich sňatku byly získány z oblasti Hill, jež sousedí s oblastí McLennan, do níž se přestěhoval starší bratr John. Klářina rodina žila v Hranicích a Dime Boxu v oblasti Lee a zdá se nezvyklé, že by v dané době cestovali na svatbu tak daleko. Obrázky ze svatby ukazují, že šlo o formální svatbu s dokonalými svatebními šaty. První roky spolu Petr a Klára strávili v oblasti Burleson, narodily se zde jejich první čtyři z jedenácti dětí. Klára v roce 1897, Josef v roce 1900, Petr v roce 1902 a v roce 1903 Kristina. Další dítě Jan, se narodilo v roce 1905 v oblasti Hill. Oblast, ve které žil bratr Petra Urbana John,

byla nedaleko od tohoto místa. Nejdříve Petr usadil svou rodinu v Aquille. Měl stroj na čištění bavlny a farmařil. V roce 1916 se s rodinou přestěhoval z oblasti Hill do oblasti Bosque, kde jsou také společně pohřbeni. Klára zemřela v roce 1934 a Petr v roce 1945.

Dcera Jana a Anny, Anna, narozená v roce 1873 v Novém Hrozenkově se v roce 1893 provdala za Johna Vávru v oblasti Burleson. John se narodil v roce 1870 na Moravě, nicméně se nenašly žádné dokumenty dokládající přesné místo jeho původu. Během svého života vychovali svou rodinu a pobývali v oblasti Burleson. Anna zemřela v roce 1930 a John v roce 1933. Anna a John Vávrovi jsou pohřbeni na katolickém hřbitově Svaté Marie v Caldwellu. Byli rodiče dvanácti dětí, z nichž se jedenáct dožilo dospělosti.

Děti Anny Urbanové a Johna Vávry jsou: John J., narozený v roce 1894, zemřel v dětství; Richard narozený v roce 1895 nebyl nikdy ženat; Petr Paul narozený v roce 1897 se oženil s Otýlíí Cecílií Houdkovou; John narozený v roce 1899 spolu se svým dvojčetem Rosou Annou. Neví se, zda se John oženil. Zemřel v roce 1978 a je pohřben v Snooku. Jeho dvojče Rosa se provdala za Františka Berku a zemřela v roce 1962. Dalším dítětem, které se Johnovi a Anně narodilo byl Henry Frank v roce 1904, oženil se s Mary Jane Filipovou; následuje Emil Vinc narozený v roce 1908, Anna narozená v roce 1912 se provdala za Roberta Vávru z jiné rodiny Vávruů. Následuje nikdy neprovdaná Julia narozená v roce 1913, zemřela v roce 2003. Nejmladším dítětem byl Edward narozený v roce 1915 nikdy nebyl ženat. Výzkum této strany rodiny stále probíhá, jelikož je zde stále řada míst, která je třeba doplnit.

Nejmladší dcera Jana a Anny Rosalie se narodila v roce 1880 ve Fayette v Texasu. Vzala si Richarda Gaase v roce 1899, v katolickém kostele Svaté Rosárie ve Frenštátě v oblasti Burleson. Měli spolu osm dětí. První z nich Agnes Annie narozená v roce 1900 zemřela jako dítě a je pohřbena ve Frenštátě. Další děti byly Emilie narozená v roce 1902, provdaná za Joa Karáska, zemřela v roce 1988; Frank narozený v roce 1905 uzavřel sňatek s Rosalií Markovou, zemřel v roce 1984; Rosie narozená v roce 1907, provdaná za Guse Shroedera, zemřela v roce 1967; Anna narozená v roce 1909, provdaná za Hughu Sherlocka, zemřela

v roce 2002 v Coloradu; Marie narozená v roce 1913, provdaná za Vernona Edwardse, zemřela v roce 1981 v Coloradu; Frances narozená v roce 1915, provdaná za Joa F. Charanza, zemřela v roce 1990. A Richard E. ml. narozený v roce 1920. Richard napsal na Moravu a poslal peníze pro svou nevěstu, aby se dostala za ním. Ta statečná žena, která na jeho výzvu odpověděla kladně byla Marie Maršálková narozená v roce 1895. Nemáme informace o tom, z jaké vesnice pocházela, kdy přišla do Ameriky nebo kdy přesně proběhla svatba. Richard a Marry se vzali v roce 1921 v oblasti Burleson a měli spolu sedm dětí. Jejich děti jsou: Margaret Mary narozená okolo roku 1922, provdaná za Stanleyho Roberta Polanského, zemřela v roce 1967; Matilda Julia, narozená v roce 1926, provdaná za Benedicta Kocurka. Anton narozen v roce 1928; Dorothy Julia narozená v roce 1930, provdaná za Iva Junka; Joe Dominic narozen v roce 1934, poprvé oženěn s Pamelou Thompsonovou, podruhé s Martou Turkovou, zemřel v roce 2000; Josefína narozená v roce v roce 1921 provdaná za R. Lee Benna, zemřela v roce 1970; Milton Eddie narozen v roce 1936, manželství neznámé. Richard zemřel v roce 1950 a Marie žila do roku 1993. Richard je pohřben mezi svými dvěma ženami na hřbitově Svaté Rosárie ve Frenštátě v oblasti Burleson. Každá z generací Urbanů a Orsáků představuje množství dětí. Od poloviny devatenáctého století značné množství potomků emigrovalo do Ameriky. Je zajímavé dávat dohromady navždy unikající, ale zároveň velmi zajímavou rodinnou historii.

Andreas Kurtin Urban je můj 5krát-pra dědeček, Zuzana Kurtin Urban a Jacob Urban mí 4krát-pra prarodiče. Jejich syn Josef Urban můj 3krát-pra dědeček, jeho syn Pavel můj pra-pradědeček, jeho dcera Paulina Urbanová má prababička. Její dcera Paulina Kortisová má babička. Její dcera má matka.

Další linie mé rodiny je rodina Bečvářů, jejíž historie se počíná od Martina Bečváře a jeho ženy Anny Staziové. Měli spolu dvě děti – Josefa a Václava Bečváře, narozené v Čechách. Josef se narodil v roce 1875 a zemřel v roce 1940, Václav se narodil v roce 1877 a zemřel v 1958 v oblasti Lee v Texasu. Josef Bečvář se oženil s Boženou Beznoskou a měli spolu devět dětí. Václav Bečvář se oženil s Marií Šebestovou. Václav Bečvář imigroval do Texasu v roce 1906 a Marie taktéž. Václav a Marie měli sedm dětí.

Třetí generaci Bečvářů představuje Josef, syn Josefa a Boženy. V roce 1931 se v oblasti Burleson v Texasu oženil s Paulinou Francis Kortisovou. Jednalo se o dceru Josefa Kortise a Pauliny Urbanové. Tito dva předci spolu měli čtyři děti.

Dalším synem Josefa a Boženy byl Václav Anton Bečvář a Ladislav Frank. Ladislav se oženil s Mary Annie Kortisovou, dcerou Franka Kortise a Mary Kutějové. Další synové Josefa a Boženy byl Alois Anton a Ernest, měli také dceru Anastazii.

Co se týče dětí Václava: John Bečvář, František Bečvář, Ladislav Bečvář, dcera Libuše Francis Josefína, Jiří a Josef Bečvář.

T: Víte něco o životě jejich rodin před imigrací?

R.: Dědeček mluvil o své rodině velmi málo. Zjistila jsem, že tento muž byl výjimečný. Byl tichý a rodina u něj byla na prvním místě. Byl velmi pyšný na to být Čechem i Američanem. Naneštěstí zemřel tři měsíce předtím, než mohl vidět svou zemi původu svobodnou. Byl by tak šťastný. Poté, co zesnul, jsem byla schopná skládat dohromady rodinnou historii.

Poté, co zemřel, jsem zjistila, že do Texasu imigrovali dva bratři Bečvářovi – Josef a Václav. Byli odlišní jako den a noc. Rodina dědečka Josefa Bečváře žila v nepokojích, strýc Václav ne. Existoval mezi nimi rozpor, který je do dnešního dne opředen záhadami, ale já si myslím svoje.

Babička pocházela z linie silných žen, které prožily mnohé těžkosti. Se stranou mé babičky jsem byla spokojená, protože zde existují rodinné příběhy zapsané v knihách, což se hodí, jelikož i ona byla nemluvná.

O svém českém původu toho vím tak málo. Víím, že dědečkova strana rodiny udržovala kontakty s rodnou zemí do druhé světové války. Od té doby, již neexistují žádné dopisy. Nevíme, co se s lidmi v Československu stalo.

Když čtu o tom, čím ženy z mé rodiny musely projít, zdá se mi můj život ve srovnání s jejich velice jednoduchý. Jen si představte, že tyto ženy zvládly mnohokrát porodit, potratit, jejich děti se rodily mrtvé, musely je pohřbít. Řídily domácnost bez jakýchkoliv moderních vymožeností, vychovávaly děti, plus

pracovaly na poli. Činily tak s vírou ve své rodiny a silnou vírou náboženskou. Rodiny byly přednější než cokoli ostatní.

T.: Víte z jakého důvodu Vaší čeští předci do Texasu imigrovali?

R.: Dědeček mé babičky, Urban (babička Valigurová zemřela právě před imigrací a jejich syn John zůstal) emigroval stejně jako většina Moravanů té doby kvůli vrtkavé politické situaci, která se formulovala v Evropě. Bratři Valigurovi emigrovali kvůli útlaku vytvářenému Němci v pozdním 18. století. Jejich rodiny chápaly emigraci jako možnost lepšího způsobu života.

Moje babička a její rodina přišli z Moravy, což byla část Rakouska-Uherska. Ona byla čistá Moravačka. Děda byl čistý Čech, ale nikdy se o tom nemluvalo. Nicméně jsem to vyslechla něco z jednoho rozhovoru a potom jsem se na to babičky zeptala. Jeho matka v sobě měla kapku romské krve, což byl také jeden z důvodů, proč opustili Československo. První žena jeho otce pocházela z rodiny, která měla mnoho peněz nebo aspoň neměla špatné postavení, měli spolu jednoho syna. Když se jeho otec oženil znovu, nikdo jeho ženu nerespektoval, jelikož byla z malé části Romkou. Když přišli do Ameriky, jeho jednadvacetiletý syn z původního manželství zůstal s rodinou své matky.

Vzhledem k tomu, že jsem byla vychovávána prarodiči (považovala jsme je za rodiče), jsou to moravské kořeny a zvyky, které mě dělají tím, čím jsem. Věřte tomu, že důvodem, proč jsou mé kořeny tak hluboké je fakt, že jsem byla vychovávána v komunitě, kde se má rodina usadila. Mí prarodiče byli starší a jejich přátelé byli Moravané, jež vyrostli v té samé komunitě, takže jsem byla touto komunitou obklopena. Když jsme vyrůstala, bylo jasné, že jsem částí Moravačka a z části Češka, čtvrtinou z každého, tedy z poloviny Evropanka. Matka mého biologického otce byla černá Irka a jeho otec Francouz. To mě činí z jedné osminy Irkou a z jedné osminy Francouzskou.

Je tedy důležité vyzdvihnout, že mě vychovali mí prarodiče. Byla jsem vychovávána mezi Čechy a Moravany, především potom od doby, kdy prarodiče hráli dvakrát týdně domino. A tak pro mě jako pro desetiletou bylo zajímavé sledovat charaktery a poslouchat příběhy. Moje babička mě naučila, že se člověk vždy učí, poslouchej a budeš vědět víc.

Děda byl rezervovaný český muž, stejně jako jeho bratr. Když mluvil, člověk ho poslouchal, protože věděl, že je to důležité. Věděla jsme, že mě miloval, i když o tom často nemluvil, stejně tak jsem věděla, že je na mě pyšný. Babička byla moravská žena, stejně jako její sestry a přítelkyně byla plná života, objetí, velmi přímá, hlučná, umíněná a tvrdohlavá. Ano, i já jsem stejná jako moravské ženy, které přišly před ní.

T.: Jaký je Váš vztah k českým předkům a Česku?

R.: Na své česko/moravské dědictví jsem velmi hrdá. Pocházím z linie silných žen, které čelily mnoha těžkostem v průběhu cesty do Texasu a v průběhu usazování se zde. Vyzkoumávání informací o mém českém dědictví je má vášeň. Díky výzkumu jsem našla sestřenici a bratrance, kteří mi přirostli k srdci. První rodina, kterou jsem měla za přibližně dvacet let. Sestřenice Pat byla osobou, která mi při výzkumu nejvíce pomáhala. Její stranu rodiny jsem našla náhodou jednoho dne, když jsem vyhledával informace na googlu. Začaly jsme si e-mailovat. Ona se v té době zabývala výzkumnictvím již deset let. Nejvíce se do toho položila, když asi před třemi lety zemřela její sestra. Pomáhal jí výzkumník na Moravě. Její strana rodiny byla prozkoumána až k mému prapradědovi Pavlu Urbanovi. Nyní, během dvou let se nám podařilo vyplnit mnoho prázdných míst. Pat vytváří seznam našich rodinných předků a udržuje mě dál od vynechávání určitých míst, což někdy dělám. Potkaly jsme se pětkrát. Poprvé, co jsem ji a paní Ann (její pětadevadesátiletou matku) navštívila, jednalo se o výlet. Potom jsme se potkaly minulý říjen v Giddingsu a vyzkoumaly obě strany rodin, které se usadily v oblasti Dime box, Burleson County. Je okouzující, že pro mě představuje „velkou“ sestru, kterou jsem nikdy neměla, je pro mě prvním rodinným členem, kterého jsem měla za posledních osmnáct let. Jsme si velice podobné. Skrze ni jsem potkala bratrance, kterého nazývám „velkým“ bratrem. Tyto dva lidi velmi miluji a stali se mou rodinou.

V Česku jsem nikdy nebyla, ale kdybych ho navštívila, nebyla bych klasická turistka. Kdybych navštívila Československo, samostatně tedy Moravu, chtěla

bych jít do vesnice, kde se narodil můj děda. Ano, chtěla bych se podívat také na hrady a zámky, ale nejvíce ze všeho bych chtěla být s rodinou.

T.: Co si představíte pod pojmem česká tradice?

R.: Především českou stravu.

T.: Udržujete české tradice?

R.: Koláče jsou rodinnou tradicí, kterou u nás doma stále udržujeme, i přesto, že jsem je už roky nepekla. Každý je miluje a mé děti, i přesto, že byly malé, si stále pamatují babiččiny koláče. Když mi bylo jednadvacet a neměla jsem přítele, žila jsme v Houstnu, ale jezdila jsem domů, protože být sama bylo těžké a má babička to věděla. Takže na mě vždy čekal hrnec domácí nudlové slepičí polévky s domácí vyroběnými nudlemi a koláče. Můj oblíbený koláč je se sušenou švestkou, ale ten je teď těžko k sehnání. Babička mi vždy dělávala koláče a polívku, když jsem měla narozeniny, když jsem se necítila dobře a nebo když mi bylo smutno. Věřila, že tohle jídlo vyléčí vše.

Tak se tradicí pro mou rodinu stala polévka a koláče. Udržovali jsme i jiné. Jednu jsem udržovala roky, až jsem si ale řekla dost je dost. Na Nový rok se měl uklidit dům od vrchu dolů. Dělal se to proto, aby bylo vyhnáno zlo a abychom měli do nového roku jen vše dobré.

Ze starých časů bych dále zmínila sbírání bavlny. Děda a babička žili na půdě zemědělského pachtýře, což znamenalo, že majiteli půdy platili nájem za to, že na ni hospodařili. Aby zaplatili nájem, sbírali bavlnu. Tady je příběh: Jednalo se o těžkou práci. Bavlna se musela pěstovat, plít a poté sbírat. Byla to práce, ze které bolela záda, krvácely ruce, prostě dřina. Děda i babička bavlnu sbírali. Když byly jejich děti ještě maličké, nemohly chodit na pole a tak děda vytvořil velkou dětskou zahrádku, kde mohli děti během dne položit. Babička mohla jít a sbírat, potom se vrátit a postarat se o děti a poté jít zase zpět na pole. Dělal to celý den, spolu s tím uklízela dům, vařila, pečovala o zahradu a vychovala čtyři dívky. Děda říkal, že kdyby to tak dělali v dnešní době, bylo by to označeno za zneužívání dětí. V té době jsem již měla vlastní dceru, která byla batole. Na mé

tváři se musel objevit směšný výraz, jelikož můj děda řekl, že museli dělat, co dělali, aby mohli nakrmit, obléct a vychovat děti.

T.: Jaký je Váš názor na budoucnost českých tradic v Texasu?

R.: Budoucnost českých tradic leží na ramenou nás všech, kdo přenášíme moravskou nebo českou krev. Jak jsem říkala, uchovávám obrázky a příběhy spolu s knihami, které jsem nakoupila. Mé děti ví o svém původu a já jim ho budu stále připomínat až do mého posledního dechu. Má rodina a tisíce dalších rodin prošlo příliš mnoha těžkostmi, aby byly zapomenuty.

Myslím, že se české tradice udržují také díky festivalům. Myslím, že potřebujeme festivaly a české webové stránky. Na otázku proč jsou důležité odpovím snadno: Jak můžete jít dál, když nevíte, odkud jste přišli? Je důležité vědět a rozumět tomu, odkud člověk pochází. Náš původ formuje každého z nás. Vyrůstáním s česko/moravskými prarodiči a jejich přáteli jsem českými tradicemi nasákla a jsme na to hrdá.

Tazatel: Erika Malíková

Respondent: Paula H.

Datum a čas rozhovoru: 17.8. 2009, 19 hod

Věk respondenta: 50 let

Stav: Vdaná

Vyznání: Ateista

Zaměstnání: Žena v domácnosti

Nejvyšší dosažené vzdělání: středoškolské

Občanství: Americké

Místo pobytu respondenta: Austin, Texas

Místo rozhovoru: Austin, Texas, místo mého pobytu v Texasu

Jazyk rozhovoru na základě respondentovy volby: angličtina

Paula H. ochotně souhlasila s rozhovorem, nicméně však patřila k méně otevřeným a komunikativním respondentům. To bylo také důvodem, proč se jednalo o rozhovor spíše kratší. Nicméně i přesto se respondentka podělila o informace o českých předcích a svém vztahu k Česku a českým tradicím.

T.: tazatel

R.: respondent

T.: Kdy a proč jste začala s výzkumem své rodinné historie?

R.: Tak tedy, s výzkumem jsme začala v roce 2001. Tehdy jsem se začala zajímat o fakt, odkud má rodina pochází. Potom, co jsem se bavila s mým otcem a matkou a zjistila jsem, jak málo toho vědí o minulosti a o původu jejich pra-prarodičů, byla jsem zaražená. Má rodinná jména zahrnují Hoffmаны, Machače, Genzery a Křížáky. V ten samý čas, kdy jsem začala být zvědavá ohledně původu našich rodinných

jmen, byli mí rodiče ještě naživu. Brzy na to, v roce 2002 můj otec zemřel a přiměl mě slíbit, že nejdříve dokončím výzkum na jeho straně rodiny (Hoffmany). Co se týče strany mého otce (byl jedináček) neměli jeho tety a strýci mnoho potomků, nejvíce jsou tři děti na jednu rodinu. Když jsem začala být starší, cítila jsem, jakoby celá rodina vymírala a tak jsem chtěla najít více informací o svých bratrancích a sestřenicích. Nejvíce příběhů, které jsem dostala, byly od mých prarodičů a pratety a prastrýce. Od pra-prarodičů si toho pamatuji jen velmi málo.

Začala jsem shromažďovat všechny informace, které jsem si pamatovala z příběhů, které mi byly jako dítěti vyprávěny. Dále jsem navštívila žijící příbuzné, které jsem mohla zastihnout, a začala jsem používat internet k vyhledávání jmen a dat. Také jsem se vypravila do knihoven, jež měly zvláštní genealogické čítárny a chodila jsme také po hřbitovech. Ale nejvíce informací jsme získala od rodinných příslušníků, které jsem během výzkumu poznala, a kteří již nashromáždili některé informace. Také jsem měla možnost získat úžasné množství informací o straně mé matky. Poskytla mi je teta, která je již zesnulá. Po ní mám také nějaké věci, které nasbírala na výletě do staré vlasti. Dále mám rodné listy, které mi byly zaslány a zároveň listy úmrtní velké části rodiny, k některým mám také nějaké fotografie.

Musíte si uvědomit, že jsem do genealogie skočila oběma nohama. Začala jsem tím, že jsem se snažila udělat výzkum všech čtyř stran mé rodiny najednou. Byla to špatná volba a tak jsem se opravdu brzy spálila. Nebylo to zrovna nedávno, kdy jsem se rozhodla začít znovu.

V roce 2003 jsem konečně měla dost informací, které jsem chtěla dát dohromady, abych mohla vytvořit malou knihu. Vytvořila jsme její kopie, které jsem poté rozdala na rodinné sešlosti. Tato kniha obsahovala obrázky a informace datující zpět do doby, kdy můj pra-pradědeček přišel do Nového světa.

Když jsem s výzkumem začala, měla jsem pouze základní informace. Mnoho informací jsem získala z rozhovorů s příbuznými, kteří mě odkazovali na další příbuzné.

Pro mé příbuzné, kteří přišli ze staré vlasti byla stará vlast místem za oceánem, Čechy atd., kde žili nebo žily jejich rodiny, předtím, než přišli do Ameriky.

Výzkum mi zabírá velké množství času. Prostě to miluji. Musela jsem se z toho trochu dostat a tak provádím výzkum jen ve dnech volna.

T.: Jaké jsou Vaše znalosti historie Vaší rodiny?

Ze strany otce mého otce přišel nejdříve Otto Hoffman z Německa v roce 1859 a Paulina Harbichová, také z Německa roku 1865. Ze strany otce mé matky přišel: Josef Bartoň Janek z Hodslavic v roce 1856 a Veronika Šugárková Šimíčková v roce 1859. Ze strany matky mého otce přišel Pavel Macháč v roce 1855 z Čech a Veronica Pekařová v roce 1860, také z Čech. Ze strany matky mé matky přišel František Genzer v roce 1833 a Mariana v roce 1859.

Nikdy jsme nebyla schopna pochopit odkud přesně přišli. Tady v USA máme padesát odlišných států, poté máme kraje, následují města, která leží uvnitř krajů.

Tazatel: Erika Malíková

Respondent: Sara A. B.

Datum a čas rozhovoru: 3.8.2009, 14 hod.

Věk respondenta: 59 let

Stav: svobodná

Vyznání: presbyteriánské

Zaměstnání: v domácnosti

Nejvyšší dosažené vzdělání: magisterský titul

Občanství: americké

Místo pobytu respondenta: Austin, Texas

Místo rozhovoru s respondentem: Austin, Texas, místo mého pobytu v Texasu

Jazyk rozhovoru na základě respondentovy volby: angličtina

Respondentka prokázala při rozhovoru velký zájem o své české předky a své české dědictví. Je aktivní členkou České genealogické společnosti a internetového listu Texaští Češi. Většinu informací byla schopna vybavit si sama, jen některá jména či data si upřesnila nahlédnutím do poznámek. Podrobné byly především informace o historii příchodu českých předků. Rozhovor proběhl v jednom z austinských parků.

T. – tazatel

R. – respondent

T.: Kdy jste se začala zajímat o svou rodinnou historii?

R.: Na jména, která se v naší rodině vyskytla a na věci okolo rodinné historie jsem se začala vyptávat svého táty a jeho sestry, která je o sedm let starší, asi v roce 1975. Nicméně mi neposkytli téměř žádné informace. Hádám, že žádné nevěděli, že se nikdy neptali svých rodičů a prarodičů a

nemluvili o starých rodinných záležitostech. Od některých lidí z Texaského listu, jsem zjistila, že to vypadá tak, jakoby starší texaští Češi o starších příbuzných a věcech, které se v minulosti udály, prostě nemluvili. Zaznamenala jsem ještě další problém, ale nevím, jestli ho dokážu dobře vysvětlit. Mnoho lidí nepřikládá velký význam ženám. Uvedu příklad: Jsem vždy pozvána na rodinnou sešlost Křížáků. S nimi všemi jsem příbuzná přes rodinu Bartoňovou, ale když se na této sešlosti bavím s kýmkoliv, nikdy se nikdo za příbuzného Bartoňů nepovažuje. Tato sešlost se skládá z potomků Josefa Křížáka a Albíny Bartoňové, mé pratety, sestry mého praděda Louise Bartoňe, kteří spolu měli čtrnáct dětí.

T.: Jakým způsobem získáváte informace o Vaší rodinné historii?

R.: Nakoupila jsem si texaské historické knihy o oblasti Colorado, mí prarodiče žili v této oblasti a je to také místo, kde imigroval Josef Bartoň. V těchto letech pracovala manželka strýce Darlene Bakerové Ida Křížáková na rodinné historii Josefa a Albíny Křížákových a vzhledem k tomu, že Albína byla příjmením Bartoňová, jedná se o sestru mého pradědečka, zahrnuje do svého výzkumu také nějaké informace o Bartoňích a požádala mě přitom o pomoc při sestavování brožury, kterou tehdy dávala dohromady. Když o tom teď přemýšlím, byl tohle impuls, který mě vedl k hledání informací o mé rodině. Dalším velmi silným podnětem byla má práce v roce 1973, kdy jsem sestavovala rodinné rodokmeny stovek a stovek lidí, které jsme zkoumali vzhledem k jistým výzkumným projektům. V kanceláři jsem vytvořila mnoho a mnoho stran cizích rodokmenů, ale zjistila jsem, že ve srovnání s tím, kolik toho vím o cizích lidech, nevím téměř nic o své rodině. Co se týče mé rodiny, všichni Šugárkovi a Bartoňovi, které znám, se o rodinnou historii zajímají a hledají informace o ní. Důvod, proč jsem s vyhledáváním informací o své rodině začala je také ten, že jsem se zajímala o své české dědictví minulosti. Byla jsem zvědavá, kdo byli mí pra-prarodiče a pra-pra-pra-rodice, kde žili, odkud přišli.

Do pozdních osmdesátých let jsem moc nepostoupila, chodila jsem do knihovny v Columbusu, to je kraj Colorado, kde mají dobré genealogické oddělení. Našla jsem úmrtní list svého pradědečka, ve kterém byly jako

místo jeho původu v Česku vedeny Hodslavice. Okolo roku 1990 jsem se začala starat o svou tetu a musela jsme zůstat doma, tedy před počítačem. Koupila jsme si knihu pana Strnadela o emigraci z oblasti Míšecka a Frenštátska. Sepjala jsem si vzdálené z půlky s mou rodinou související základní informace. Okolo roku 1977 jsem začala navštěvovat skvělý genealogický seminář a zde jsem potkala Dona Šugárka, člena rodiny. Napsala jsem také spoustu dopisů a vyhledávala informace po internetu jak jen to šlo, abych se dostala o kousek dál. V roce 1999 nebo 2000 jsem psala do České republiky a získala jsem informace z úředních vládních záznamů. Poté jsme v roce 2001 navštívila Českou republiku a také domov mého pradědečka v Hodslavicích. Co se týče úředních záznamů, které jsem získala z České republiky, postupovala jsem tak, že jsem zaplatila velmi přijatelný poplatek Martinu Pytrovi, který žije asi osm kilometrů od Hodslavic. V té době měl ještě jiné zaměstnání, ale zabýval se genealogickým výzkumem a aby mi pomohl, tak pro mě vyhledával informace v České republice. Dnes je již genealogickým výzkumníkem na plný úvazek. Tak tedy co se týče způsobu vyhledávání informací, skládám je dohromady z knih, které jsme si koupila, hledám na internetu, v knihovnách, úředních dokumentech z České republiky, vyměňuji si informace s Darlen Bakerovou a Kathy Horak Smithsovou, které jsou mé rodině nejbližší, ale které nemají většinu informací které jsem dala dohromady o Josefu Bartoňovi a Františku Šugárkovi a jejich rodinných liniích.

T.: Jakým způsobem uchováváte získané informace?

R.: Co se týče zaznamenávání informací, vytvořila jsem velmi velký obsáhlý rodinný rodokmen, který se vrací zpět do roku 1300. Jména, místa narození a úmrtí, která jsem na svůj rodokmen zaznamenala pocházejí z mnoha zdrojů, které jsem již předtím zmiňovala. Koupila jsem si také knihy, které obsahují krásnou část o všech osobách, které vlastnily dům v Hodslavicích, kde bydleli mí předci. Chodila jsem také do knihoven, muzeí a hřbitovů, hledala jsme na internetu a sdílela informace s dalšími vzdálenými rodinnými členy, kteří dělají výzkum Bartoňů a Šugárků. Kromě

rodokmenu uchovávám v počítači složku týkající se každého rodinného jména a zde uchovávám také všechny získané informace.

T.: Co se Vám tedy podařilo zjistit o Vašich českých předcích?

R.: Řeknu Vám, co je psáno o mých příbuzných Šugarcích v různých publikacích, nejdříve však povyprávím okolnosti, které o svých příbuzných vím. Při popisu osob budu nejdříve jmenovat jejich křestní jméno, poté jméno po otci, poté po matce, tedy její jméno předtím, než se vdala.

Pozor na fakt, že se zmiňuji o dvou odlišných rodinách Janek a Janak.

Můj pra - pradědeček Josef Frank Bartoň Janek narozený 11.10. 1856 opustil Hodslavice, konkrétně dům číslo 25 v roce 1874, když mu bylo 17 nebo 18 let. Do Texasu přišel se strýcem, který se jmenoval Andrew Janek. To, že Josef Frank Bartoň Janek opustil Česko v 17 či 18 letech není nikde napsáno, ale usuzuji to z toho, že nebyl nejstarším synem a tudíž nemohl zdědit dům číslo 25 a byl ve věku, kdy mohl být povolán do povinné vojenské služby, což bylo vzhledem ke všem válkám, kterými Česko prošlo, nebezpečné. Předpokládám, že Josef Frank Bartoň a Andrew Janek opustili Hodslavice a stejně jako ostatní odcestovali do Brém, do Německa. Zde se nalodili a přistáli v Galvestonu v texaském přístavu. Záznamy o jejich příjezdu shořely. V kraji Colorado u soudu jsem viděla dokumenty potvrzující Josefovo Frankovo Bartoňovo získání občanství 28.1.1904. Záznamy tvrdí, že přijel v roce 1874, narodil se v Čechách a emigroval do Bluff, do kraje Fayette. Vyhledávala jsem další přístavy, které byly v této době nejvíce využívány - New York, Baltimore, Philadelphia a New Orleans a jeho jméno jsem zde nenašla. Z toho usuzuji, že dojeli do Galvestonu a stejně jak tvrdí záznamy o ostatních lidech, kteří zde dojeli, vydali se na cestu do Houstonu. Předpokládám, že se na pevninu dostali na tažných člunech přepravujících zavazadla, jelikož v této době nebyla v Galvestonu dostatečná hloubka a lodě z Evropy musely kotvit asi 8 mil od břehu a tak tažné čluny nabraly náklad a vylodily ho u řeky Buffalo směřující k Houstonu. Z Houstonu poté obvykle pokračovali lidé na koni, pěšky, nákladními vagóny, nebo jejich kombinací do Cat Spring, Austinského kraje, který byl asi 100 mil ve vnitrozemí a představoval jedno z prvních osídlení. Většina příchozích zůstávala určitou dobu v Cat Spring, odtud vyjížděla a zjišťovala, které místo by bylo pro její usídlení nejlepší.

Další možností je, že využili železnici, která byla uvedena do provozu 3. 10. 1873. Jakkoliv se tak stalo, Josef a Andrew se dostali do Weimaru, Texasu v kraji Colorado, kde se usadili, i když se poté Andrew přestěhoval do Penellope, kraje Mc Lennan. Přesný důvod jejich odchodu do Weimaru neznám, protože v polovině 80. let 19. století opustili všichni Josefovi bratři a sestry Hodslavice a usadili se okolo Penellope.

Josef Frank Bartoň zůstal ve Weimaru a oženil se s Veronicou Šugárkovou Šimíčkovou, Veroničin otec byl František Šugárek Smolík, můj prapradědeček, kterého dle publikací, které jsme četla, potkaly vzhledem k jeho imigraci do Texasu následující okolnosti.

František Šugárek narozený 28. 1. 1819 v domě číslo 42 v Hajově, v Novém Jičíně si vzal Magdalenu Apollonii Chomutorkovou narozenou 29.10.1821 v domě číslo 22 v Kunčičkách 7.2.1842 a měli dvě děti Karla Šimona, který se narodil 27.10.1849 a Mariannu Theklovou narozenou 14.9.1844, obě děti byly narozeny v domě číslo 22 v Malých Kunčicích na Moravě. František prodal svou půdu v Česku, dal si do pořádku své úřední papíry, a jelikož je měl podepsané od úředníků, byl připraven emigrovat. Ale jeho žena Apollonia náhle zemřela a právo pravděpodobně dovolovalo emigrovat pouze úplným rodinám. Říká se, že si František vzal prakticky první ženu, kterou mohl, aby mohl bez námitek odjet, nechtěl zmeškat svou šanci na emigraci. Vzal si Barbaru Šimíčkovou Lichnovskou narozenou 30.11.1831 z domu číslo 26 v Hajově, bylo tomu 13.5.1856. Celá rodina poté odjela asi 20.8.1856 na lodi Anne Elise a poté po strastiplné cestě přijeli 1.11.1856 do Galvestonu v Texasu. Přijeli do Dubiny v Texasu do kraje Fayette, ale nežili zde. Usadili se na Hostyně, kterému se také říkalo Bluff, a který je situován na kraji La Grange v Texasu. Moje prababička Veronica Šugárková Šimíčková se zde narodila 14.8.1859. V říjnu 1859 se přestěhovali z Hostyna do blízkého Contentu v kraji Colorado, který je jižně od Weimaru. Josef Frank Bartoň zde žil a tak se Josef a Veronica potkali a vzali se 11.10.1877. Měli syna, mého dědečka, jmenoval se Josef Louis Bartoň Šugárek.

23. září 1859 koupili Šugárkovi část země od M. S. Towsenda. Za zem zaplatili 113, 35 dolarů za pětatřicet akrů. Sčítání lidu z roku 1860 uvádí pět členů rodiny Šugárků. Jedním z důvodů, proč se Češi stěhovali do Texasu byl nedostatek půdy. Pracovali na půdě někoho jiného a až ušetřili peníze, koupili

svou vlastní půdu. Šugárkovi koupili v roce 1862 další část půdy. Jednalo se téměř o devětadevadesát akrů za 470 dolarů. V červnu roku 1863 byl pan Šugárek zastřelen na svém dvoře.

Josef Bartoň se narodil v Hodslavicích na Moravě a do Ameriky přišel v roce 1874. V roce 1877 se tedy oženil s Veronicou Šugárkovou a svým domovem udělali oblast Colorado poblíž Weimaru kde koupili několik akrů půdy. Josef se pustil do obchodování s nevlastním bratrem své ženy Johnem Janákem a postupně k obchodování přibrali další lidi.

Podmínky za občanské války byly velmi tvrdé, takže když mnoho českých emigrantů opouštělo vlast a utíkalo, nechápalo potom v USA, co se děje. Pro ně to bylo takové, jako by bratr zabíjel bratra. Následně necítili potřebu zúčastnit se těchto válek. Vyhýbali se odvodu jak jen to šlo a schovávali se.

Jak jsem říkala, dalším členem, který přišel do Texasu byl Charles Šugárek narozený 27. října 1849 v malém městě jménem Malé Kunčice na Moravě, položeném v Československé republice v Evropě. Jeho rodiče byli Frank a Magdalia Šugárkovi. Když byly Charlesovi dva roky, jeho matka zemřela. zanechala po sobě jeho a jeho starší sestru, které bylo pět let. Jejich otec se znovu oženil a na jaře roku 1856 přišla rodina do Ameriky. Tito nově příchozí šli do Bluffu, malého města poblíž La Grange, kde se usadila spousta českých emigrantů, kteří zde farmařili. Otec byl zabit v občanské válce a z Charlese se stal ve dvanácti letech sirotek. Získal tvrdé vzdělání života, pracoval s dobyt看kem a na vagónové železnici mezi centrálním Texasem a řekou Rio Grande. Po letech tuláctví se usadil na farmě ve Fayette v roce 1875 a 9. ledna 1877 se oženil s Mollie Horákovou.

Možná bych vzhledem ke komplikovanosti údajů dodala shrnutí o mé rodině. Otec Veronicy Šimíčkové byl můj pra-pradědeček František Šugárek Smolík narozený v Hájově v České republice. On a jeho první žena Apolonia Chomutorková měli dvě děti, které se narodily ještě v České republice. Byl to Karel Simon (Charles) a Maryana. Františkova první žena zemřela v Česku, a jelikož on chtěl odjet do USA a potřeboval úplnou rodinu, znovu se oženil. Odjel v roce 1856 s Barbarou Šimíčkovou Lichnovskou do Texasu. V Texasu měli mou prababičku Veronicu. Veronica Šugárková Šimíčková si vzala Josefa Bartoně Janka a měli mého dědu. To byl Josef Louis Bartoň Šugárek,

který si vzal Emilii Andersovou Schnediderovou a měli mého otce – Elma Louise Bartoně Anderse, který si vzal Olive Parsonsovou Bowersovou. Ta nebyla českého původu. Barbara a František přišli spolu s dětmi z prvního manželství do Dubiny, ale neusadili se zde. Odešli asi o osm mil dále do oblasti Bluff neboli Hostyna. Zde farmažili, ale později odešli do Weimaru v oblasti Colorado. Říká se, že Brabara byla strašná a Karel Simon utekl z domova, když byl ještě mladý a začal pracovat. Třeba pomáhal vyvážet bavlnu do Mexika a mnoho dalších prací. Karel se usadil v oblasti Bee poblíž Beeville a vzal si Amálii Horákovou. Měli dvanáct nebo třináct dětí, mám všechna jejich jména. Jedno z těch dětí se provdalo a mělo Dona Šugárka a tak část rodiny žije v oblasti Bee.

Z knihy Diamond Jubilee jsme se dozvěděla, jak si mí předci vedli v oblasti Dubina. Na den všech svatých v roce 1856 přijela Anne Elisa z Galvestonu do Buffala, Houstonu. Poté imigranti cestovali šest dnů z Houstonu do Cat Spring na skotu a vlakem. Dva týdny strávila skupina v Cat Spring a poté ji Charles a Joseph Brasher vzali z Cat Spings do Dubiny. Zde přijeli na konci listopadu vagónem a potom se Brasher vrátil do La Grange.

Co se týče usazení mých předků v oblasti Dubina, čerpám z toho, co mi řekl i soudce, pan August Haidušek. Pana Haiduška jsme potkala přes Dona Šugárka. To je vnuk Karla Šimona Šugárka, žije v Beeville v Texasu. August Haidušek je členem původní skupiny, která se v Dubině vytvořila. Panu Haiduškovi bylo dvanáct let, když se svými rodiči cestoval do Ameriky, jeho otec byl Valentýn Haidušek. Bylo tomu v první části září roku 1856, když se malá skupina rodin a jednotlivců ze severovýchodní části Moravy vydali na dlouhou cestu do Ameriky se záměrem usadit se tam. Plavili se z Brém na malém člunu dlouhém asi sto stop. Asi po dnu cesty se jejich loď dostala do několika bouří, které trvaly čtyřicet hodin. Loď byla skoro potopena. O 14 dnů později ale přece jen dorazila do Galvestonu. Příští den byl svátek všech svatých, loď byla přetáhnuta do Houstonu k Buffalo Bayou. Vystrašená, ale šťastná skupina poprvé vstoupila na americkou zem. Ti, kteří poprvé přijeli do Dubiny a usídlili se zde, byli Frank Mařák, Joseph Kalich, Ignác Šrámek, Josef Petr, Valentin Holub, Ignác Mužný, Valentin Haidušek; Frank

Kossa a pan Mařák následovali skupinu v Dubině později. Další členové skupiny, kteří se potom usadili všude možné byli Konstantin Chovanec, Josef Janda, Benjamin Klimíček, Valentin Kolíbal, Vojtěch Kněžek, Frank Šugárek, Ignác Puštějovský a dva další. Jan Konvička, Johanna Brozová, Rosálie Mužná a Rosálie Holubová se také usadili v Dubině. Po šesti dnech na cestě z Houstonu, jelo se na dobytku a ve vagónech, zastavili poblíž Cat Springs, aby zde strávili noc. Zde jim byly vyprávěny neblahé příběhy o Texasu, vyprávěl jim je jeden jejich krajan, který přišel do Ameriky před nimi. Důsledkem bylo, že se několik členů skupiny vrátilo, přestěhovali se do Iowy. Nicméně další krajan jménem pan Hirsch měl o něco nadějnější zprávy a přesvědčil ostatní, aby zde zůstali. V Cat Springs strávili dva týdny. Během této doby se čtyři lidé ze skupiny, pan Haidušek, pan Holub, pan Petr a pan Mařák, vydali na obhlídku nového terénu. Přišli zpět s chválou na oblast Fayette. S těmito dobrými zprávami všichni postupovali do La Grange a potom do Dubiny. Byla to poslední část cesty do Dubiny, která se zapsala do dějin. Bylo tomu odpoledne, na konci měsíce září, vanul ostrý severní vítr, přšelo a byla plískanice. Když dojeli nákladním vozem, bylo na místě mnoho dubů. A tak tam byli zmáčeni deštěm v rukou počasí; jedinou ochranou před deštěm byly větve velkých dubů. Na míle daleko nebyly žádné domy a nákladní vůz řízený Charlesem a Josephem Brasherem se vrátil do La Grange. Dobré ženy plakaly ze strachu z umrznutí. Muži vzali situaci do svých rukou a udělali to nejlepší, co mohli, založili velký oheň. Po večeři, která byla podávána později, následoval probdělá noc. Kvůli dešti a zimě nemohl nikdo spát. Následující den se počasí vyjasnilo tak si skupina vytvořila prozatímní přístřešek, vytvořili konstrukci, kterou pokryli trávou. Tohle sloužilo jako přístřešek na příštích šest měsíců do té doby, než Francis Kossa vybudoval velkou chatu.

O skupině příbuzných jsem se dozvěděla např. z časopisu Reflex, kde byl zveřejněn článek o příchodu Čechů do Texasu. Tento článek byl přeložen Janem Vaculíkem. Ve druhé polovině devatenáctého století přišla do Texasu skupina dobrodruhů. Většinou to byli farmáři, dělníci, pastevcí, tkalci, kteří se potýkali s neúspěšnou sklizní. Později přicházeli pracovníci s textilem. Prodali své domy a své živnosti. Jedním z prvních imigrantů byl pekař Josef Janda z

Trojanovic. Žádost o imigraci podal v květnu roku 1855. Důvodem jeho cesty byla jeho mizerná současná situace. Nikdy neměl ničeho dostatek, tohle trvalo od roku 1847, nebyla žádná šance na lepší časy. Tito lidé trpěli chudobou, měli strach z vojenské služby a nedostatek svobody. Dnes se lidé užírají nudou, tráví svůj čas před televizí.

T.: Proč si imigranti vybrali ze Spojených států právě Texas?

R.: Byli inspirování dopisem, který napsal evangelický kněz Ernest Bergman, který přišel do Texasu se svou rodinou v roce 1850 a posílal z Texasu kladné dopisy svým kamarádům na Moravu. Jeden z těchto dopisů byl otisknut v Moravských novinách. Bergman v něm popisuje život bez útlaku, dobrou sklizeň, dostatek potravy pro každého a texaský zvyk, kdy ženich dává nevěstě osedlaného koně jako svatební dar.

První imigranti nebyli velice vítáni. Jediné, co je v Texasu čekalo byl led nebo sníh a vanoucí studený vítr. Když mí předci konečně dorazili do La Grange, byl listopad. Dorazili na místo nákladními auty naloženými několika kusy dobytka. Byli mokří a neměli jiný přístřešek než dubové stromy. Mnoho lidí plakalo a říkalo, že musí odejít. To mi řekl Augustin Haidušek, který se později stal bankéřem a právníkem. V druhé polovině devatenáctého století byl tehdejší Texas 12krát větší než Texas současný. Žilo zde 400 000 lidí a centrální část byla hustě zalesněna.

Příchozí vinili Bergmana za jeho dopisy plné sladkých příslibů. Přitom ještě ani nevěděli, že na ně čeká občanská válka, a že budou muset bojovat na straně konfederace. Na hřbitově v Hostýně je válka připomínaná vzpřímenými dělostřeleckými zbraněmi spolu s fotografiemi Františka Lidáka a jeho syna Josefa, kteří bojovali za sever. Po skončení pokračovali jeden vedle druhého v práci.

Říkala jsme si sama pro sebe, co by si myslela žena, matka s malými dětmi, tedy pokud alespoň jedno z nich přežilo plavbu, obklopena krabicemi a nádobím, nářadím, modlitební knížkou a Biblí v ruce? Musela se obrátit na pomoc k Bohu, aby ochránil ji i její děti. Tuto otázku si položila v roce 1990 Eva Eckertová, která se snažila jít ve stopách českých Moravanů. Jak mohli lidé z moravské vlasti přivyknout změnám horkých texaských lét a stejnorodé krajině. Proč nešli do Pensylvanie, Iowy nebo Minnesoty? Proč vyměnili

scenerickou krajinu beskydských kopců za texaské prerie? Když jsem cestovala v Česku, uvědomila jsem si ten propastný rozdíl mezi Českem a Texasem, jsou zde jak rozdíly v historii, tak v tradicích, architektuře a krajině. V letech 1868-1870 cestoval Amerikou třiaadvacetiletý student Karlovy University Josef Václav Sládek. Také on poznal, že svoboda a boj o bohatství jsou měřítko úspěchu. Lidé, kteří se nechtěli vzdát rodného jazyka si komplikovali život. Nikdy se nezbavili svého špatného přízvuku. Nyní však všichni litují, jak málo česky umí, že jejich děti a vnoučata, už česky neumí vůbec. Je to kvůli tomu, že potomci přistěhovalců nepoužívali češtinu na středních školách. Teď se dá využít maximálně na texaské universitě v Austinu.

Mnozí z průkopníků by se vrátili odkud přišli, ale neměli peníze. Ne všem se chtělo psát domů, že se mají špatně nebo že věci nebyly vůbec tak, jak si je představovali.

Noví imigranti přišli čtyři roky po Haiduškově skupině. Nebyli spokojeni se svými příbytky – říkali, že doma měli lepší chlívek ve srovnání s tím, co již usedlí imigranti postavili. Pan Haidušek na to odpověděl, že i když to může být pravda, bude žít radši takovým stylem života v Americe než žít na rodném místě pod rakouskou samosprávou. Kuráž a vytrvalost prvních imigrantů je ohromující. Především poté schopnost soběstačnosti, schopnost odpoutat se od nářků a obrátit se na víru.

Ti imigranti, kteří přišli až po občanské válce to měli jednodušší. Z již založených farem dostali skupinu mul, pluh, obilí, potravu pro zvířata a na své pronajaté zemi poté pěstovali a sklízeli. Bavlnu a kukuřici. Tohle všechno lákalo imigranty v Texasu. Osvobození otroci se odstěhovali do měst a obrovské lány půdy ležely prázdné, neobdělávané. V roce 1871 byl v Texasu zřízen úřad pro imigranty. Měl kanceláře ve všech evropských přístavních městech, stejně tak v odlehlých částech moravské země, v Beskydách. Osady se v novém světě vyvíjely podle následujícího vzorce: postavení kostela, vznik farnosti, škola a hřbitov a pouze v málo případech byla škola postavena před kostelem. Jejich víra byla podporována respektem před jejich rodným jazykem a respektem před smrtí. Jejich předci již na farmách nebyli, ale národní povědomí zůstávalo. Považovali se za moravské Texasany. Co zbylo ze školy v Radhošti je již pouze symbolem, frenštátská farnost se rozpadla,

nicméně lidé stále chodí do kostela na mše, poslouchají mši v angličtině, ale zpívají moravské hymny. Na farnostech, které v průběhu času přečkaly, se lidé scházejí, aby se vydali na křesťanskou pouť. Jedna z největších se koná 15. srpna na Nebevzetí Panny Marie. Chodí zde tak 30 000 lidí.

Když jsme loni měli shromáždění Strnadelů, přišlo asi 160 lidí, devět jich bylo z Texasu. Byly tam celé generace, babička, dcera, vnučka. Všichni říkali, že by přišli častěji, ale nejde to kvůli práci. Na takovéto rodinné sešlosti jsem se seznámila s Drahomírem Strnadelem. Jeho předci přišli do Texasu na začátku sedmdesátých let devatenáctého století. On se začal o příchozí imigranty zajímat dokonce již před rokem 1989, opravdu ho to zajímá. Je to bývalý starosta Trojanovic a učitel chemie a biologie. Cestoval do archivů v Místku, Olomouci a Brně. Lidé se ho vždycky ptali, proč ho to vůbec zajímá, sami ale nemohli odtrhnout oči od všeho, co za dobu výzkumu shromáždil. Např. v Olomouci našel dopis, ve kterém biskup z Galvestonu požaduje kněze mluvícího moravsky, jelikož víra v Texasu byla v nedbalosti. A tak přišel zdráhavě do Texasu Josef Chromčík, kněz z Lichnova. Ten poté asi přes sto let kázal imigrantům. Jeho první mše se konala roku 1872 ve Fayetteville.

Strnadel psal dopisy do Hamburku, Brém, Vídně. Odepsali mu, zajímalo ho to, jelikož si pohledem do minulosti mohl prodloužit svůj vlastní život. Drahomír se zajímal o to, co imigranti potřebovali, chystali-li se opustit Frenštát. Ptali se starosty, jestli neví o čemkoliv, co by jim mohlo zabránit v odjezdu, poté, co zaplatili 15 rakouských mincí na hlavním vládním úřadě v Místku obdrželi poštou do tří dnů pas. Pokud by např. jenom dlužili na daních, nemohli by odjet. Později museli ti, kdo nevykonali vojenskou službu, požádat o povolení vycestovat ministra války ve Vídni, zaplatit vojenskou daň, což zabralo tři měsíce. Vedoucí skupiny byl nucen poskytnout seznam a jména pasažérů, jejich věk, povolání, vesnice původu, od ostatních členů rodiny se vyžadovala pouze jména a věk. Takovéto seznamy se archivovaly. V roce 1900 však ničivý hurikán zdevastoval dokumenty v Galvestonu. Dostat povolení nebylo až tak jednoduché, někdy to mohlo trvat i celý rok.

Jak se Drahomír Strnadel dostal do Česka? Na jaře 1989 dostal pozvání od Skupiny bývalých česko-texaských studentů. Odjel před listopadem 1989. Od té doby cestoval pravidelně do Texasu. V roce 1996 vydala Česko-texaská

společnost českého dědictví v angličtině jeho knihu o imigraci a byl za ni oceněn.

V muzeu ve Frenštátě je stejný zvon, jaký měli Machovi. Když Strnadel cestoval, aby ho převzal, přišlo s ním patnáct dalších podnikatelů a darovali 5000 dolarů. Před rokem přivezli celý kontejner věcí, které farmáři v Texasu nashromáždili. V Americe si těchto věcí vážíme, je jich málo a tak se např. za vůz na bavlnu zaplatilo 2500 dolarů. Na podzim se Strnadel připravuje dojet do Texasu s Janem Mičkou, který se chce od moravských Texasanů učit tradicím amerických indiánů o uchovávání masa. Možná tak s sebou přivezou fugar, tradiční valašský lidový hudební nástroj, na který umí hrát.

O Čechách v Texasu bych řekla, že mají dvě základní charakteristiky, které jsou ukotveny v srdci jejich společenského uspořádání. Jedná se o extrémně sevřenou rodinnou jednotu a vztah k zemi. Typicky českou farmářskou rodinou byla z velké části samostatná ekonomická a sociální jednotka, jejímž hlavním cílem bylo obdělávání země. Farmaření byl způsob života, nebylo odloučeno od jiných životních cílů a jeho účelem nebylo vydělání peněz. České venkovské usedlosti byly charakteristické spolupracujícími institucemi jako byl např. klub hovězího masa, který byl zřízen k tomu, aby zásoboval během léta a jara každého člena rodiny jednou týdně hovězím masem. Usedlosti měly také egalitářskou speciální strukturu, v níž se odráželo české nadšení pro americké svobody. Vznikaly společnosti, prudce se rozrůstaly společenské kluby a organizace. Nejdříve na místní, poté na státní úrovni. Vznikaly organizace jako SPJST – Slovanská podporující jednota státu Texas v roce 1897 a KJT Katolická jednota bratrská v roce 1897. Vznikaly také katolické organizace. Vznikaly jako organizace národně české, ale poté splynuly a staly se texaskými.

T.: O rodinné historii toho víte hodně a jaký je Váš vztah k Česku?

R.: O Česko se zajímám především v souvislosti s mými předky. Už jsme říkala, že jsem navštívila Hodslavice a rodný dům svých předků. Snažila jsem se zjistit další informace a získat představu, odkud přišli. O Hodslavice se zajímám i nadále, dokonce mám o ně např. strach při záplavách. Popíšu Vám, jak jsme se poprvé dostala do Česka. Jednoho dne se na Texasko českém listu objevil e-mail z české genealogické společnosti, že se plánuje výlet do Česka.

Byl tam přiřazen seznam míst, která se měla navštívit a byl tam Roznov s tím, že se tam skupina zdrží tak týden, aby mohla hledat informace o svých příbuzných. Věděla jsem, že Hodslavice jsou poblíž Roznova. Tak jsem se na výlet přihlásila, vlastně jsem o tom vůbec nepřemýšlela, byl to takový silný impulz. Říkala jsem si, ať se stane co se stane, hlavně, že se pokusím najít informace o českých příbuzných. Umím cestovat sama, navštívila jsem jižní Ameriku, protože umím španělsky, ale do Česka bych se sama nedostala, protože česky neumím. Dozvěděla jsem se, že na výlet pojede i vzdálená příbuzná Janků. Byla to Kathy a její manžel. Neznala jsme je v té době osobně, jen přes e-maily, ale znala jsem její tetu Ruthie Schovajsovou, která navštěvovala náš kostel v La Grange. Když jsme byla ještě hodně mladá, měly jsme k sobě hodně blízko, ona mě učila křesťanství. Kathy se dostala do kontaktu s Metodějem Metpleskem, který bydlí kousek od Hodslavic. Když jsme byli v Roznov, tak pro nás přišel, jeli jsme do Markova a potom do Hodslavic. Zastavili jsme před domem 25. Byla jsem celá rozechvělá, byla jsem tak blízko svým předkům. Z domu vyšla paní Hromádková a dívala se na nás nedůvěřivě. Metoděj jí všechno vysvětlil a ona nás pozvala domů. Téměř jsem plakala dojetím, paní Hromádková nás přijala s otevřenou náručí a další den jsme u nich měli ještě oběd, ukázala mi fotky a bylo to vážně úžasné. Hodslavice miluji, projela jsem je celé, prošla vše, co se dalo. Hodslavice jsem potom navštívila ještě příští rok se známým z Polska, ale poté už ne. Mám Česko ráda, ale člověk se tam jen tak snadno nedostane. Tohle nám vynahrazují různé české festivaly a schůzky v rámci českých společností v Texasu. Mně zajímá genealogie, občas se zúčastním meetingů České genealogické společnosti, na začátku výzkumu jsem se účastnila seminářů české genealogické společnosti a neustále sleduji internetový list Texas Czech, tam se člověk hodně dozví. Typuji, že pouze deset procent členů tohoto listu na něj aktivně přispívá a devadesát procent prostě jen čte. Já sama tam píšu, když mám co dodat. Jinak je tam ale asi 15 lidí, kteří tam píšou několikrát za týden, většinou se snaží pomoci jiným lidem, kteří se snaží na něco přijít. Nejvíce e-mailů se týká hledání starých, starých příbuzných a nebo se lidé ptají, zda někdo nemá ve stromu života člověka s tím a tím jménem a pokud ano, tak prosí o sdílení informací. Lidé se zde baví o starých příbězích o Češích, českých receptech a vaření. Rozebírají se české svátky, častým

tématem je pomoc s počítačem, naše generace s počítačem tolik neumí a přitom je pro výzkum velmi důležitý. Někdy se na listu rozpoutá něco jako hádka, stále se něco omílá dokola, až to správce zarazí.

T.: Co si myslíte o mladší generaci, má zájem o svou minulost?

R.: Myslím, že záleží na přístupu celé rodiny. V naší rodině se o rodinnou minulost zajímá skoro každý. Jsem ráda, že se mám na rodinných srazech s kým podělit o nové informace, vždy se toho zároveň hodně dozvím. Já sama ale děti nemám, tak do toho možná až tak nevidím. Na našich srazech jsou ale všechny generace, od starých po mladé a děti.